

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Význam konvergenčních kritérií při rozšiřování eurozóny

Maastricht's criteria and their meaning for the eurozone expansion

DP-EF-KEK-2010-50

MICHAL URBÁNEK

Vedoucí práce: *PhDr. Ing. Pavla Bednářová, Ph.D., Katedra ekonomie*

Konzultant: *Ing. Josef Urbánek, CSc. generální ředitel firmy Chemotex Děčín a. s.*

Počet stran: 77

Počet příloh: 3

Datum odevzdání: 7. května 2010

Prohlášení

1. Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci 07. 05. 2010

.....

Anotace

Tato práce je zaměřena na vývoj konvergenčních kritérií v členských státech eurozóny v průběhu posledních několika let. Jsou v ní analyzována kritéria pro všechny členy eurozóny kromě Slovenska, které do ní vstoupilo až počátkem roku 2009. Z důvodu omezené datové základny tedy nemělo příliš smysl jej do práce zahrnovat, neboť by dané informace neměly zatím velkou vypovídací hodnotu. Jelikož je splnění těchto kritérií základním předpokladem k úspěšnému vstupu do eurozóny, jsou v práci také zmíněny některé patrné výhody a nevýhody, které z existence konvergenčních kritérií vyplývají. Vstup České republiky do eurozóny bude samozřejmě rovněž spjat s plněním těchto podmínek. Datum plánovaného vstupu ČR do eurozóny sice není pevně stanoven, ovšem při pohledu na hodnoty některých kritérií (vládní deficit) nevypadá situace pro Českou republiku v nejbližší době zrovna moc optimisticky.

Klíčová slova:

euro, eurozóna, konvergenční kritéria, hospodářská měnová unie, Evropská unie

Abstract

The seminal aim of this thesis is to put an emphasis on the convergence criteria in the member states of the euroarea within the progress of the last several years. Furthermore, the convergence criteria of all euroarea member states are going to be analysed in this paper. The only state excluded from this paper is Slovakia, admitting the euroarea only at the very beginning of 2009. Because of a very short Slovakian membership in the eurozone there is no point in including it into this research. From this point of view the data retrieved from Slovakia would therefore not be of high predicative value for the time being. As the fulfilment of these criteria poses the fundamental assumption towards successful euroarea admission, some evident advantages as well as disadvantages stemming from the existence of these criteria have not been omitted. The Czech republic admission into this area is also going to be linked with the fulfilment of these criteria. In spite of the infinite date of the Czech republic's admission has not yet been stated, it is obliged to enter this area and to fulfil the criteria. By and large, when judging our pre-accession readiness up to now and with respect to some convergence values nowadays (public deficit specifically), it is not supposed to be a very optimistic prospect for the Czech republic in the nearest future.

Keywords:

euro, euroarea, convergence criteria, economic monetary union, European Union

Obsah

ANOTACE	4
ABSTRACT.....	5
OBSAH	6
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	8
SEZNAM TABULEK.....	9
SEZNAM OBRÁZKŮ	11
1. ÚVOD.....	12
2. HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE – HISTORIE A VÝVOJ	13
2.1. FAKTORY PODMIŇUJÍCÍ VZNIK EVROPSKÉ MĚNOVÉ UNIE (EMU)	13
2.1.1. <i>Harmonogram přípravy a realizace Evropské měnové unie</i>	13
2.1.2. <i>Politicko-psychologické aspekty</i>	16
2.1.3. <i>Ekonomické a technické aspekty</i>	16
2.2. EFEKTY MAASTRICHTSKÝCH KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ	17
2.3. KONVERGENCE VE SLEDOVANÝCH OBLASTECH.....	17
2.4. NEZÁVISLOST CENTRÁLNÍHO BANKOVNICTVÍ	17
2.5. FORMOVÁNÍ A REALIZACE EMU	18
2.6. DOPADY ZAVEDENÍ SPOLEČNÉ MĚNY	19
2.7. EUROSYSTÉM VS. SYSTÉM	20
2.7.1. <i>Hlavní cíle Eurosystemu</i>	21
2.7.2. <i>Hlavní cíle a úkoly Evropské centrální banky (ECB)</i>	21
2.8. DALŠÍ SYSTÉMOVÁ OPATŘENÍ	22
2.8.1. MECHANISMUS SMĚNNÝCH KURZŮ ERM II	22
2.8.2. <i>Paritní mřížka ERM</i>	23
2.8.3. <i>Vzájemná podpora</i>	24
2.8.5. <i>ECU</i>	24
2.9. PAKT STABILITY A RŮSTU	25
2.9.1. <i>Pravidla Paktu stability a růstu:</i>	25
2.10. HLAVNÍ DŮSLEDKY REALIZACE EMU	26
2.10.1. <i>Vývoj měnového kurzu eura</i>	26
2.10.2. <i>Cenový vývoj eurozóny</i>	27
2.10.3. <i>Ekonomický růst a zaměstnanost</i>	27
2.11. VÝHODY A RIZIKA EMU	27
2.12. NOMINÁLNÍ A REÁLNÁ KONVERGENCE	29
2.12.1. CENOVÁ A EKONOMICKÁ ÚROVEŇ	30
2.12.2. MAASTRICHTSKÁ KONVERGENČNÍ KRITÉRIA A JEJICH CHARAKTERISTIKA	30
3. ČESKÁ REPUBLIKA A EUROZÓNA.....	36
3.1. EUROZÓNA	38
3.2. ČESKÁ REPUBLIKA A EURO	39
3.3. VÝHODY A NEVÝHODY PŘIJETÍ EURA	41
3.3.1. <i>Hlavní výhody společné měny</i>	42

3.3.2.	<i>Hlavní nevýhody společné měny</i>	42
3.3.3.	<i>Kdy přijmout euro v ČR?</i>	42
3.3.4.	<i>Je odkládání vstupu do eurozóny velkým problémem?</i>	42
3.3.5.	<i>Proč nevstoupit do eurozóny?</i>	44
3.4.	OPTIMÁLNÍ MĚNOVÁ OBLAST (OCA).....	45
3.4.1.	<i>Optimální měnová oblast a eurozóna</i>	46
3.5.	VÝZNAM KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ PŘI ROZŠÍŘOVÁNÍ EUROZÓNY	46
3.6.	DŮVOD EXISTENCE KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ ²⁹	46
3.6.1.	<i>Inflace</i>	47
3.6.2.	<i>Úrokové sazby</i>	47
3.6.3.	<i>Veřejný (státní) dluh</i>	48
3.6.4.	<i>ERM II</i>	48
4.	MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ A JEJICH VÝVOJ V ČLENSKÝCH STÁTECH EUROZÓNY	49
4.1.	BELGIE	49
4.2.	FINSKO	52
4.3.	FRANCIE	54
4.4.	IRSKO	56
4.5.	ITÁLIE	58
4.6.	LUCEMBURSKO	60
4.7.	NĚMECKO	62
4.8.	NIZOZEMSKO	64
4.9.	PORTUGALSKO	66
4.10.	RAKOUSKO	68
4.11.	ŠPANĚLSKO	70
4.12.	SHRnutí MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ PRO 11 ČLENŮ EUROZÓNY	71
4.13.	MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE ZBÝVAJÍCÍCH (NOVĚ PŘÍCHOZÍCH) STÁTŮ DO EUROZÓNY	74
4.13.1.	<i>Řecko</i>	74
4.13.2.	<i>Slovinsko</i>	76
4.13.3.	<i>Kypr</i>	78
4.13.4.	<i>Malta</i>	80
4.14.	SHRnutí MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ PO ROZŠÍŘENÍ EUROZÓNY O NOVĚ PŘÍCHOZÍ ZEMĚ	82
5.	ZÁVĚR	86
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	1
	PŘÍLOHY.....	I

Seznam zkratek a symbolů

<i>ad.</i>	<i>a další</i>
<i>atd.</i>	<i>a tak dále</i>
<i>např.</i>	<i>například</i>
<i>resp.</i>	<i>respektive</i>
<i>tj.</i>	<i>tojest</i>
<i>viz</i>	<i>odkaz</i>
<i>obr.</i>	<i>obrázek</i>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Členství v ERM.....	23
Tabulka 2: Koš ECU	25
Tabulka 3: Míra inflace v letech 1998-2009	50
Tabulka 4: vývoj nominální úrokové sazby	51
Tabulka 5: veřejné dluhy k HDP v letech 1998-2008.....	51
Tabulka 6: poměr schodku veřejných financí a HDP	52
Tabulka 7: vývoj inflace ve Finsku	52
Tabulka 8: Vývoj úrokových sazeb ve Finsku.....	53
Tabulka 9: podíl veřejného dluhu na HDP Finska.....	53
Tabulka 10: veřejný deficit/HDP.....	54
Tabulka 11: vývoj inflace ve Francii.....	54
Tabulka 12: nominální úroková sazba	55
Tabulka 13: veřejný dluh k HDP ve Francii	55
Tabulka 14: Vývoj veřejného deficitu ve Francii	56
Tabulka 15: vývoj inflace v Irsku	56
Tabulka 16: vývoj úrokových sazeb.....	57
Tabulka 17: veřejný dluh Irska.....	57
Tabulka 18: veřejný deficit Irska.....	58
Tabulka 19: vývoj inflace v Itálii.....	58
Tabulka 20: nominální úroková míra v Itálii	59
Tabulka 21: vývoj veřejného dluhu v Itálii.....	59
Tabulka 22: veřejný deficit v Itálii	60
Tabulka 23: míra inflace v Lucembursku	60
Tabulka 24: nominální úroková míra v Lucembursku.....	61
Tabulka 25: vývoj veřejného dluhu v Lucembursku	61
Tabulka 26: vývoj veřejného deficitu v Lucembursku	62
Tabulka 27: vývoj inflace v Německu	62
Tabulka 28: nominální úroková míra v Německu.....	63
Tabulka 29: vývoj veřejného dluhu v Německu	63
Tabulka 30: vývoj veřejného deficitu v Německu	64
Tabulka 31: vývoj míry inflace v Nizozemí.....	64
Tabulka 32: nominální úroková míra v Nizozemí.....	65
Tabulka 33: vývoj veřejného dluhu v Nizozemí.....	65
Tabulka 34: vývoj veřejného deficitu v Nizozemí	66
Tabulka 35: míra inflace v Portugalsku	66
Tabulka 36: nominální úroková míra v Portugalsku.....	67
Tabulka 37: vývoj veřejného dluhu Portugalska	67
Tabulka 38: vývoj veřejných financí v Portugalsku.....	67
Tabulka 39: vývoj inflace v Rakousku	68
Tabulka 40: nominální úroková míra v Rakousku.....	69
Tabulka 41: vývoj veřejného dluhu v Rakousku	69
Tabulka 42: vývoj veřejného deficitu v Rakousku	69
Tabulka 43: vývoj inflace ve Španělsku.....	70
Tabulka 44: nominální úroková míra ve Španělsku	70
Tabulka 45: vývoj veřejného dluhu ve Španělsku.....	71
Tabulka 46: vývoj veřejného deficitu ve Španělsku.....	71
Tabulka 47: inflace v eurozóně-11	72
Tabulka 48: nominální úroková míra v eurozóně.....	72
Tabulka 49: vývoj veřejného dluhu v eurozone-11	73

<i>Tabulka 50: vývoj veřejného deficitu v eurozone-11</i>	<i>73</i>
<i>Tabulka 51: vývoj inflace v Řecku.....</i>	<i>75</i>
<i>Tabulka 52: nominální úroková míra Řecka</i>	<i>75</i>
<i>Tabulka 53: vývoj veřejného dluhu v Řecku.....</i>	<i>76</i>
<i>Tabulka 54: Vývoj veřejných financí v Řecku.....</i>	<i>76</i>
<i>Tabulka 55: vývoj inflace Slovinska</i>	<i>77</i>
<i>Tabulka 56: nominální úroková míra ve Slovinsku</i>	<i>77</i>
<i>Tabulka 57: vývoj veřejného dluhu ve Slovinsku.....</i>	<i>78</i>
<i>Tabulka 58: vývoj veřejného deficitu ve Slovinsku.....</i>	<i>78</i>
<i>Tabulka 59: vývoj inflace na Kypru</i>	<i>79</i>
<i>Tabulka 60: nominální úroková míra na Kypru.....</i>	<i>79</i>
<i>Tabulka 61: vývoj veřejného dluhu na Kypru.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabulka 62: vývoj veřejných financí na Kypru.....</i>	<i>80</i>
<i>Tabulka 63: vývoj inflace na Maltě</i>	<i>81</i>
<i>Tabulka 64: nominální úroková míra na Maltě.....</i>	<i>81</i>
<i>Tabulka 65: vývoj veřejného dluhu na Maltě</i>	<i>82</i>
<i>Tabulka 66: vývoj veřejných financí na Maltě</i>	<i>82</i>
<i>Tabulka 67: míra inflace v eurozone EA11, EA12, EA13 a EA15.....</i>	<i>83</i>
<i>Tabulka 68: nominální úroková sazba v EA11 až EA15</i>	<i>83</i>
<i>Tabulka 69: vývoj veřejného dluhu v EA11 až EA15.....</i>	<i>84</i>
<i>Tabulka 70: vývoj veřejných financí v EA11 až EA15.....</i>	<i>85</i>

Seznam obrázků

Obr. 1: Vývojové etapy HMU	15
Obr. 2: schéma Eurosystemu (ECB+centrální banky zemí s eurem)	20
Obr. 3: Mapa eurozóny	39
Obr. 4: Schéma zavedení eura v České republice (tzv. velký třesk)	40
Graf 1: míra inflace během rozšiřování eurozóny	83
Graf 2: úrokové míry v EA11 až EA15	84
Graf 3: vývoj veřejného dluhu v EA11 až EA15	84
Graf 4: vývoj veřejného deficitu v eurozóně	85

1. Úvod

Evropská měnová unie (EMU) je předposledním krokem v ekonomickém integračním procesu. Na konci tohoto procesu se dříve rozdílné ekonomiky zemí propojí a fungují jako jeden celek. Evropská měnová unie vznikala ve třech fázích. Státy vstoupivší do závěrečné fáze této měnové unie k 1. lednu 1999 vytvořily eurozónu a jejich stávající národní měny nahradila měna nadnárodní – měna euro. Vznik eurozóny a s ní spojené zavedení eura tedy odstranil veškeré bariéry a umožnil volnou směnitelnost mezi těmito zeměmi prostřednictvím jediné měny. S myšlenkou realizace EMU ve třech fázích přišel francouzský ekonom a politik Jacques Delors ve své tzv. Delorově zprávě již v druhé polovině 80. let. První dvě fáze přitom byly, dalo by se říct, přípravné, kdy se země snažily sladovat měnové a hospodářské politiky. Nutno podotknout, že zatímco u měnových politik k tomuto sladění došlo, tak u hospodářských politik tomu tak není. Hlavní náplní ovšem bylo plnění podmínek nutných pro přijetí eura, tj. vstupu do 3. závěrečné fáze. Tyto podmínky byly definovány v Maastrichtu, a proto se v souvislosti s ním mluví o Maastrichtských kritériích konvergence (např. kritérium cenové hladiny či dlouhodobých úrokových měr). Do poslední 3. fáze Evropské měnové unie vstoupilo k 1. lednu 1999 11 zemí (Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Německo, Irsko, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Francie a Rakousko). Postupem času byla eurozóna rozšířena nejprve v roce 2001 o Řecko, v roce 2007 o Slovinsko, 2008 o Maltu a Kypr a doposud posledním členem se v roce 2009 stalo Slovensko. V současné době je členem eurozóny tedy 16 států Evropské Unie. Vznik eurozóny a s ní spojené společné měny euro, znamenal rovněž vznik nové centrální autority, se sídlem v Bruselu – Evropské centrální banky. Její existencí ztratily centrální banky členských zemí svoji hlavní funkci, a sice ovlivňování měnové politiky své země, což od tohoto okamžiku přešlo do kompetencí Evropské centrální banky.

Skutečnost vzniku eurozóny a jejího dalšího rozšiřování vedla autora k zamyšlení, jak vstup zemí do této měnové unie ovlivní jejich ekonomiku ve smyslu vlivu na makroekonomické ukazatele (ať už v měnové či fiskální oblasti). Dalším impulsem k zamyšlení bylo již zmíněné rozšiřování eurozóny od počátku roku 2001. To autora iniciovalo k otázce, zda-li je vstupem těchto nových zemí nějakým způsobem ovlivněna ekonomika již existující eurozóny-11.

2. Hospodářská a měnová unie – historie a vývoj

Evropská měnová unie je posledním krokem v procesu vytváření tzv. „úplné ekonomické a politické integrace“. Tento proces má za následek, že dříve jednotlivé a na sobě navzájem nezávislé národní ekonomiky vytváří nový, společensko-ekonomický útvar, jež je řízen z jednoho centra, jemuž podléhají všechny členské národní ekonomiky bez rozdílu.

Samotná měnová unie je charakterizována vzájemnou neodvolatelnou fixací měn těchto členských států, aniž by došlo ke změně měnových kurzů. Zároveň musí být u každé měny daného členského státu zajištěna trvalá konvertibilita s ostatními měnami členských zemí, přičemž žádná z těchto zemí nesmí zavádět jakékoliv ekonomické a měnové restriktce. Další nezbytnou podmínkou pro vytvoření měnové unie je vysoký stupeň koordinace národních hospodářských politik za předpokladu, že nejsou řízeny z nadnárodní úrovně.

Důsledkem těchto charakteristik měnové unie je sjednocení všech národních měn členských států a vytvoření měny nové, společné, která je uznávána jako jediná zákonná měna těchto států.

2.1. Faktory podmiňující vznik Evropské měnové unie (EMU)

Proces vzniku Evropské měnové unie zahrnoval¹:

- a) harmonogram přípravy a realizace Hospodářské a měnové unie,*
- b) politicko-psychologické aspekty,*
- c) ekonomické a technické aspekty.*

2.1.1. Harmonogram přípravy a realizace Evropské měnové unie

První myšlenka vzniku Evropské měnové unie spadá do roku 1979, kdy se při zasedání v Haagu Evropská rada dohodla na jejím vytvoření. Byl vytvořen návrh postupu přípravy, který obsahoval věcný a časový harmonogram realizace EMU s předpokládaným dokončením do roku 1980. Z důvodu nízkého stupně integrace byl tento projekt odložen a další úvahy ohledně vzniku EMU se objevily v druhé polovině 80. let. V čele výboru, jehož

¹ CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. *Evropská integrace – Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0

úkolem bylo opětovné vytvoření plánu postupu přípravy a realizace EMU, stál Jacques Delors. Jeho zpráva obsahovala návrh na¹:

- *zavedení úplné směnitelnosti měn,*
- *úplnou liberalizaci toků kapitálu a plnou integraci kapitálových trhů,*
- *neodvolatelnou fixaci měnových kurzů,*
- *zavedení společné měny nahrazující měny národní,*
- *zřízení Evropského systému centrálních bank v čele s Evropskou centrální bankou jako nezávislou institucí,*
- *koordinaci rozpočtové politiky v členských zemích,*
- *makroekonomickou konvergenci.*

Nejpodstatnějším návrhem Delorsovy zprávy bylo navržení 3 samostatných, na sebe navazujících etap²:

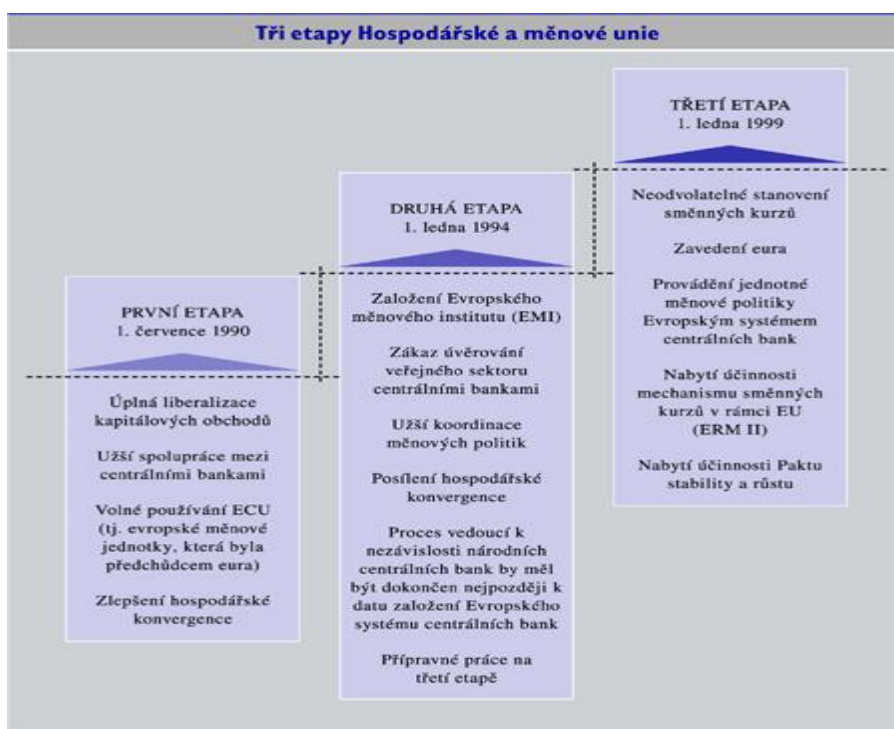
1. *etapa:* bylo stanoveno, že tato etapa bude započata 1. červencem 1990. Zároveň s tímto datem byly zrušeny veškeré překážky v pohybu kapitálu mezi členskými zeměmi.
2. *etapa:* byla započata 1. ledna 1994 založením tzv. Evropského měnového institutu (EMI). Ten neměl odpovědnost za provádění měnové politiky v rámci EU - neboť ta zůstala na starost národním orgánům – a nemohl ani provádět patřičné devizové intervence. Posláním EMI byly 2 principy:
 - a) *posílit spolupráci mezi centrálními bankami a koordinovat měnové politiky,*
 - b) *provést přípravy nezbytné k vytvoření Evropského systému centrálních bank (ESCB).*
3. *etapa:* Evropská rada rozhodla (prosinec 1995), že společnou evropskou měnou bude euro a že tato měna bude zavedena ve 3. etapě začínající 1. lednem 1999. Zároveň byl oznámen časový harmonogram pro přípravu na přechod k euru.

² EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, Hospodářská a měnová unie [online]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html#stage1>

Počátek této etapy symbolizovalo založení Evropské centrální banky. Ta vystupuje jako „nezávislá na národních vládách a zodpovídá za řízení měnové politiky členských států EU, jež postoupí a kvalifikují se pro 3. stupeň EMU“³. Termín zahájení 3. etapy se nakonec ve skutečnosti ukázal jediným možným a proveditelným. To z toho důvodu, že nebyla vůbec vyhodnocována konvergenční kritéria, a tudíž došlo k automatickému přechodu do 3. etapy k tomuto datu (podle Maastrichtské smlouvy). V tento den bylo spuštěno euro v 11 z 15 členských států a nahradilo tak jejich národní měny³.

Všechny 3 vývojové etapy jsou pro lepší ilustraci znázorněny v následujícím obrázku včetně všech činností, které byly s jednotlivými etapami spojeny.

Obr. 1: Vývojové etapy HMU

Zdroj: www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html#stage1

³ ZAHRAVNÍK P. Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence. 1. vyd., s. 99. Praha: C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-86547-08-6

2.1.2. Politicko-psychologické aspekty

Jsou založené na politickém rozhodnutí jednotlivých zemí EU vytvořit v jejím rámci Evropskou měnovou unii s jednou měnou. Tato rozhodnutí jsou ale mimořádně citlivá a důležitá, neboť vznikem EMU dochází v konečném důsledku k omezení a ztrátě národní a měnové suverenity. Těmito omezeními si jsou dobře vědomy jak národní vlády, tak i občané, a proto se s nimi těžko vyrovnávají nebo je rovnou odmítají.

2.1.3. Ekonomické a technické aspekty

Ekonomické aspekty

Z hlediska ekonomických aspektů předpokládala realizace EMU a nahrazení národních měn jednou měnou vytvoření oblasti měnové stability na základě splnění tzv. nominálních konvergenčních kritérií členskými zeměmi. Tato konvergenční kritéria byla vytvořena EU za účelem¹:

- dosažení cenové stability,*
- zabezpečení konvergence úrokových měr,*
- zajištění stability a zdravého vývoje veřejných financí.*

Splnění tzv. nominálních konvergenčních kritérií jako podmínky pro vstup do EMU, zahrnuje tyto body¹:

- 1) Průměrná míra inflace země nesmí převýšit o více jak 1,5 % průměrnou míru inflace tří zemí s nejnižší mírou inflace*
- 2) Dlouhodobá nominální úroková míra nesmí převýšit o více jak 2 % průměrnou úrokovou míru 3 zemí s nejnižší úrokovou mírou*
- 3) Deficit veřejných financí nesmí převýšit 3 % HDP*
- 4) Státní dluh nesmí převýšit 60 % HDP*
- 5) Měnový kurz členské země nesmí překročit rozpětí dané Evropským měnovým systémem a alespoň 2 roky před prověřením možnosti vstupu nesmí devalvovat svou měnu oproti měnám členských zemí EU*

*Těchto 5 makroekonomických konvergenčních kritérií, stejně tak jako požadavek na nezávislost Evropské centrální banky, bylo vymezeno v **Dohodě o Evropské unii** podepsané v Maastrichtu 7. února 1992, která byla klíčovým bodem na cestě k jednotné měně.*

2.2. Efekty maastrichtských konvergenčních kritérií

Z hlediska praxe většina hlavních institucí EU zastává názor, že:

maastrichtská kritéria udržitelné konvergence musejí být striktně dodržována a zároveň doplněna požadavkem nezávislosti systému centrálního bankovníctví EMU.

Aby byla EMU stabilní a euro považované za silné a důvěryhodné, byl tento názor považován za stěžejní.

2.3. Konvergence ve sledovaných oblastech

Během sedmi let, v rámci kterých již měla být dodržována konvergenční kritéria, bylo zaznamenáno mezi členskými státy EU výrazné zlepšení při jejich plnění. Například průměrná míra inflace do prosince 1997 klesla z 2,2 % na 1,3 %. Stejně tak dlouhodobá úroková míra ve stejném období klesla v rámci EU na průměrných 5,5 %.

2.4. Nezávislost centrálního bankovníctví

*V Maastrichtské smlouvě se rovněž objevil důležitý požadavek, který je také někdy nazýván šestým konvergenčním kritériem nebo kritériem legislativní konvergence EMU. Tímto požadavkem je **požadavek nezávislosti centrálního bankovníctví EMU**. Ten je vůbec nejzákladnějším předpokladem pro to, aby mohla být dlouhodobě prováděna zdravá měnová politika ze strany Evropské centrální banky.*

K zajištění této legislativní konvergence EMU bylo zapotřebí dosažení třech bodů³:

- 1. završit nezávislost jednotlivých národních centrálních bank ještě před zahájením EMU,*
- 2. vyřešení právní stránky integrace těchto bank do Evropského systému centrálních bank,*

3. právní ošetření toho, aby se euro stalo zákonnou měnou všech členských států EMU.

Technické aspekty

Z hlediska technických aspektů se jednalo o transformaci technických opatření, což bylo spjato s velikými náklady, které museli být vynaloženy nejen EU, ale také například podniky, bankovním sektorem a dalšími. Vynaložení těchto nákladů si například vyžádala výměna výpočetní techniky s novými programy pro účetnictví podniků a bank, instalace nových registračních pokladen či příprava nových bankovek a mincí. Z nutnosti provedení těchto změn, nutných k zahájení EMU, byl zřízen Evropský měnový institut (EMI), který byl později přeměněn (k 1. 6. 1998) na Evropskou centrální banku. Jejím hlavním úkolem bylo provést tuto transformaci a zároveň sestavit plán společné měnové politiky pro všechny členské země.

2.5. Formování a realizace EMU

Realizace Evropské měnové unie se členila na dvě fáze¹:

- 1. fáze (1. 1. 1999 – 31. 12. 2001) – tzv. neúplná měnová unie, byla postavena na několika principech:*
 - měna euro byla v oběhu společně se všemi 12 národními měnami členských zemí EMU, ale jen v bezhotovostní podobě,*
 - na základě fixního množství těchto 12 národních měn k euru se staly [národní měny] jeho součástí a vzájemně se sobě rovnaly. Z toho důvodu byly pouze jiným kvantitativním vyjádřením 1 eura,*
 - používání národních měn či měny euro záviselo na dobrovolnosti, vůli, ochotě a připravenosti jednotlivých ekonomických subjektů (vyjma bankovního sektoru),*
 - EU, EMU, bankovní a podnikatelský sektor stejně tak jako státní administrativa členských zemí stáli v popředí tohoto procesu a vynakládali nemalé peněžní prostředky na zavedení společné měny euro.*
- 2. fáze (1. 1. 2002 – 28. 2. 2002) – tzv. úplná měnová unie, začala uzákoněním společné měny euro, které již začalo obíhat i v hotovostní podobě (bankovky, mince). Paralelní oběh národních měn a měny euro byl zrušen a oficiálním platidlem v členských zemích se stalo pouze euro.*

2.6. Dopady zavedení společné měny

Dopady, které mělo zavedení společné měny na ekonomiku, lze rozdělit do 3 skupin. Do první skupiny spadají důsledky evidentní a prokazatelné, do druhé ty, které lze chápat jako přibližné a do třetí důsledky stále ještě neověřitelné nebo neprůkazné.

Důsledky evidentní a prokazatelné znamenají takové změny, které odpovídají splnění předpokládaných efektů. Mezi tyto změny lze začlenit následující¹:

1. V rámci přípravy a realizaci EMU a měny euro

- *zmírnění inflačních procesů členských států EU,*
- *dosažení vysoké míry stability měnových kurzů,*
- *zlepšení stavu veřejných financí.*

2. V rámci neodvolatelné fixace měnových kurzů 12 členských zemí EU

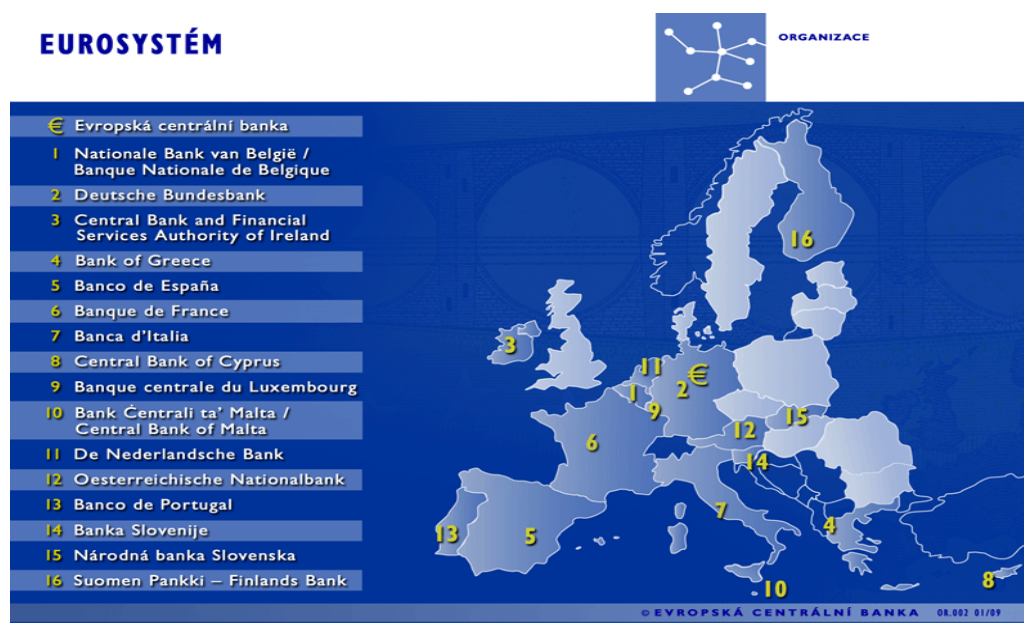
- *úspory v transakčních nákladech ve smyslu konverze jedné měny do druhé,*
- *odstranění kurzového rizika ==> stabilizace ekonomické a měnové sféry,*
- *zánik možnosti zvyšování konkurenceschopnosti výrobků a služeb jedné země oproti jiné zemi snížením měnového kurzu ==> zesílena konkurence mezi členskými zeměmi bez vlivu měnových nástrojů,*
- *zánik devizového trhu s danými měnami a devizových rezerv ke krytí deficitů platebních bilancí,*
- *odstranění odlišných výší dovozních a vývozních cen, ovlivněnými proměnlivými měnovými kurzy a stanovení jednotných cen, což působí jako účinný stabilizační faktor pro celou EMU.*

Současně se zavedením eura jako společné měny přestaly národní banky členských zemí plnit svou původní funkci, a to ovlivňovat měnovou politiku své země. Tato funkce byla převzata Evropskou centrální bankou, která jako jediná má od této chvíle právo ovlivňovat měnový kurz eura členských zemí.

*Společně se vznikem Evropské centrální banky (1. 6. 1998) a zavedením eura k 1. lednu 1999 došlo ke vzniku tzv. **Eurosystemu**. Ten je tvořen ECB a centrálními bankami těch zemí, které přijaly euro (11), přičemž jeho hlavní prioritou bylo zajistit stabilitu EMU. EMU je definována jako oblast, v níž euro plní svoji roli zákonného platidla. Vedle toho*

Evropskou centrální banku (ECB) představuje jako nezávislou vrcholnou měnovou autoritu, zodpovědnou za kvalitu a stabilitu euro⁴.

Obr. 2: schéma Eurosystému (ECB+centrální banky zemí s eurem)

Zdroj: www.ecb.int

2.7. Eurosystém vs. Systém

Je nutné odlišovat **Eurosystém** od **Systému**. Eurosystém zahrnuje, jak již bylo řečeno výše, Evropskou centrální banku (ECB) a centrální banky zemí, které přijaly euro. Oproti tomu Systém je determinován tzv. Evropským systémem centrálních bank (ESCB), který je složen z Evropské centrální banky (ECB) a národních centrálních bank všech členských zemí EU ➔ nejen těch, které přijaly euro. Eurosystém v případě potřeby provádí operace na devizových trzích, správu a řízení státní devizové rezervy členských zemí EMU. Rovněž kontroluje platební systémy a je zapojen do dohledu nad úvěrovými institucemi a finančním systémem.

⁴ BALDWIN, R. WYPLOSZ, CH., *Ekonomie Evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada, (2008). 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1

2.7.1. Hlavní cíle Eurosystému

Dle Maastrichtské smlouvy je prioritním cílem Eurosystému zaručení cenové stability. Tu Eurosystém dále interpretuje následovně:

„Cenová stabilita je definována jako meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen eurozóny pod úrovní 2 %. Cenová stabilita musí být udržena ve střednědobém období“.

Vedle tohoto primárního cíle plní Eurosystém také cíle vedlejší, které jsou ale obtížně definované. Eurosystém proto vyzdvihuje cíl cenové stability nad tyto ostatní vedlejší cíle⁴.

2.7.2. Hlavní cíle a úkoly Evropské centrální banky (ECB)

*Úkolem ECB je dosažení několika základních cílů. Mezi ten nejstěžejnější z nich patří udržení **cenové stability**. Dalším cílem je například zajištění trvalého neinflačního růstu. Vedle těchto hlavních cílů zajišťuje ECB rovněž několik základních úkolů, mezi něž patří⁵:*

- *vymezení a provádění měnové politiky v eurozóně,*
- *provádění devizových operací,*
- *držení a správa devizové rezervy států eurozóny,*
- *podpora plynulého fungování platebních systémů.*

Do kompetencí ECB také dále spadá:

- *vydávání bankovek a mincí v eurozóně (bankovky),*
- *shromažďování statistických informací od orgánů státní správy či od hospodářských subjektů, potřebných k její činnosti (statistika),*
- *napomáhání institucím, odpovídajícím za dohled nad úvěrovými institucemi a stabilitu finančního systému (finanční stabilita a dohled),*
- *udržování pracovních vztahů s institucemi a orgány v rámci EU i v rámci mezinárodním (mezinárodní a evropská spolupráce).*

⁵ EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA: Úkoly [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.ecb.int/ecb/orga/tasks/html/index.cs.html>>

2.8. Další systémová opatření

2.8.1. Mechanismus směnných kurzů ERM II

Byl zahájen 1. 1. 1999 a byl založen na vzájemné dohodě mezi ECB a centrálními bankami nečlenských států EMU. Náplní ERM II je udržení kurzu měn nečlenských států ve stanoveném oscilačním pásmu $\pm 15\%$ od daného středního kurzu (centrální parity) eura. Úspěšné setrvání v tomto mechanismu po alespoň 2 roky je jedním z konvergenčních kritérií, které musí být splněny pro přijetí země do eurozóny. Během tohoto 2letého působení v ERM II nesmí zároveň dojít k devalvaci centrální parity⁶.

Mechanismus směnných kurzů ERM II byl nástupcem ERM, který byl, dalo by se říct, srdcem EMS (Evropského měnového systému). Ten [EMS] byl vyvinut německým kancléřem Helmutem Schmidtem a francouzským prezidentem Valérym Giscardem d'Estaingem v roce 1978. Všechny země, které byly součástí Evropského společenství, vstoupily v roce 1979 do EMS respektive ERM. Po zavedení eura v roce 1999 země, které se vzdaly svých národních měn, opustily ERM. Následně byl vytvořen již zmiňovaný ERM-2. Ze zemí, které vstoupily do EU v roce 2004 (10 zemí), do tohoto systému vstoupilo 7 z nich (viz tabulka 1).

Nutno podotknout, že účast v mechanismu ERM-2 je pro členské země mimo eurozónu dobrovolná. Ovšem na druhé straně se od těchto zemí očekává, že se k mechanismu v budoucnu připojí. Země, která se tohoto mechanismu nezúčastní od začátku, může přistoupit později. Česká republika, stejně tak jako další 2 země, které vstoupily do EU v roce 2004, do tohoto mechanismu zatím nevstoupily. Existují zjevné důvody, proč vstup do tohoto mechanismu neuspěchat. Je to zejména ten důvod, že zavedení pevného měnového kurzu představuje ztrátu nástroje v podobě měnové politiky a to v podstatě znamená „dovoz politiky“ ECB. Pokud by tedy byly míry inflace těchto zemí (mimo eurozónu) výrazně vyšší než míra inflace v eurozóně, přineslo by to velmi výraznou dezinflační politiku. Je proto lepší počkat, dokud se tyto míry inflace nepřiblíží na úroveň té v eurozóně.

⁶WIKIPEDIE, ERM II [online]. Dostupné z: WWW: < http://cs.wikipedia.org/wiki/ERM_II, >

ERM spočíval v zásadě na čtyřech základních prvcích⁴:

- › mřížce odsouhlasených bilaterálních měnových kurzů (paritní mřížka),
- › vzájemné podpoře,
- › povinnosti přijmout rozhodnutí o novém nastavení kurzu,
- › Evropské měnové jednotce (ECU).

Tabulka 71: Členství v ERM

	Vstoupily	Opustily	Znovu vstoupily		Vstoupily
<i>Rakousko</i>	1995	1999		<i>Kypr</i>	2005
<i>Belgie</i>	1979	1999		<i>ČR</i>	
<i>Dánsko</i>	1979			<i>Estonsko</i>	2004
<i>Finsko</i>	1996	1999		<i>Maďarsko</i>	
<i>Francie</i>	1979	1999		<i>Lotyšsko</i>	2005
<i>Německo</i>	1979	1999		<i>Litva</i>	2004
<i>Řecko</i>	1998	1999		<i>Malta</i>	2005
<i>Irsko</i>	1979	1999		<i>Polsko</i>	
<i>Itálie</i>	1979	1992	1996	<i>Slovensko</i>	2005
<i>Nizozemsko</i>	1979	1999		<i>Slovinsko</i>	2004
<i>Portugalsko</i>	1992	1999			
<i>Španělsko</i>	1989	1999			
<i>Švédsko</i>					
<i>Velká Británie</i>	1990	1992			

Zdroj: Baldwin, R. Wyplosz, Ch. (2008)

2.8.2. Paritní mřížka ERM

Všechny měny ERM byly jedna k druhé fixovány s fluktuačním pásmem $\pm 2,25$ % okolo centrální parity. Toto nastavení představovala tzv. paritní mřížka (maticová tabulka), která zachycuje všechny páry centrálních parit a s nimi spojené hranice oscilací. Toto nastavení představovalo několik výhod⁴:

- ➔ Systém byl pouze evropský bez ohledu na dolar, přičemž nikdy předtím nevytvořily evropské země samostatný systém měnových kurzů.
- ➔ Symetričnost – žádná evropská měna neměla speciální úlohu.
- ➔ Odpovědnost za udržení každého bilaterálního měnového kurzu sdílely obě země, čímž se odstranilo stigma slabé a silné měny.

EMS byl původně vytvořen proto, aby zamezil velkým fluktuacím mezevropských reálných měnových kurzů. Proto bylo vybudování stabilního ERM jedna věc, ale omezení daná a naznačovaná „nedosažitelnou trojicí“ byla věc druhá⁷. Zavázáním se zemí ERM k systému pevných, ale upravitelných měnových kurzů, čelily tyto země volbě mezi dvěma strategiemi.

- Směřovat měnovou politiku k upevnění měnových kurzů, což vyžadovalo podobné míry inflace (přetrvávající rozdíly by neúprosne poškodily konkurenceschopnost zemí s vysokou inflací vzhledem k zemím s nízkou inflací).*
- Přijetí přetrvávajících rozdílů inflace a upravování měnových kurzů po dobu, než se zabránilo problémům s konkurenceschopností a obchodním nerovnováhám.*

2.8.3. Vzájemná podpora

Součástí ERM byla úmluva o automatickém poskytnutí vzájemné podpory. To znamenalo, že tlak na devizovém trhu současně zasáhl obě země. Z toho plynula povinnost intervence pro centrální banky obou zemí. Tato povinnost byla přitom neomezená. Každá centrální banka byla tedy zavázána k provádění intervencí do doby, dokud byla její parita vůči jakékoliv jiné členské měně tlačena k jakékoliv své mezí hodnotě.

2.8.4. Společné řízení nového nastavení měnových kurzů

Tyto intervence centrálních bank mohou mít ale dlouhého trvání. Proto se centrální banky mohou v určitý okamžik rozhodnout ke stanovení nového měnového kurzu. Pokud by ovšem bylo centrální bance umožněno měnit měnový kurz, nevedlo by to k vytvoření rovných šancí. Zároveň měli zakladatelé EMS trochu obavy z toho, že se jednotlivé země budou moci pokoušet dosáhnout nekalé výhody obchodu prostřednictvím opakovaných devalvací, což bylo vnímáno jako zdroj hospodářského a politického rozpadu. Proto ERM stanovoval, že jakákoliv změna bilaterálního měnového kurzu musí být schválena všemi členy. To zároveň znamenalo vzdání se výlučné kontroly nad svým vlastním měnovým kurzem jednotlivými zeměmi.

2.8.5. ECU

⁷ *Nedosažitelná trojice – stanovuje, že tři veličiny (pevný měnový kurz, nezávislost měnové politiky a plná kapitálová mobilita) nemohou být dodrženy současně. Nicméně může se v daném okamžiku vyskytnout i jakákoliv kombinace uvedených veličin.*

ECU byla košem měn všech zemí EMS včetně těch, které nikdy nebyly součástí ERM. Každé měně byla přiřazena určitá váha (viz Tabulka 2), jež reflektovala velikost dané země a její význam ve vnitroeurovském obchodu. ECU se stala oficiální zúčtovací jednotkou Evropského společenství a používala se pro všechny oficiální transakce. Byla ovšem vytvořena tak, aby se nestala měnou – byla umělým platidlem: neexistovaly žádné její skutečné bankovky ani mince a centrální banky neprováděly v ECU žádné transakce⁴.

Tabulka 72: Koš ECU

	Suma za 1 ECU	Váha (%)		Suma za 1 ECU	Váha (%)
belgický frank	3,431	8,71	marka	0,6242	32,68
dánská koruna	0,1976	2,71	gulden	0,2198	10,21
francouzský frank	1,332	20,79	escudo	1,393	0,71
irská libra	0,00855	1,08	drachma	1,44	0,49
italská lira	151,8	7,21	peseta	6,885	4,24
libra GB	0,08784	11,17			

Zdroj: Baldwin, R. Wyplosz, Ch.(2008)

2.9. Pakt stability a růstu

Jedná se o dokument, který byl schválen členskými zeměmi v roce 1997. Jeho smyslem bylo zajistit, aby státní a veřejné rozpočty členských zemí nepřekračovali deficit o více než 3 % hodnoty HDP. Zároveň země, které tuto podmínku nesplňují, musí počítat s určitou sankcí. Tento požadavek, zaměřený na rozpočtovou politiku, je rovněž jedním z bodů tzv. Maastrichtských kritérií. Pokud by v těchto kritériích zahrnutý nebyl, tak by hrozilo, že nadměrný deficit a jeho nekontrolovaný růst ohrozí stabilitu eura⁸.

2.9.1. Pravidla Paktu stability a růstu⁹:

- má vést k dosažení dlouhodobého stavu státních rozpočtů, blízké vyrovnanosti nebo v lepším případě i přebytkovosti,

⁸ Zavedení eura v České republice: Pakt stability a růstu [online]. Dostupný z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pakt_stabil_rust.html

⁹ ZAHRADNÍK P. Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-86547-08-6

- *operuje s obecnými kritérii fiskální disciplíny, platnými pro celou EMU; navíc každá země si stanovuje střednědobé národní cíle, které bývají ještě přísnější,*

- *jeho potřeba vychází z faktu, že rozpočtová pravidla a koncepty fiskální politiky zůstávají v pravomoci národních států,*

- *překonání hranice 3 % deficitu státního rozpočtu HDP je dle pravidel tolerované jen v případě, že daná ekonomika vykáže stanovený meziroční pokles HDP (větší než 2 %, resp. větší než 0,75 %),*

- *členské státy EU musí předkládat – roční programy fiskální stability (platí jen pro členy EMU),*

- *konvergenční programy (platí pro nečleny EMU),*

- *v případě nadměrného deficitu je uplatněna sankční procedura. V prvním roce skládá členský stát s nadměrným deficitem neúročené depozitum ve výši 0,2 % svého HDP + $\frac{1}{10}$ rozdílu mezi skutečným poměrem deficitu k HDP a skutečnou hodnotou. Ve druhém roce se výše tohoto depozita zvyšuje maximálně na 0,5 % HDP. Ve třetím roce se neúročené depozitum mění v pokutu.*

2.10. Hlavní důsledky realizace EMU

Proces zavádění jednotné měny euro zákonitě neznamenal pouze pozitivní vývoj ekonomik. Těmi nejdiskutovanějšími oblastmi (jak z hlediska pozitivního, tak problematického), které zavedení eura ovlivnily, byly¹:

- *vývoj měnového kurzu eura a platební bilance eurozóny,*
- *cenový (inflační) vývoj eurozóny,*
- *ekonomický růst a zaměstnanost ad.*

2.10.1. Vývoj měnového kurzu eura

Jelikož byl vývoj eura z počátku neuspokojivý, hlavní pozornost byla směřována na vývoj měnového kurzu mezi eurem a USD a dalšími významnými měnami. V průběhu prvních 3 let docházelo k poklesu měnového kurzu eura vůči ostatním měnám. Vedly se dlouhé diskuze o tom, co tento kontinuální 3letý pokles způsobilo. Údajně hlavní příčinou mohl být neočekávaně rychlý růst americké ekonomiky, což podněcovalo investory k investování do

USD místo eura. Další příčinou mohlo být podhodnocení klesajícího eura, protože eurozóna v té době vykazovala stabilní ekonomický růst. V té době tedy muselo dojít k intervenci ECB, neboť hrozilo, že klesající euro bude mít negativní dopad na světovou ekonomiku a že vzroste míra inflace v eurozóně. Tím, že klesalo euro, sice došlo ke konkurenceschopnosti zemí eurozóny, ale zároveň došlo k růstu inflačních tendencí, což bylo proti zásadám Evropské centrální banky (ECB), která se snažila udržovat míru inflace do výše 2%.

2.10.2. Cenový vývoj eurozóny

Cenový vývoj je ovlivňován dvěma faktory. Jednak vývojem peněžního oběhu a za druhé faktorem světové ceny komodit, dovozních a výrobních cen, mzdových nákladů, očekávaného cenového vývoje atd. Z toho vyplývá, že ovlivňování inflačního vývoje není zcela v rukou ECB.

2.10.3. Ekonomický růst a zaměstnanost

Zavedením společné měny se očekávala stimulace ekonomického růstu eurozóny doprovázeného růstem zaměstnanosti se současným snižováním míry nezaměstnanosti. Ovšem nepanovala shoda o tom, zda-li se realizací EMU vyrovnají resp. sníží rozdíly v nezaměstnanosti mezi jednotlivými členskými zeměmi, tj. zda-li se zvýší migrace pracovních sil, která tento rozdíl sníží nebo vyrovná. Zavedení jednotné měny euro resp. přechod k úplné měnové unii pozitivně ovlivňuje zejména zahraniční turisty, obchodníky a podnikatele, kteří cestují v eurozóně. To má za následek, že ceny v jednotlivých zemích, vyjádřené ve stejné měně (euro), jsou snadno porovnatelné a snižují se jejich rozdíly. Při cestách do zemí eurozóny už také stačí pouze jediná měna – euro.

2.11. Výhody a rizika EMU

Za hlavní smysl a univerzální **výhodu** Evropské měnové unie (EMU) je podle řady evropských společností to, že EMU napomůže k podpoře, oživení a stimulaci konkurenční pozice Evropy jako celku. Ovšem je nutné podotknout, že tato výhoda je nejčastěji zdůrazňována zejména velkými evropskými společnostmi. Zároveň ale představitelé těchto velkých společností zůstávali na pochybách v souvislosti s eurem a s tím, jak se společná měna promítne do současných a budoucích dluhů jejich společností. Proces, který usiloval

o předvídání kladů a záporů společné měny před spuštěním EMU vyvolal řadu složitých otázek. Evropské společnosti, kterých se zavedení eura výrazně týkalo, považovalo v přípravném období za reálné 3 možné průběhy zavedení EMU¹:

- EMU bude spuštěna dle původního plánu, což jen vede k tomu uhodnout, se kterými zeměmi je možné počítat a kdy budou schopny se k EMU připojit.*
- EMU se nikdy nestane skutečností – tato možnost byla považována za příznivější než třetí, neboť představovala pro investory jistotu.*
- EMU bude zahájena dle plánu, ale někdy v budoucnosti celý projekt zkolabuje (nejhorší možný scénář, neboť je spojen s nejistotou, kdy k danému zhroucení dojde).*

Pro první a druhý návrh by se jistě našly sektory či národy, pro které by byl jeden či druhý přijatelný. Naproti tomu třetí bod nemůže být vhodný pro žádného racionálně se chovajícího člověka. V souvislosti s třetím bodem se považovalo za velice nepravděpodobné, že by EMU zkolabovala do jednoho roku. Jednak v důsledku vysokých politických nákladů na opuštění EMU a jednak proto, že by se během tohoto krátkého období ekonomické napětí nevyprofilovalo do takové míry, aby vyústilo v rozpad EMU. Pravděpodobnější se jeví selhání EMU v delším časovém horizontu – 5 až 10 let. Ten, kdo by s touto prognózou počítal, by s největší pravděpodobností dal při vypůjčování přednost měnám, které by stály mimo EMU.

Jednou z možných výhod z hlediska zavedení EMU by měl být fakt, že společná měna by měla podněcovat vlády zemí v EMU a i jejich společnosti ke snižování rozsahu svých výpůjček v bankách ve prospěch opatřování si finančních zdrojů na kapitálových trzích. Z toho vyplývá názor, že dopad měnové unie na získávání kapitálu evropských společností bude značný a pozitivní. Další možnou výhodou z hlediska zavádění EMU se jeví skutečnost, že evropský trh s dluhopisy se svojí efektivností přiblíží tomu americkému. Jde o to, že většina lidí provádí emise v USA, neboť tam mají zajištěnu likviditu po celou dobu trvání splatnosti, což samozřejmě představuje pro USA nesmírnou konkurenční výhodu. Ta by ovšem zavedením EMU měla být postupně rozmělněna. Podmínkou realizace těchto výhod jsou ovšem výrazné změny ve struktuře evropských kapitálových trhů a chování subjektů na nich působících¹.

Rizika plynoucí z fungování EMU lze rozdělit na rizika na mikroekonomické úrovni a rizika na makroekonomické úrovni. Riziky plynoucími z mikroekonomické úrovně jsou zejména myšleny náklady krátkodobého charakteru, jako je třeba změna informačních systémů v bankomatech. Z hlediska makroekonomického jsou tyto náklady již dlouhodobého charakteru, z nichž zajisté největším nákladem je ztráta samostatné měnové politiky a nemožnost přizpůsobit kurzy svých měn a úrokové sazby ekonomické situaci země¹⁰.

2.12. Nominální a reálná konvergence

*Pod pojmem konvergence je chápán proces, jehož hlavním cílem je přibližování se určité úrovni, resp. snižování rozdílu mezi dvěma veličinami v průběhu času.*¹¹

V rámci reálné konvergence se jedná o přibližování ekonomické úrovně země k úrovni jiné vyspělé země či skupiny zemí v rámci integračního seskupení. Hlavním ukazatelem, na základě kterého se měří úroveň reálné konvergence (přibližování ekonomické úrovně), je HDP na obyvatele vypočteným v paritě kupní síly (PPP). Reálná konvergence vychází z neoklasické teorie růstu, která předpokládá konvergenci (přibližování se) stálému stavu, který je ovlivněn řadou charakteristik dané ekonomiky (úspory, růst populace, míra opotřebení používaných kapitálových statků atd.). Tato teorie ovšem nepřinášela objektivní výsledky, neboť jednotlivé studie přicházely s odlišnými a rozporuplnými výsledky. Z toho důvodu vznikla potřeba nových přístupů, jako například vznik moderního konceptu teorie endogenního růstu. Ten bere v potaz další, doposud opomíjené faktory jako např. vzdělání populace, kvalitu institucionálního prostředí atd. Reálná kritéria zahrnují ekonomické parametry, které sice nejsou explicitně stanoveny ve Smlouvě o ES, ale přesto se očekává jejich splnění pro úspěšný vstup země do měnové unie. Těmito reálnými kritérii resp. ekonomickými parametry jsou vedle již zmíněného HDP na hlavu například¹²:

¹⁰ KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. et al. (2006), *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 2.dopl. a přepracované vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7179-455-4

¹¹ ŽDÁREK, V. *Vybrané problémy reálné a nominální konvergence: Nominal and real convergence – selected issues* [online]. Dostupný z WWW: < en.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference.../gf_ZdarekBrno.pdf >

¹² TOMÁŠEK, M. In LOUŽEK, M. (ed.) *Měnová politika a příchod eura: Sborník textů ze seminářů 16/2002*, Praha: Cep, 2002. ISBN: 80-86547-08-6

- vyrovnaná platební bilance,
- trvalý a udržitelný hospodářský růst.

Pojem nominální konvergence lze chápat jako proces pojatý buďto v širší nebo užší podobě. V širší podobě je charakteristickým znakem konvergence absolutních hodnot a temp růstu v souvislosti s maastrichtskými kritérii (úrokové sazby, míra inflace, schodek a dluh veřejných financí, kurzové kritérium). V užší podobě se jedná o sblížení jednotlivých ekonomik v cenových a ekonomických úrovních¹³.

„Vzájemný vztah mezi reálnou a nominální konvergencí, tj. vztah dosažené ekonomické úrovně (HDP per capita) a cenovou úrovní, je vztah oboustranný, vzájemné se ovlivňující a podmiňující“¹⁴. Země s nižší ekonomickou úrovní zpravidla vykazují nižší cenovou i mzdovou úroveň. Růst ekonomické vyspělosti současně vede k růstu cenové hladiny (a stejně tak k zhodnocení měnového kurzu), čímž dochází ke snižování konkurenceschopnosti domácích firem. Současně v souvislosti se vztahem mezi reálnou a nominální konvergencí platí, že obzvláště v zemích s odlišnou ekonomickou strukturou oproti vyspělým ekonomikám dochází k tomu, že urputná snaha o rychlé splnění požadovaných kritérií pro nominální konvergenci může být významný vliv na ekonomický růst¹¹.

2.12.1. Cenová a ekonomická úroveň

Z hlediska nominální konvergence je žádoucí, aby byl dodržen vzájemný vztah mezi cenovou a ekonomickou úrovní. To znamená, že vyšší dosažená ekonomická úroveň by měla vyvolat vyšší cenovou hladinu. Tento vztah je v realitě narušen řadou skutečností (především existencí obchodovatelných a neobchodovatelných statků)¹¹.

2.12.2. Maastrichtská konvergenční kritéria a jejich charakteristika

Maastrichtská konvergenční kritéria jsou souborem pravidel, která musí každá členská země EU plnit, aby mohla přijmout měnu euro za svoji a zároveň společnou měnu. Již

¹³ Frait, Komárek 2001, Šmídková 2001 in ŽDÁREK, V. Vybrané problémy reálné a nominální konvergence: Nominal and real convergence – selected issues [online]. Dostupný z WWW: < en.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference.../gf_ZdarekBrno.pdf>

¹⁴ ŽDÁREK, V. Vybrané problémy reálné a nominální konvergence: Nominal and real convergence – selected issues [online]. s. 4, dostupný z WWW: < en.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference.../gf_ZdarekBrno.pdf

z názvu vyplývá, že jsou vymezena Maastrichtskou smlouvou. Tato kritéria jsou shodná pro všechny členské země, které mají zájem přijmout euro. Ti jsou poté individuálně a pravidelně hodnoceni Evropskou komisí a Evropskou centrální bankou v dokumentu nazývaném Konvergenční zpráva. Stěžejní myšlenkou Maastrichtských kritérií je požadavek, aby vstupu do eurozóny předcházela dostatečná úroveň nominální konvergence. Tato konvergence je posuzována z hlediska cenové stability, velikosti úrokových sazeb, fiskální udržitelnosti a stability měnového kurzu. Naopak žádné požadavky tato smlouva neklade na reálnou konvergenci. Všechna tato kritéria mají při vyhodnocování stejnou váhu, což znamená, že musí být plněny všechny současně. Na druhou stranu je kladen stále větší důraz na jejich dlouhodobou udržitelnost neboli na schopnost členské země prokázat jejich dodržování i v budoucích letech. Tímto požadavkem bude totiž zajištěno, aby se členem eurozóny nestaly země, které budou ohrožovat celistvost a stabilitu měnové unie.¹⁵

Jinými slovy, smyslem Maastrichtských kritérií je snaha zabránit tomu, aby rozdílný vývoj v různých částech EU ohrožoval měnovou stabilitu jednotné měny¹⁶. Maastrichtská smlouva stanovuje 5 kritérií, která musí být splněna každým členským státem před vstupem do třetí fáze HMU (viz Harmonogram přípravy a realizace Evropské měnové unie v sekci 2.1.1). Pro připomenutí jsou níže tato konvergenční kritéria znovu vyjmenována¹⁷:

Měnová kritéria:

1) Kritérium cenové stability - zajištění udržitelného stupně cenové stability a průměrné míry inflace, která nesmí po dobu jednoho roku před posuzováním převýšit o více jak 1,5 % průměrnou míru inflace tří zemí s nejnižší mírou inflace (s největší cenovou stabilitou).

Co je inflace?

¹⁵ Ministerstvo financí, Zavedení eura v České republice: Výkladový slovníček – Maastrichtská konvergenční kritéria [online]. Dostupný z WWW:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=M>

¹⁶ Hospodářská geografie: Konvergenční kritéria [online]. Dostupný z WWW:

<http://hgr.topsid.com/index.php?war=evropska_unie&unit=konvergenční_kritéria>

¹⁷ Evropská komise, Evropská unie v České republice: konvergenční kritéria [online]. Dostupný z WWW:

<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_63_cs.htm>

Inflace vyjadřuje všeobecný růst cenové hladiny v čase. Je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Tyto cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného spotřebního koše ve dvou obdobích. Váha jednotlivých výrobků či služeb ve spotřebním koši odpovídá jejich podílu na celkové spotřebě domácností. Do spotřebního koše je zahrnuto např. potravinářské zboží (potraviny, nápoje atd.), ale i nepotravinářské zboží (odívání, nábytek atd.). Mírou inflace je procentní přírůstek indexů spotřebitelských cen. Informace o míře inflace se využívají např. pro valorizaci mezd, důchodů a sociálních příjmů. Míra inflace je nejčastěji vypočítávána jako¹⁸:

- *míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen,*
- *míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku,*
- *míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci,*
- *míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období.*

Plnění tohoto kritéria bylo a bude členskými státy EU vyžadováno velmi důsledně, protože v inflaci je Evropskou unií spatřováno hlavní nebezpečí společné měnové politiky. Je proto také nazýváno jako tzv. hard law¹⁹.

2) Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb - dlouhodobé nominální úrokové míry nesmí převýšit o více jak 2 % nevážený průměr úrokových měr 3 členských států s nejvyšší cenovou stabilitou a to v průběhu jednoho roku před šetřením.

- *pro výpočet se používají výnosové míry desetiletých vládních dluhopisů, případně výnosy obdobných cenných papírů. Toto kritérium je spolu s kritériem cenové stability hodnoceno jako příliš měkké a nenáročné a je označováno jako tzv. soft law.*

¹⁸ Český statistický úřad, Když se řekne inflace, resp. míra inflace... Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#3>

¹⁹ POSPÍŠIL, R. Měnová politika EU a postup ekonomické integrace České republiky do eurozóny [online]. Dostupný z WWW: <www.upol.cz/uploads/media/Ing._Pospisil.pdf>

3) Kriterium stability kurzu měny a účasti v ERM II - po dobu posledních dvou let musí být bez vážného napětí dodržováno stanovené flukтуаční pásmo dané měny v Evropském měnovém systému (ERM II).

Za klíčové pro posuzování bylo nakonec přijato oscilační pásmo $\pm 15\%$. Toto kritérium je posuzováno se značnou účelovostí a ztratilo v podstatě smysl, neboť cílem konvergenčních kritérií je co možná nejvíce sblížit makroekonomické a monetární politiky členských států. Toto oscilační pásmo tuto funkci neplní a navíc jej členské státy dodržovaly i před vznikem ERM. Aby byl měnový kurz země stabilní, je nezbytné, aby měna uchazečské země byla alespoň 2 roky členem ERM II. Měnový kurz této země potom musí být udržován v normálním flukтуаčním pásmu, v rámci kterého by neměl být vystaven nadměrnému pnutí a neměl by devalvovat centrální paritu. Při vyhodnocování kurzové stability je poté rozhodující pohyb kurzu v blízkosti centrální parity²⁰.

Mechanismus ERM II je charakteristický několika základními rysy²¹:

- a) centrální parita a flukтуаční pásmo měn členských zemí (v ERM II) vůči euru jsou stanoveny za účasti ministrů financí, Evropské centrální banky (ECB), guvernérů národních centrálních bank a Evropské komise,*
- b) flukтуаční pásmo je stanoveno na $\pm 15\%$, což ovšem nevyklučuje možnost stanovit pásmo užší,*
- c) Evropská centrální banka (ECB) automaticky poskytuje intervenční podporu národní centrální bance (NCB) na hraně stanoveného pásma; na druhé straně intervence v rámci pásma ECB nemusí, ale může podpořit,*
- d) v případě ohrožení cíle cenové stability se mohou jak ECB tak i NCB zdržet intervencí,*
- e) případná změna centrální parity se provádí na základě procedury, kterou může vyvolat jak ECB, tak i členská země.*

V rámci ERM II je nutné rozlišovat mezi fungováním mechanismu a vyhodnocením kurzové stability:

²⁰ Centrální parita = vyhláší ji centrální banka jako základní kurz domácí měny vůči referenční měně zahraniční (např. 27,60 CZK/EUR) popřípadě vůči měnovému koši zahraničních měn.

²¹ Česká národní banka (2003), Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium [online]. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/m2export/sites/www.../ermII_15_07_2003.pdf>

1) Pro fungování mechanismu resp. fungování intervencí NCB a ECB je klíčové stanovení flukтуаčního pásma v ERM II.

2) Vyhodnocení kurzové stability úzce souvisí s mechanismem ERM II. Kritéria, která jsou vyhodnocována, byla již zmíněna v úvodu ad 3), ale pro větší pohodlnost jsou zde zmíněna znovu:

- ➔ Minimálně dvouletá účast v ERM II v době hodnocení plnění kritéria.
- ➔ V rámci tohoto dvouletého období nesmí dojít k devalvaci centrální parity (k revalvaci centrální parity dojít může).
- ➔ Pohyb devizového kurzu v rozmezí $\pm 2,25\%$ - tj. užším, než standardním flukтуаčním pásmu - okolo centrální parity ERM II.

Prospěchy a rizika členství v ERM II

Kurzový mechanismus ERM II je **režimem pevného kurzu**. Pevný kurz je fixován, což znamená, že se hospodářská politika a vnitřní vývoj musí neustále přizpůsobovat tak, aby byl udržen tento kurz. Proto není možné úspěšné fungování režimu pevného kurzu spojovat s dlouhodobě deficitní fiskální politikou nebo růstem mezd bez odpovídajícího růstu produktivity. Vedle režimu s pevným kurzem existuje také režim s pružným kurzem. Tento kurz se naopak přizpůsobuje vývoji hospodářských politik. Mechanismus směnných kurzů ERM II klade velký důraz na soudržnost hospodářských politik, stejně tak jako na makroekonomickou stabilitu. Jsou-li zajištěny tyto faktory, nic nebrání tomu, aby dvouletá účast v tomto mechanismu ve stanoveném 15% pásmu byla úspěšná.

Hlavním přínosem členství v ERM II se především jeví jeho **stabilizující role** pro pohyb devizového kurzu a pro **fungování ekonomiky**. Neméně přínosným vlivem je **soudržnost makroekonomických politik**. Mechanismus ERM II lze rovněž v pozitivním pojetí chápat jako **mechanismus stabilizující inflaci**. Pevný kurz v ERM II má totiž vliv na nižší a méně volatilní inflaci. Pomáhá tak proto stabilizaci cen jednak přímo (stabilizace dovozních cen), tak i stabilizací inflačních očekávání. V české ekonomice je používána strategie cílování inflace. Vyskytuje se tedy otázka, zda-li je tato strategie v souladu s kurzovým mechanismem ERM II. Zatímco cílování inflace sleduje pohyby devizového kurzu, tak mechanismus ERM II ještě dále stanovuje kvantitativní kurzový cíl. Z této skutečnosti plyne důležitý poznatek: kombinace cílování inflace a současné účasti v ERM II vyvolává dva

cíle měnové politiky – cíl pro inflaci a cíl pro devizový kurz. To může způsobit nesrozumitelnost měnové politiky, podkopat důvěryhodnost centrální banky a efektivnost, s jakou provádí svou stabilizující činnost. Z krátkodobého hlediska účasti v ERM II (období 2 let) není tento problém nijak drastický, ovšem z dlouhodobého horizontu by tato kombinace mohla vyvolat makroekonomické tlaky. Je tedy otázkou, zda-li mohou z účasti v mechanismu ERM II prosperovat také tranzitivní ekonomiky (ekonomiky podléhající ekonomické transformaci a přílivu zahraničního kapitálu). Po shrnutí poznatků o mechanismu ERM II lze jistě tvrdit, že ten má určitý stabilizační potenciál, který je ovšem závislý „na stupni transformace ekonomiky, sladěnosti ekonomického cyklu a konzistentnosti hospodářských politik“²². Pro tranzitivní ekonomiky obecně nemůžeme říci, že členství v ERM II je pro ně prospěšné či naopak nákladné. Pro každou z nich má toto členství totiž jiný efekt. Tomuto poznatku dává v podstatě za pravdu i Evropská komise, která doporučuje setrvat v určitých případech po nějakou dobu po vstupu do EU mimo ERM II²¹.

Fiskální oblast (rozpočtová politika):

4) Poměr schodku veřejných financí a HDP nesmí převýšit 3 %

- překročení této limitní hodnoty je možné v případě, že tento poměr výrazně a plynule klesal a blížil se referenční hodnotě nebo je překročení referenční hodnoty pouze výjimečné, dočasné a zůstává poblíž referenční hodnoty.

5) Poměr veřejného dluhu a HDP nesmí převýšit 60 %

- nadměrným schodkem není chápána situace, kdy poměr dluhu k HDP sice překračuje povolenou hodnotu, ale v poslední době podstatně klesl, či jeho překročení je pouze výjimečné nebo dočasné.

²² Česká národní banka (2003), *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium* [online]. s. 6. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/m2export/sites/www.../ermII_15_07_2003.pdf

3. Česká republika a eurozóna

Přistoupením České republiky do Evropské Unie v roce 2004 se Česká republika zároveň zavázala, že po splnění maastrichtských kritérií přijme za svoji oficiální měnu euro. Termín jeho zavedení je ovšem nejasný. Tento termín závisí jak na navržené strategii zavedení eura, plnění maastrichtských kritérií a připravenosti české ekonomiky na vstup do eurozóny, tak i na politickém rozhodnutí. Česká republika, stejně tak jako ostatní nové členské země EU, již nemůže využít výjimku ve formě tzv. neúčastnické doložky (opt-out klauzule), kterou si na začátku maastrichtského procesu prosadila Velká Británie společně s Dánskem. Proto ČR začala s přípravami na přijetí eura již v roce 2003. Hlavní důraz je kladen jednak na makroekonomickou, tak i institucionální rovinu. Z hlediska makroekonomického musí ČR vždy k počátku prosince Evropské komisi předkládat aktuální informace o konvergenčním programu jako třeba informace o navržené fiskální strategii, která by jí umožnila přijmout euro. Z hlediska institucionálního byla zřízena Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice, jejíž hlavním úkolem je připravit Národní plán zavedení eura v ČR. Vedle těchto dvou hledisek je také každý rok vládě předkládáno tzv. Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou.

Integraci České republiky do eurozóny lze rozdělit do tří etap¹⁹:

- 1. Členství ČR v EU jako dovršení integračních snah do evropských struktur.*
- 2. Plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a v pozdější fázi zapojení České republiky do mechanismu směnných kurzů ERM II.*
- 3. Vstup do oblasti jednotné měny euro. Jde o to, nalézt optimální kombinaci měnové a fiskální politiky, dále o zvýšení flexibility národní ekonomiky a konsolidaci systému veřejných financí. ČR od přistoupení k eurozóně očekává, že dojde ke zrychlené konvergenci české ekonomiky s ekonomikami EU.*

Aby tento proces mohl zdárně proběhnout, je dalším základním předpokladem:

- 1) fungující tržní hospodářství, kterého je dosaženo:**

- *udržení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou - této rovnováhy je dosaženo působením volných ekonomických sil na trhu,*
- *liberalizací cen a obchodních toků,*
- *existencí rozvinutého finančního sektoru a kapitálového trhu – zejména jejich schopnost akumulovat úspory a směřovat je do oblasti investic.*

2) v oblasti podnikání:

- *otevřený trh současně zbavený jakýchkoliv překážek – možnost zakládání nových firem, ale i možnost tzv. výstupu z odvětví (bankroty).*

3) z hlediska právního rámce:

- *existence vynutitelnosti práva a ochrany vlastnických práv.*

Vstupem do EU obdržela Česká republika stejně jako ostatní nové členské země statut členské země EU s odkladem zavedení eura jako jednotné měny. Současně s tímto vstupem do EU se Česká národní banka (ČNB) stala členem Evropského systému centrálních bank, avšak provádění měnově-politického rozhodování v celoevropském měřítku jí až do doby zavedení eura nepřísluší. Dnem vstupu do Unie přísluší zároveň ČNB iniciovat diskuse v měnové oblasti, včetně případného návrhu na úpravu kursového režimu, vyhodnocování stavu připravenosti České republiky a navrhování vládě časování jednotlivých kroků, makroekonomické a měnové parametry, které souvisí se směřováním české ekonomiky k euru (hodnota centrální parity, konverzní poměr...). Významnou roli v tomto procesu hrají i konvergenční programy EU, které přímo verifikují připravenost ekonomiky na účast na jednotné měně eurozóny. Před tím, než Česká republika přijme jednotnou měnu, bude muset vstoupit a minimálně dva roky setrvat v tzv. mechanismu směnných kurzů ERM II. To bude znamenat fixaci zúčastněných měn (v tomto případě české koruny) na euro v rámci flukтуаčního pásma. Každá měna účastnící se ERM II, resp. česká koruna, má stanovenou centrální paritu oproti euru a šíři flukтуаčního pásma pro pohyb svého devizového kurzu (měna se pro splnění kursového konvergenčního kritéria musí v rámci ERM II pohybovat v užším intervalu, než je toto pásmo). V případě kurzových tlaků na členskou měnu je setrvání kurzu ve vymezeném flukтуаčním pásmu bráněno devizovými intervencemi jednak národní centrální bankou, ale i Evropskou centrální bankou¹⁹.

3.1. Eurozóna

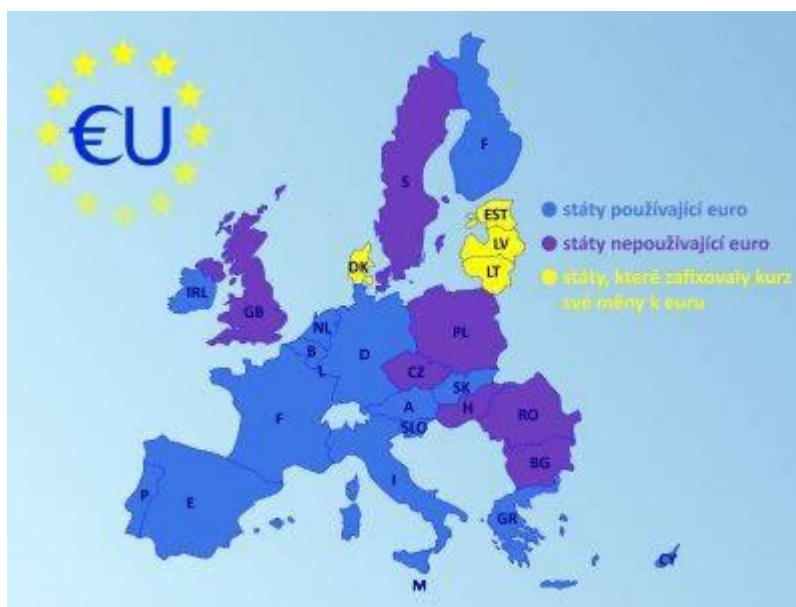
Eurozóna vznikla 1. ledna 1999, kdy 11 z dosavadních 15 států Evropské Unie přijalo euro, čímž došlo k neodvolatelné fixaci bilaterálních směnných kurzů. Těmito 11 zeměmi byly: Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko a Finsko. Eurobankovky a mince šly poprvé do oběhu 1. ledna 2002 po 3letém přechodném období, během kterého euro existovalo jen v bezhotovostní podobě, zatímco bankovky a mince jednotlivých národních zemí se stále používaly v hotovostní podobě. V roce 2001 přijalo euro Řecko a stalo se tak dalším členem eurozóny. Z 10 nově přistoupivších zemí do Evropské Unie v roce 2004 přijalo jako první euro Slovinsko, a to 1. ledna 2007. Kypr a Malta následovali 1. ledna následujícího roku. Nejmladším členem eurozóny, kde národní měnu nahradilo euro, se stalo Slovensko, které do ní vstoupilo 1. ledna 2009. Ostatní členské státy Evropské unie v současné době nesplňují podmínky k tomu, aby se mohli plně účastnit závěrečné fáze Ekonomické a monetární Unie (EMU) zaměřené na zavádění eura. Mezi tyto státy vedle např. Estonska, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Polska patří také Česká republika. Další dva členské státy (Velká Británie a Dánsko), si vyjednaly tzv. opt-out výjimku. Tato výjimka umožňuje Velké Británii a Dánsku nevstoupit do eurozóny a používat tak dále svoji národní měnu za zákonné platidlo. V zásadě ale Maastrichtská smlouva očekává přijetí eura jakožto jednotné měny u všech členských států.

Jaké praktické přípravy musí země uvažující o zavedení eura provádět?

Národní autority jsou zodpovědné za přípravu a koordinaci přípravných prací vedoucích k úspěšnému zavedení eura. Pod touto přípravnou prací je chápán rámcový dokument nazvaný Národní plán přechodu na euro. Tento plán zahrnuje stanovení cílového data pro zavedení eura a jmenování komise, která se zabývá detaily vedoucími ke kýženému přechodu k euru. Komise např. stanovuje dobu trvání, během které bude euro obíhat společně s národní měnou nebo má na starosti vést důkladnou informační kampaň za účelem seznámení obyvatelstva s chystanými změnami.²³

²³ Europa (2007), Background information on the euro and euro area [online]. Dostupný z WWW: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/596&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>

Obr. 3: Mapa eurozóny

www.cf24.cz

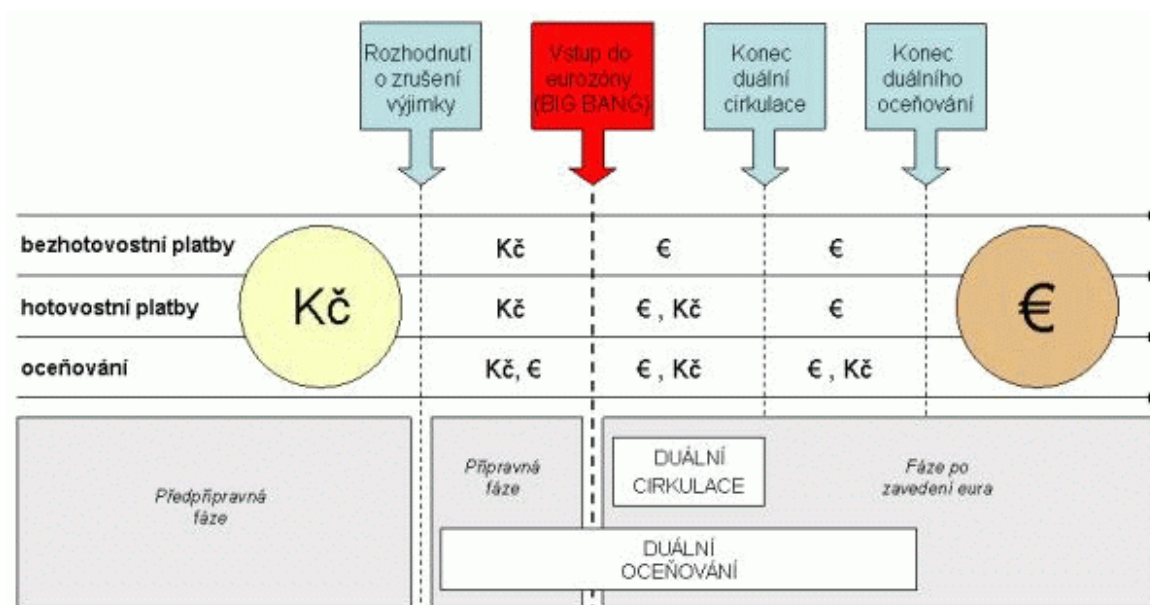
3.2. Česká republika a euro

Rozhodnutím Národní koordinační skupiny pro zavedení eura bylo rozhodnuto, že euro bude na území České republiky zavedeno metodou tzv. velkého třesku neboli formou jednorázového přechodu. K dispozici přitom tato skupina měla 3 možné scénáře podle právních předpisů EU²⁴:

- 1) využití přechodného období (tzv. madridský scénář) – znamená zavedení eura nejprve v bezhotovostní a někdy později v hotovostní formě,
- 2) jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk) – znamená zavedení eura současně v bezhotovostní i hotovostní formě,
- 3) jednorázový přechod na euro s využitím fáze postupného zrušení (tzv. „Phasing-out“).

²⁴ ŠINDELKA, V., Finance.cz (2006), Česko se připravuje na zavedení eura [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/88448-cesko-se-pripravuje-na-zavedeni-eura/>>

Obr. 4: Schéma zavedení eura v České republice (tzv. velký třesk)

Zdroj: www.finance.cz

Zavedení eura v podstatě představuje proces s mnoha aspekty, který je spojen jednak s výhodami v podobě např. jednoduššího cestování či vyšší makroekonomické stability, ale rovněž s nevýhodami, z nichž nejvýznamnější je ztráta samostatné měnové politiky (více o výhodách a nevýhodách eura viz bod 4.3). V důsledku toho, že se Česká republika zavázala k přijetí společné měny euro, byl vypracován tzv. Národní plán zavedení eura v České republice, jehož hlavním posláním je usnadnění přechodu české ekonomiky na euro. Je v něm stanoveno, že přechod na euro musí být v souladu s několika důležitými principy²⁵:

- právní jistoty,
- ochrany spotřebitele,
- minimalizace nákladů.

a) Princip právní jistoty

Tento princip je založen na předpokladu, že všechny uzavřené smlouvy v korunových jednotkách zůstanou po zavedení eura nadále platné.

b) Princip ochrany spotřebitele

²⁵ Zavedení eura v České republice: Euro a Česká republika [online]. Dostupný z WWW: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro.html

Tento princip se snaží zajistit, aby zavedením eura nedošlo k jeho zneužití, k neodůvodněnému zvyšování cen a usiluje tedy o ochranu spotřebitele. Hlavním nástrojem k zajištění ochrany spotřebitele a zamezení zvyšování cen je povinnost tzv. duálního označování vybraných cen a peněžních částek, což tedy bude znamenat povinnost uvádět příslušné peněžní částky v korunách i eurech a to již 5 měsíců před zavedením eura. Tím bude spotřebitelům umožněno lépe se adaptovat na novou měnu.

c) Princip minimalizace nákladů

Princip minimalizace nákladů je založen na myšlence, že způsob přechodu na novou měnu musí být ohleduplný vůči výdajům soukromých subjektů i státních orgánů. Každý subjekt, ať už veřejný či soukromý, si bude muset pokrýt náklady na zavedení eura z vlastních zdrojů.

Vedle těchto 3 principů jsou v souvislosti se zaváděním eura v ČR ještě zmiňovány následující podmínky:

- ➔ přepočítací koeficient: přibližně půl roku před vstupem do eurozóny schválí ECB a Rada Evropské unie stanovený neměnný přepočítací koeficient (koruna bude denominací eura),
- ➔ komunikace: dlouhodobá informační kampaň s cílem zajistit každému dostatek informací a možnost obrátit se na kompetentní instituce.

3.3. Výhody a nevýhody přijetí eura

Výše bylo naznačeno, že zavedení eura je spjato na jedné straně s výhodami a na druhé straně s nevýhodami. Nyní budou tedy specifikovány nejdůležitější oblasti, které euro ovlivní pozitivně a které negativně²⁶.

²⁶ Evropská komise: Evropská unie v České republice – Česká republika a euro [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/euro/ceska_cs.htm>

3.3.1. Hlavní výhody společné měny

- usnadnění obchodních transakcí,
- snížení kurzového rizika (výkyvů kurzu například vůči dolaru či jenu),
- úspora nákladů na nákup a prodej cizích měn,
- vedení účtů v cizích měnách,
- snazší porovnávání cen zboží a služeb v zemích eurozóny spotřebiteli i podnikateli.

3.3.2. Hlavní nevýhody společné měny

- ztráta samostatné měnové politiky (byla již zmíněna výše),
- stanovování úrokových sazeb ECB, což má za následek obtížnější reagování na ekonomické změny prostřednictvím měnového kurzu nebo úrokových sazeb,
- ztráta určitého národního symbolu (pro některé státy),
- obavy ze ztráty konkurenceschopnosti při převzetí celoevropské měny,
- zavedením společné měny dojde k navýšení úrokové míry u úvěrů, neboť úroková míra u úvěrů vedených v českých korunách je nižší.

3.3.3. Kdy přijmout euro v ČR?

Vstup do měnové unie je krok, dozajista spojený na jedné straně s přínosy a na straně druhé s náklady. Z racionálního i ekonomického hlediska je vhodné uvažovat o přistoupení k euru v momentě, kdy výhody přijmutí převáží nad jeho náklady.

3.3.4. Je odkládání vstupu do eurozóny velkým problémem?

Pokud by rozhodnutí o tom, zda by měla Česká republika usilovat o co nejrychlejší vstup do eurozóny záviselo jen na rozhodnutí ČNB, tak ta by zajisté – dle vlastního doporučení - vyjádřila negativní stanovisko. V zásadě u států, které jsou členy EU, nejsou členy eurozóny, ale mají povinnost do ní dříve či později přistoupit, může nastat několik situací, které lze zachytit do tzv. „stupnice síly zemětřesení spojených s postupem do eurozóny“²⁷:

²⁷ SINGER, M., *Pět otázek a odpovědí k problematice zavedení eura v České republice*. In PEČINKOVÁ, I. (ed.), *EURO versus KORUNA: Rizika přínosy jednotné evropské měny pro ČR 2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury ISBN 978-80-7325-138-3

1° naplánován na zbytečně pozdní datum, dodržen – tato skutečnost nepředstavuje žádný problém, neboť k dodržení dojde, byť v pozdním termínu,

2° nenaplánován a datum nejasné – zde se nalézá Česká republika a je horší situací, neboť ekonomickým subjektům komplikuje rozhodování,

3° naplánován a nedodržen – tento stupeň již představuje nějaké závažné problémy při porušení závazku. Země svojí neschopností plnit slíbená kritéria vystupuje ve vztahu k ostatním zemím jako méně důvěryhodná (příkladem budiž Maďarsko),

4° naplánován, ale nikdo datu nevěří,

5° odložen a je dále v nedohlednu,

6° zakázán obyvatelstvem – tento stupeň je typický tam, kde o přijetí eura rozhodují obyvatelé v referendu (Švédsko),

7° uskutečněn poněkud brzo, kdy ekonomika krátkodobě strádá,

8° uskutečněn podvodem (příliš brzo, obyvatelstvo si stále pamatuje, co bylo před eurem) – země, které se dostanou do eurozóny trikem, v ní poté strádají nejen ekonomicky ale také ztrátou prestiže,

9° uskutečněn podvodem, ALE obyvatelstvo již zapomnělo, co bylo před eurem,

10° vystoupení z eurozóny – má pro zemi závažné makroekonomické důsledky spojené s újmou na blahobytu obyvatel.

Při úvahách nad tím, kdy je vůbec výhodné pro Českou republiku vstoupit do eurozóny, se jako možné východisko na tuto otázku jeví tzv. Mundellova teorie optimálních měnových oblastí (OCA).

3.3.5. Proč nevstoupit do eurozóny²⁸?

Jak již bylo dříve řečeno, vstup do eurozóny je závislý na splnění Maastrichtských kritérií. Zajímavý je ovšem názor Václava Klause, prezidenta České republiky, který je znám jako největší kritik eura a Evropské unie vůbec. Zdůrazňuje, že Maastrichtská kritéria jsou formulována „státy společné evropské měny vůči těm, kteří se k této měně chtějí připojit“. Zároveň ale tyto země [platicí eurem] nestojí o to, aby euro měla země sice ochotna podílet se na výhodách z něj plynoucích, ale bez ohledu na to, zda tato země svým jednáním tyto výhody nenarušuje. Proto je potřeba sledovat ekonomické ukazatele, které vyjadřují vnitřní stabilitu či nestabilitu budoucího účastníka eurozóny např. míru inflace, míru rovnováhy veřejných financí, míru blízkosti výše úrokových sazeb vůči ostatním zemím apod.

Z tohoto důvodu musí být v zájmu České republiky si stanovit, nakolik výhodné pro ni bude členství v eurozóně resp. přijetí eura. Je tedy potřeba zaměřit se při tomto posuzování na to, zda-li bude přijetí eura výhodné pro nás jako Českou republiku, zda povede ke stabilizaci naší ekonomiky, zda nepovede k vyvolání nějakých „šoků“ a zda přispěje k ekonomickému růstu. Tyto otázky, nad kterými je potřeba se před samotným přijetím společné měny zamyslet, samozřejmě vyžadují kritéria úplně jiná než maastrichtská, která by se dala rozdělit do 3 skupin:

- 1) Klást si otázku, jestli euro znamenalo slibované výsledky, jestli se eurozóna stala oblastí dynamického ekonomického růstu, zda-li zajišťuje fiskální a měnovou stabilitu a zda země eurozóny dodržují svá vlastní pravidla. Na tyto výroky v rámci České republiky existuje negativní odpověď.*
- 2) Posoudit, jestli je Česká republika vystavena stejným vnějším šokům jako členské země eurozóny a zda je struktura naší ekonomiky v souladu se zeměmi eurozóny. Důležité je rovněž sledovat stupeň konvergence českého hospodářského cyklu s tím v eurozóně.*
- 3) Zamyslet se nad formou probíhajícího evropského integračního procesu, neboť uskupení eurozóny bylo zejména politickým motivem ve snaze přiblížit Evropu*

²⁸ KLAUS, V., Klausova kritéria pro přijetí (či nepřijetí) společné evropské měny. In PEČINKOVÁ, I. (ed.), EURO versus KORUNA: Rizika přínosy jednotné evropské měny pro ČR 2008. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury ISBN 978-80-7325-138-3

k daňové, politické a rozpočtové unii. Z tohoto pohledu tedy nebyl vznik eura spojen s ekonomickou stránkou.

3.4. Optimální měnová oblast (OCA)

Optimální měnovou oblast lze chápat jako seskupení zemí, jejichž přínosy z členství v měnové unii převažují nad náklady, které souvisí s používáním společné měny. Z toho vyplývá, že území OCA je dáno územím států používajících společnou měnu. V souvislosti s vymezením pojmu OCA se nesmí také zapomenout na vymezení základních charakteristik, které jsou relevantní pro potenciální členy:²⁹

- 1) Faktorová mobilita** – vysoký stupeň mobility výrobních faktorů kompenzuje ztrátu autonomie v oblasti monetární a kurzové politiky po vstupu do měnové unie.
- 2) Flexibilita cen a mezd**
- 3) Otevřenost a velikost ekonomiky**
- 4) Komoditní diverzifikace produkce a spotřeby**
- 5) Strukturální podobnost tvorby HDP** – čím větší je podobnost struktury HDP u jednotlivých členů měnové unie, tím menší je pravděpodobnost vzniku asymetrického šoku ➔ to znamená, že stejná událost bude mít odlišný dopad na členské státy unie.
- 6) Podobnost měr inflace** – dlouhodobě shodná výše měr inflace mezi zeměmi znamená také relativně stabilní úroveň vzájemných obchodních směnných relací.
- 7) Integrace finančních trhů**
- 8) Fiskální integrace** – vysoký stupeň fiskální integrace zvyšuje schopnost vyrovnat se s důsledky asymetrického šoku.
- 9) Variabilita reálného měnového kurzu**
- 10) Politické faktory**

Podmínkou „zdravého“ fungování optimální měnové oblasti je splnění výše definovaných charakteristik. Tyto charakteristiky totiž snižují riziko výskytu asymetrického šoku. Asymetrický šok přitom můžeme definovat jako „neočekávaný výkyv ve vývoji národního hospodářství (HDP, nezaměstnanosti apod.), který nepostihuje členské země HMU stejným

²⁹ LACINA L. a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck (2007), 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5

způsobem“. Shrňeme-li stručně poznatky o OCA, tak zjistíme, že všechny účastnické státy OCA mají synchronizované hospodářské cykly, odolávají asymetrickým šokům (ať už nabídkovým či poptávkovým) a zároveň jsou schopny těmto šokům čelit pomocí flexibilních přizpůsobovacích mechanismů. Současně je pro OCA typická rovněž nízká míra inflace a vyrovnaná platební bilance²⁹.

3.4.1. Optimální měnová oblast a eurozóna

Ve spojení s OCA je zajímavé se zamyslet nad závěrem, jestli charakteristiky této oblasti splňuje eurozóna a zda-li ji tedy lze považovat za optimální měnovou oblast. Co se mobility pracovníků (1. charakteristika) týká, tak v Evropě moc rozšířená není, což má samozřejmě důsledek i na nízkou mzdovou flexibilitu. Národní vlády dávají přednost nízké míře nezaměstnanosti před nízkou mírou inflace, což znamená, že inflace již neslouží jako nepřímý nástroj snižování nezaměstnanosti. Na druhé straně je inflace v jednotlivých zemích eurozóny velice podobná. Co se kapitálového trhu týká, tak ten je plně flexibilní. Velkým problémem měnové unie je ale nepružnost mzdových sazeb směrem dolů, což zabraňuje růstu zaměstnanosti. Vedle toho také eurozóna na rozdíl od OCA zcela postrádá fiskální politiku. Znepokojující pro euro je ovšem skutečnost, že dochází k porušování Paktu stability a růstu, který má zabraňovat tomu, aby země eurozóny svými schodky ohrožovaly stabilitu eura a zvyšovaly inflaci. Z těchto argumentů tedy vyplývá, že nelze jednoznačně říct, jestli je eurozóna OCA nebo ne. Některá kritéria nejsou splněna vůbec (např. nízká mobilita pracovních sil, nedostatečná mzdová flexibilita) a některá jsou splněna zcela či jen částečně³⁰.

3.5. Význam konvergenčních kritérií při rozšiřování eurozóny

V předcházející části této práce byla vyjmenována a dále podrobněji analyzována kritéria, jejichž splnění je hlavním požadavkem na vstup členské země Evropské unie do eurozóny. Jednalo se o tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria. Na druhou stranu zde ovšem nebyla zmínka o tom, co vedlo k myšlence zavedení těchto konvergenčních kritérií.

3.6. Důvod existence konvergenčních kritérií²⁹

³⁰ ERETOVÁ, K., Je eurozóna optimální měnovou oblastí?[online]. 2009 dostupný z WWW: <<http://eretova.blog.idnes.cz/c/84334/Je-eurozona-optimalni-menovou-oblasti.html>>

3.6.1. Inlace

- 1) *Hlavním důvodem pro vznik a stanovení těchto makroekonomických kritérií byla obava z toho, že by „budoucí měnová unie mohla mít inflační dopady“. Vezmeme-li v potaz, že do měnové unie vstoupí země s rozdílnou inflací resp. rozdílnými preferencemi v oblasti inflace, potom na vstup do eurozóny doplatí země s nižší inflací (nízkou inflací například preferovalo Německo, zatímco například Itálie akceptovala inflaci vyšší). To z toho důvodu, že měnová politika společné centrální banky se bude řídit průměrnými představami všech členů měnové unie. To znamená, že výsledná inflace eurozóny by byla vyšší, než jaká byla původní inflace země s nižší inflací. Tato země by tedy byla „postižena“ dodatečnými náklady spojenými se vstupem do měnové unie a je pravděpodobné, že by ta nebyla ochotna být v měnové unii se zeměmi preferujícími vyšší inflaci.*
- 2) *Stejně tak důvodem pro vznik konvergenčních kritérií byly obavy, že by se rozdílný postoj zemí k „optimální“ míře inflace mohl promítnout do politiky ECB. To by znamenalo, že země s nižší inflací by byly přehlasovány a společná centrální banka by tak upřednostňovala „volnější“ přístup k inflaci. Přitom náklady, spojené s vyšším růstem cenové hladiny, zůstanou na bedrech zemí, které byly v menšině. Nutno podotknout, že toto riziko stále existuje, ale zavedením konvergenčního kritéria týkajícího se inflace země v podstatě souhlasily, že budou v oblasti inflace sledovat podobné priority.*

3.6.2. Úrokové sazby

Konvergenční kritérium týkající se dlouhodobých úrokových sazeb mělo zajistit stabilitu ekonomického prostředí v HMU. Velký diferenciál v úrokových mírách jednotlivých zemí v momentě startu HMU by totiž znamenal velké kapitálové přesuny spojené s kapitálovými zisky a ztrátami při přechodu na měnovou unii. Lze konstatovat, že existence tohoto kritéria je v podstatě nadbytečná, neboť ke sblížení úrokových sazeb dojde ještě před vstupem do samotné měnové unie. Platí totiž, že pokud země plánuje vstoupit v blízké době do HMU, tak dojde k rychlé reakci kapitálových trhů a k přesunům kapitálu dříve, než země do měnové unie vstoupí a v okamžiku vstupu do měnové unie již budou kapitálové

zisky či ztráty jen nepatrné. Platí také, že pokud země plní ostatní konvergenční kritéria, tržní síly zajistí rychlé sblížení úrokových sazeb.

3.6.3. Veřejný (státní) dluh

Důvodem pro stanovení kritéria z oblasti veřejných financí byla obava, že země, která má vysokou míru veřejného dluhu bude rovněž riziková z hlediska splácení svých závazků.

3.6.4. ERM II

Princip tohoto kritéria spočívá v zamezení nominální devalvace domácí měny kandidátských zemí těsně před vstupem do měnové unie. To by totiž mělo za následek zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky dané země. Zároveň udržením měnového kurzu v určeném fluktuačním pásmu dává země najevo schopnost udržet stabilitu své měny ku měně společné a stejně tak prokazuje dostatečnou sladěnost své ekonomiky s ostatními zeměmi po dobu dvou let.

4. Makroekonomické ukazatele konvergenčních kritérií a jejich vývoj v členských státech eurozóny

V souvislosti s konvergenčními kritérii bude v další části textu kladen důraz pouze na sledování makroekonomických ukazatelů ve členských státech měnové unie a jejich komparace v čase. Jen pro připomenutí, měnová unie je v dnešní době složena ze 16 států Evropské unie, na jejichž území se platí jednotnou měnou euro a tím pádem plní požadovaná konvergenční kritéria – makroekonomické ukazatele. Těmito státy jsou: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko.

Zkoumání bude rozděleno na 2 části. První část bude zaměřena na zkoumání vývoje konvergenčních kritérií v původních státech eurozóny (11) a druhá část se bude orientovat na zbývajících 4 země (není zahrnuto Slovensko) a úrovně jejich ukazatelů. V samotném závěru budou obě oblasti porovnány a vyvozeny nějaké závěry.

První státy se staly členy eurozóny – měnové unie - v roce 1999. Celkem jich bylo 11: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko.

4.1. Belgie

Hospodářství:

Belgie je stát s vysoce rozvinutým průmyslem, z nějž nadpoloviční podíl na exportu má průmyslová výroba. Belgie zaujímá vedoucí postavení ve světě ve výrobě elektrické energie v atomových elektrárnách (dnes okolo 60 % celkové elektrické energie). Důležitou součástí místního průmyslu také hraje výroba zbraní a ocelářství, těžba barevných a vzácných kovů a obchod s diamanty. Nejvýznamnějším průmyslem je průmysl chemický, dále automobilový, textilní a elektrotechnický. V potravinářském průmyslu je Belgie proslulá výrobou belgických pralinek a čokolád. Je také sedmým největším producentem piva na světě³¹.

³¹ Belgičané.cz; Hospodářství Belgie [online]. Dostupný z WWW:< <http://www.belgicane.cz/hospodarstvi-belgie/>>

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace³²

Ke zjištění plnění inflačního kritéria je potřeba znát průměrnou míru inflace 3 zemí EU s nejnižší inflací v jednotlivých letech a inflaci dané země v jednotlivých letech. K průměrné výši inflace je přičtena odchylka 1,5 % a inflace země poté nesmí převyšovat tento součet, aby kritérium bylo splněno.

Tabulka 73: Míra inflace v letech 1998-2009

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Belgie	0,90	1,10	2,70	2,40	1,60	1,50	1,90	2,50	2,30	1,80	4,50	0,00

Z grafu 5 v příloze I a tabulky 3 je patrné, že Belgie s výjimkou roku 2000 a 2008 bezproblémově splňuje pravidlo +1,5% odchylky od průměrné inflace 3 zemí v EU a dlouhodobě tak toto kritérium splňuje. Zároveň lze vysledovat, že v roce 2008 došlo k masivnímu nárůstu belgické inflace, která se rok na to opět prudce snížila. Stejný trend lze ovšem sledovat i v podání zemí EU, podle nichž je toto kritérium porovnáváno.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba³³

Vyhodnocení tohoto kritéria vychází z poznatků při zjišťování kritéria cenové hladiny. Středem zájmu byly již dříve zjištěné země s nejnižší mírou inflace, u kterých byla tentokrát důležitá míra dlouhodobých úrokových měr. Vypočetl se průměr úrokových měr těchto 3 zemí za jednotlivá období a k tomu se přičetla odchylka 2 %. Výše dlouhodobé úrokové míry jednotlivých zemí poté nesměla tento součet překročit.

³² Míra inflace jednotlivých států za jednotlivé roky byla převzata ze stránek Eurostatu <epp.eurostat.ec.europa.eu>

³³ Při výpočtu roční nominální úrokové sazby se vycházelo z měsíčních údajů za jednotlivé roky, takže výsledné hodnoty pro jednotlivé roky jsou průměrné. Tento postup platí pro údaje uvedené u všech států. Data byla převzata ze stránek Evropské centrální banky na adrese <http://sdw.ecb.europa.eu>

Tabulka 74: vývoj nominální úrokové sazby

dlouhodobá úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
referenční hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Belgie	4,75	4,75	5,59	5,13	4,99	4,18	4,15	3,43	3,82	4,33	4,42	3,9

Při pohledu na tabulku 4 je patrné, že dlouhodobá úroková míra Belgie je během celého sledovaného období pod referenční hodnotou stanovenou ke splnění tohoto kritéria. Z grafu 6 v příloze I jde poté názorněji vidět, že úrokové míry Belgie v průběhu sledovaných let nezaznamenaly sebevětší výkyvy od referenčních hodnot. Z toho lze tedy vyvodit závěr, že Belgie bez větších problémů toto konvergenční kritérium naplňuje.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP³⁴

Tabulka 75: veřejné dluhy k HDP v letech 1998-2008

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgie	117,40	113,70	107,80	106,50	103,50	98,70	94,40	92,10	88,10	84,20	89,80
limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Z údajů uvedených v tabulce 5 a názorněji poté z grafu 7 v příloze I vyplývá, že Belgie se v naplňování kritéria veřejného dluhu do 60 % pohybuje od samého počátku nad tímto limitem. Je zajímavé si všimnout faktu, že rok před vstupem do eurozóny bylo zadlužení Belgie na téměř dvojnásobku dnes stanoveného maximálního podílu (60 %), kdežto v roce 2008 byl podíl zadlužení už „pouze“ necelých 90 %. To tedy činí snížení zadlužení o 30 % za dekádu. Ačkoliv tedy Belgie dlouhodobě nesplňuje toto kritérium, jde z těchto poznatků vidět, že je na správné cestě k dosažení 60% hranice.

³⁴ Údaje 3. a 4. konvergenčního kritéria jsou dostupná pouze do roku 2008, neboť za rok 2009 ještě v době shromažďování nebyla k dispozici. Údaje pro tato kritéria byla pořízena ze stránek České spořitelny na adrese http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20082_vyvoj_rozpocetueu a http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20083_vyvoj_stat_dluhueu. Dále ze stránek ČSÚ na adrese <http://apl.czso.czode/tab/tsieb090.htm>

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 76: poměr schodku veřejných financí a HDP

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Belgie	0,9	0,6	0	-0,5	0	0,1	0,3	2,7	-0,3	0,2	1,2

Na první pohled je zřejmé, že belgický schodek veřejných financí byl po většinu času deficitní. Pozitivním zjištěním se ovšem jeví ta skutečnost, že výše zadlužení se po celou dobu nepřehoupla přes danou limitní 3% míru. Nejvyšší podíl deficitu veřejných financí na HDP byl v roce 2005, kdy se tento podíl přiblížil limitní hodnotě na rozdíl 0,3 %. Ve výsledku můžeme tedy říct, že v otázce vládního deficitu si Belgie vede obstojně.

4.2. Finsko

Hospodářství:

Finsko je zemí s vysoce industrializovanou ekonomikou s volným trhem a vysokým životním standardem. Klíčovým sektorem je průmyslová výroba, zejména poté zpracování dřeva a kovů, strojírenství a telekomunikace (Nokia). Hospodářství je naopak závislé na dovozu surovin, energie a některých součástí vyráběného zboží³⁵. Díky velkým zásobám lesů a vysoké kvalitě produktů dřevozpracujícího a papírenského průmyslu, jsou ty jednoznačně vedoucím vývozním artiklem.³⁶

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 77: vývoj inflace ve Finsku

míra inflace	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Finsko	1,30	1,30	2,90	2,70	2,00	1,30	0,10	0,80	1,30	1,60	3,90	1,60

³⁵ WIKIPEDIE, Finsko [online]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Finsko>>

³⁶ PERISCOPE, Hospodářství Finska [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.finsko.cz/obecne/175-Hospodarstvi-finska.html>>

Z tabulky 7 a z grafu 9 v příloze I jde vidět, že v otázce inflace si Finsko vede lépe než v předchozím případě Belgie. Zajímavé je období let 2001 – 2007, v jehož průběhu byla inflace Finska hluboko pod maximálně povolenou mírou inflace, což je samozřejmě pozitivní zjištění. Podobně jako v případě Belgie, i v případě Finska byl rok 2000 rokem, v kterém tato země nesplňovala 1,5% odchylku od průměrné míry inflace. V posledních dvou sledovaných letech, tj. 2008-2009 míra inflace Finska, dalo by se říct, byla na úrovni maximální možné inflace.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 78: Vývoj úrokových sazeb ve Finsku

dlouhodobá úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Finsko	4,79	4,73	5,48	5,04	4,98	4,13	4,11	3,35	3,78	4,29	4,29	3,74

Lze vypožorovat, že vývoj dlouhodobých úrokových měr v podání Finska je podobný tomu v případě Belgie. I zde tedy můžeme vyvodit závěr, že dlouhodobé úrokové míry jsou nepřetržitě pod referenční hodnotou a splňují tím pádem úrokové kritérium. V roce 2009 je potom patrný větší růst diferenciálu mezi úrokovou mírou a referenční hodnotou.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 79: podíl veřejného dluhu na HDP Finska

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Finsko	48,20	45,50	43,80	42,30	41,30	44,40	44,20	41,80	39,30	35,20	34,10
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

V případě Finska je situace veřejného dluhu velice dobrá, dalo by se říct až výborná. Nejen že nemá sebemenší problémy s naplňováním 60% hranice podílu dluhu na HDP, ale vedle toho se mu ještě daří tento dluh každoročně „vylepšovat“ [rozuměj: dále snižovat]. Proto se podíl dluhu na HDP v roce 2008 pohyboval těsně nad poloviční hodnotou té stanovené.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 80: veřejný deficit/HDP

veřejný deficit (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Finsko	-1,6	-1,6	-6,9	-5	-4,1	-2,6	-2,4	-2,8	-4	-5,2	-4,5

Při letním pohledu na stav veřejných financí v jednotlivých letech je zřejmé, že Finsko hospodařilo s přebytkovým poměrem veřejných financí. Tento přebytek resp. jeho podíl na HDP je v konečném důsledku celkem velký, kdy se během posledního tříletého období pohyboval nejprve od -4 % do -5,2 % a poté od -5,2 % do -4,5 %. Z toho tedy vyplývá závěr, že země nemusí mít v nejbližší době obavy, že by dané kritérium porušilo.

4.3. Francie

Hospodářství:

Hospodářství Francie patří k jedněm z nejvyspělejších. Francie je největším evropským producentem a vývozcem zemědělských výrobků, i když zemědělství pozbývá na svém významu. Navzdory tomu disponuje Francie největší rozlohou zemědělské a orné půdy v Evropě. Je druhým největším pěstitelem vinné révy a třetím ve výrobě dřeva v Evropě. Co se průmyslové činnosti týká, je Francie čtvrtou největší velmocí na světě. Největším vývozním artiklem jsou průmyslové výrobky, hlavně dopravní prostředky následované chemikáliemi a zemědělskými produkty (zrniny, maso, víno a sýry).³⁷

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 81: vývoj inflace ve Francii

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Francie	0,70	0,60	1,80	1,80	1,90	2,20	2,30	1,90	1,90	1,60	3,20	0,10

³⁷ Francie, Hospodářství Francie [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.net/zeme-francie>>

Navzdory tomu, že cenová hladina ve Francii až do roku 2004 rostla, tak i přesto se vešla do stanoveného 1,5% pásma a tím pádem splňovala kritérium cenové hladiny. Naopak tento „inflexní bod“ (rok 2004), byl zároveň jediným rokem, kdy Francie stanovenou hranici 1,5 % překročila. Od té doby se cenová hladina opět pohybuje ve stanoveném pásmu, byť došlo v roce 2008 k dalšímu vysokému nárůstu inflace.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 82: nominální úroková sazba

dlouhodobá úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Francie	4,64	4,61	5,39	4,94	4,86	4,13	4,1	3,41	3,8	4,3	4,23	3,65

Situaci Francie nelze popsat jinak než jako v předcházejících případech. To znamená dostatečná „rezerva“ pod referenční hodnotou, žádné výkyvy ve vývoji úrokových měr a pozvolný odklon od referenční hodnoty od roku 2007. Tudiž také nemá sebemenší problémy s naplňováním tohoto kritéria.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 83: veřejný dluh k HDP ve Francii

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Francie	59,40	58,90	61,90	61,00	60,30	61,80	62,20	62,70	61,30	58,70	61,50
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Z grafu 15 přílohy I je zcela zřejmé, že zadlužení Francie dlouhodobě převyšovalo maximální požadovaný poměr zadlužení na HDP, což se samozřejmě negativně odráží v jeho plnění jakožto konvergenčního kritéria. Lze si všimnout, že pouze v letech 1998 (před vstupem do eurozóny), 1999 (v kterém Francie vstoupila do eurozóny) a 2007 se zadlužení státu pohybovalo pod 60% hranicí. Z toho lze tedy vyvodit závěr, že vstup do eurozóny pro Francii znamenal růst zadlužování a s tím spojený růst podílu dluhu na HDP.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 84: Vývoj veřejného deficitu ve Francii

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Francie	2,6	1,8	1,5	1,5	3,1	4,1	3,6	2,9	2,3	2,7	3,4

U Francie můžeme sledovat opačný vývoj než-li v případě Finska. Zatímco Finsko v situaci svých veřejných financí může zůstat zcela v klidu, tak o Francii se to říci nedá. Jde totiž vidět, že se Francie několikrát ocitla za 3% hranicí potřebnou ke splnění požadavku. Naposledy se jí to „povedlo“ v roce 2008, kdy deficit přesahoval limitní stav o necelé 0,5 %. Další vývoj v oblasti veřejných financí Francie je těžko předpokladatelný, ale vzhledem k vývoji v předchozích letech se lze domnívat, že se budou střídát hodnoty nadlimitní s hodnotami podlimitními.

4.4. Irsko

Hospodářství:

Nejvíce rozšířeným sektorem v Irsku je sektor služeb následován průmyslem. Naopak význam a podíl zemědělství na celkovém HDP klesá a je nejméně rozšířeným. Rozvíjí se především chemický průmysl, petrochemický, elektronický kovozpracující, nábytkářský a potravinářský. Nejdůležitějším zemědělským odvětvím je chov ovcí³⁸.

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 85: vývoj inflace v Irsku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Irsko	2,10	2,50	5,30	4,00	4,70	4,00	2,30	2,20	2,70	2,90	3,10	-1,70

³⁸ WIKIPEDIE, Irsko:Hospodářství [online]. Dostupný z WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Irsko#Hospod.C3.A1.C5.99stv.C3.AD>>

V případě porovnání inflace Irska a maximální možné inflace je zajímavé, že se Irsko dlouhodobě, a to v relativně velké výši, od této míry inflace odchylovalo. Obzvláště vysoká byla odchylka v letech 2000-2003. V období let 2004 až 2007 se odchylka pohybovala buď těsně nad hraniční hodnotou 1,5 %, nebo pod ní. Rokem 2008 se odchylka dostala na hodnotu kolem 0,9 % přičemž v roce 2009 se inflace změnila v deflaci.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 86: vývoj úrokových sazeb

	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Irsko	4,8	4,71	5,51	5,01	5,01	4,13	4,08	3,33	3,77	4,31	4,53	5,23

Z grafu 18 přílohy I lze vysledovat, že od roku 2005 dlouhodobé úrokové míry kontinuálně, ale konstantním tempem rostou. To má důsledek v tom, že se od tohoto roku Irsko přibližuje referenční hodnotě. To poté dále znamená každoroční zvyšování úrokové míry a postupné zhoršování situace v oblasti kritéria úrokových měř.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 87: veřejný dluh Irska

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Irsko	53,60	48,50	37,80	35,50	32,20	31,10	29,70	27,60	25,00	25,10	44,10
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Irsko je na tom v oblasti veřejného dluhu ještě lépe, než dříve zmiňované Finsko. A to z toho důvodu, že podíl veřejného dluhu na HDP v případě Irska se relativně dlouhou dobu (4 roky) udržoval pod 30% hranicí. To o Finsku říci nelze (tam byl nejnižší podíl 34%). Tuto skutečnost ovšem Irsko „kompenzuje“ masivním nárůstem podílu v posledním sledovaném roce, který se pohyboval kolem 20 %.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 88: veřejný deficit Irska

veřejný deficit (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Irsko	-2,4	-2,7	-4,8	-0,9	0,4	-0,4	-1,4	-1,7	-3	-0,3	7,2

Irský vládní rozpočet se držel dlouhou dobu v přebytku. Do deficitu se dostal krátkodobě v roce 2002, kdy byl na hodnotě 0,4 %. Poté se Irsku dlouhodobě dařilo generovat přebytkové rozpočty až do roku 2008, kdy došlo k náhlému a rapidnímu zhoršení veřejného rozpočtu a rázem se tak země poprvé dostala jednak do hlubokého deficitu a jednak hluboko nad 3% limitní hranici (převýšila ji o 4,2 %).

4.5. Itálie

Hospodářství:

Je vyspělá průmyslově-zemědělská země s velkými regionálními rozdíly. Patří k 7nejvyspělejšími zemím. Nejvyspělejší je sever, naopak nejzaostalejší je jih. Je závislá na dovozu paliv a dalším surovin a chudá na suroviny. Průmyslu vévodí automobilový průmysl. Dalším důležitým odvětvím je elektronika a kancelářská technika, spotřební elektronika a petrochemie. Proslulý je též textilní průmysl a móda, stejně jako potravinářský průmysl s výrobou italských těstovin a italského vína.³⁹

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 89: vývoj inflace v Itálii

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Itálie	2,00	1,70	2,60	2,30	2,60	2,80	2,30	2,20	2,20	2,00	3,50	0,80

³⁹ MIRASLEBL, Itálie – geografie [online]. Dostupný z WWW:< <http://www.miras.cz/cestovani/info-italie-geografie.php>>

Jak je vidět z tabulky 19 a grafu 21 přílohy I, vývoj inflace a s ní spojené odchylky od průměrné inflace nejsou tak vysoké jako v podání Irska, ale i tak se italská cenová hladina přehoupla v letech 2002-2004 přes 1,5% hranici, danou maximální možnou inflací. Současně je pozorovatelný trend postupného snižování míry inflace země vzhledem k maximálně povolené. Tento stav poukazuje na bezproblémové naplňování kritéria cenové stability v posledních několika letech.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 90: nominální úroková míra v Itálii

dlouhodobá úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Itálie	4,88	4,78	5,58	5,19	5,04	4,25	4,26	3,56	4,05	4,49	4,68	4,32

Itálie je již 5. zkoumaným státem v řadě, který má úrokové míry na takové úrovni, při kterých bez problémů splňuje dané kritérium a pohybuje se pod danou referenční hodnotou.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 91: vývoj veřejného dluhu v Itálii

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Itálie	114,9	113,7	109,2	108,8	105,7	104,4	103,8	105,8	106,5	103,5	105,8
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Již na první pohled je jasné, že Itálie je velice zadlužená země. Vedle toho si ale taky lze všimnout skutečnosti, že se v jednotlivých letech podíl zadlužení v zemi prakticky nezměnil. Z toho lze usuzovat, že snížení zadlužení Itálie pod 60% hranici není v blízké době moc reálné. Nehledě na to, že její podíl dluhu za celou dobu neklesl pod 100% hranici.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 92: veřejný deficit v Itálii

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Itálie	2,8	1,7	0,8	3,1	2,9	3,5	3,5	4,3	3,3	1,5	2,7

Ze zachycené situace je zřejmé, že snižování veřejného deficitu v Itálii je spojeno s prudkým poklesem, zatímco prohlubování (růst) deficitu je spojeno s relativně pozvolnými změnami – s výjimkou roku 2001. Současně s tím je patrné, že se deficit Itálie v posledních letech pohyboval pod stanovenou 3% mezí. Je přitom ale nutno dodat, že vzhledem k deficitu v posledním roce (2008) je situace z hlediska dalších let značně nejistá. Stačí totiž jen nepatrný růst deficitu a jeho úroveň se již ocitne za sledovanou hodnotou.

4.6. Lucembursko

Hospodářství:

Lucembursko se může pochlubit jedním z nejvyspělejších hospodářství na světě. Stěžejním bodem hospodářství byla do nedávna těžba železných rud a hutnictví. Je největším producentem oceli na 1 obyvatele a sídlem největších ocelářských koncernů. V současnosti již převládá rozvinutý sektor služeb. Sídlí zde mnoho institucí EU (Evropský soudní dvůr, Evropská investiční banka, Eurostat). 95% produktů země dováží a 85% jich vyváží. Vládne tu rovněž nejvyšší stupeň automobilizace v Evropě.⁴⁰

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 93: míra inflace v Lucembursku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Lucembursko	1,00	1,00	3,80	2,40	2,10	2,50	3,20	3,80	3,00	2,70	4,10	0,00

⁴⁰ Toulky Evropou.cz, Lucembursko [online]. Dostupný z WWW: http://www.toulkyevropou.cz/ev_lucembursko.php

Z grafu 25 přílohy I, ale zejména pak z tabulky 23 vyplývá, že Lucembursko ve sledovaném 12letém období nesplnilo kritérium cenové hladiny hned v 5 obdobích. Největší odchylka od hraniční inflace byla v roce 2005, a to na hodnotě přibližně 1,3 %. Zároveň lze usoudit, že vývoj inflace v zemi byl poněkud rozkolísaný, neboť se v průběhu let střídal její pokles s růstem.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 94: nominální úroková míra v Lucembursku

	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Lucembursko	4,73	4,66	5,52	4,86	4,7	4,03	4,19	3,37	3,92	4,56	4,61	4,23

I situace Lucemburska je obdobná jako v případě předešlých států. Rozdíl mezi referenční hodnotou a úrokovou mírou se pohyboval v celém svém průběhu na relativně konstantní úrovni, až na rok poslední (2009), v kterém došlo k odchýlení, což znamenalo současný pokles úrokové míry v Lucembursku a růst průměrné úrokové míry sledovaných zemí.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 95: vývoj veřejného dluhu v Lucembursku

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lucembursko	7,10	6,40	6,20	6,30	6,30	6,10	6,30	6,10	6,60	6,60	13,50
Limit		60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Je až s podivem, jak si stojí Lucembursko v oblasti veřejného dluhu. Do roku 2008 se totiž podíl dluhu země na HDP nedostal přes 10% mez. Mimo to se tento podíl v průběhu let prakticky neměnil. Vzhledem k ostatním státům můžeme tedy konstatovat, že Lucembursko je minimálně zadlužené a je schopno bez větších problémů splácet své závazky.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 96: vývoj veřejného deficitu v Lucembursku

veřejný deficit (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Lucembursko	-3,4	-3,4	-6	-6,1	-2,1	-0,5	1,1	0	-1,3	-3,7	-2,5

V případě Lucemburska jsou patrné velké a prudké výkyvy ve vývoji veřejných financí. Veřejný deficit se vesměs po celou dobu pohyboval v přebytku, přičemž v letech 2000 a 2001 byl na hodnotě kolem - 6 %. Poté ale došlo k masivnímu nárůstu deficitu, což v roce 2004 vedlo dokonce ke krátkodobému deficitnímu rozpočtu. Následně se veřejný deficit začal opět snižovat a opět se dostal do přebytku. Shrňme-li to, můžeme konstatovat, že si Lucembursko vede ve všech ohledech více než dobře.

4.7. Německo

Hospodářství:

Německo je rozvinutým průmyslovým státem, který má rovněž vyspělé zemědělství. Je bohaté na černé, hnědé uhlí a železnou rudu. Naopak nedostačující jsou zásoby ropy. Důležitá je výroba elektrické energie. Významným průmyslem je hutnictví, strojírenství, elektrotechnika, těžební a chemický průmysl. Nejdůležitějším odvětvím je ale bezesporu automobilový průmysl⁴¹.

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 97: vývoj inflace v Německu

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Německo	0,60	0,60	1,40	1,90	1,40	1,00	1,80	1,90	1,80	2,30	2,80	0,20

Na situaci Německa jde vidět, že nemá sebemenší problém s naplňováním tohoto kritéria. Za celé sledované období, tj. za roky 1998-2009 se totiž nesetkalo se situací, kdy by nebylo

⁴¹ Zemepis.net, Německo [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.net/zeme-nemecko>>

neplněno kritérium cenové stability. Naopak si Německo po celou dobu udržuje relativně bezpečnou vzdálenost od hraniční míry inflace, vyznačené na grafu 25 přílohy I červenou křivkou.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 98: nominální úroková míra v Německu

dlouhodobá úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Německo	4,57	4,49	5,26	4,8	4,78	4,07	4,04	3,35	3,76	4,22	3,98	3,22

Německo je doposud první zemí, ve které došlo v pozitivním slova smyslu ke zlomu ve vývoji dlouhodobých úrokových měr. Ty se do roku 2005 vyvíjely v souladu s referenční hodnotou. Ačkoliv referenční hodnota za roky 2007-2009 byla prakticky neměnná, německá úroková míra klesala a vylepšovala si tak situaci z hlediska referenční úrokové míry.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 99: vývoj veřejného dluhu v Německu

Veřejný dluh (v %)	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Německo	60,30	60,90	59,70	58,80	60,30	63,80	65,60	68,00	67,60	65,00	65,90	
Limit		60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Opačnou situaci, než-li v případě úrokových sazeb, je možno pozorovat u veřejného dluhu. Zadlužení Německa neustále roste, přičemž již od roku 2002 se pohybuje nad stanovenou hranicí 60 %. Nutno ovšem říci, že je tato odchylka v porovnání s Itálií zanedbatelná a v průběhu dvou až tří let snížitelná. To se o Itálii říci nedá.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 100: vývoj veřejného deficitu v Německu

veřejný deficit (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Německo	2,2	1,5	-1,3	2,8	3,7	4	3,8	3,3	1,6	-0,2	0

Po relativně slibně se vyvíjejících letech 1998-2000 došlo počátkem následujícího roku k výraznému nárůstu schodku veřejných financí, který již rok na to převýšil referenční hodnotu 3 %. Postupným zlepšováním stavu veřejných financí se Německu podařilo do roku 2007 zvrátit stav veřejných financí a dosáhnout přebytkového rozpočtu. Z toho jde tedy vidět, že se Německu podařilo překonat nepříznivé období 2002-2005 a dosahuje v současnosti příznivých ukazatelů.

4.8. Nizozemsko

Hospodářství:

Výrazná část HDP Nizozemska je investována na prevenci znečišťování životního prostředí a do ekologických aktivit. Nizozemsko patří rovněž mezi špičky ve zpracování diamantů, které jsou vysoké kvality. Známé je rovněž výrobou raketových systémů pro evropský vesmírný program. Na druhé straně je Nizozemí exportně i importně vázáno na USA. Nizozemsko je proslavené vývozem květin⁴².

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 101: vývoj míry inflace v Nizozemí

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,70	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Nizozemí	1,80	2,00	2,30	5,10	3,90	2,20	1,40	1,50	1,70	1,60	2,20	1,00

⁴² NIZOZEMÍ, Nizozemské hospodářství [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.nizozemi.biz/hospodarstvi/>>

Nizozemsko se s kritériem cenové hladiny až na dvě výjimky vypořádávalo celkem dobře. Těmito výjimkami jsou roky 2001, v kterém došlo k překročení průměrné výše inflace o přibližně 2 % a rok následující, kdy byl zaznamenán údaj 1,4 %. Je zřejmé, že k tak velké odchylce v roce 2001 došlo v důsledku masivního nárůstu inflace v zemi z 2,3 % v roce 2000 na 5,1 % v roce následujícím. V ostatních letech má Nizozemsko dostatečnou „rezervu“ k maximálně povolené míře inflace.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 102: nominální úroková míra v Nizozemí

úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Nizozemí	4,63	4,63	5,4	4,96	4,89	4,12	4,09	3,37	3,78	4,29	4,23	3,69

Vývoj dlouhodobé úrokové míry v Nizozemsku je velice podobný tomu v Německu s tím rozdílem, že výsledný pokles za roky 2007-2009 byl mírnější než v podání Německa. I úrokové sazby v jednotlivých letech jsou o pár desetín vyšší, než v případě Německa.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 103: vývoj veřejného dluhu v Nizozemí

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nizozemí	65,70	61,10	53,80	50,70	50,50	52,00	52,40	51,80	47,40	45,50	58,20
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Před vstupem Nizozemska do eurozóny (1998) byl poměr dluhu k HDP kolem 66 %. Vstupem země do eurozóny se tento podíl začal postupně snižovat, přičemž se udržoval pod kritickou hodnotou 60 %. I tak je ale zadlužení Nizozemska poměrně vysoké. To znamená, že si země musí dávat pozor na vývoj zadlužení v dalších letech, aby toto kritérium nebylo porušeno. Předzvěstí toho se již může jevit stav v roce 2008, kdy dluh vzrostl o 13 % na téměř 59 %, a země se rázem ocitla na hranici daného konvergenčního kritéria.

Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 104: vývoj veřejného deficitu v Nizozemí

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Nizozemí	0,9	-0,4	-2	0,2	2,1	3,1	1,7	0,3	-0,5	-0,2	-0,7

Navzdory překročení limitní hodnoty o 0,1 % v roce 2003 by se dalo říct, že je po celou sledovanou dobu stav veřejných financí v Nizozemsku velice uspokojivý. Nehledě na to, že poslední tři roky se nacházel v přebytkovém stavu. Vzhledem k dosavadnímu průběhu a vývoji veřejných financí lze dedukovat, že Nizozemsku zajisté v následujících několika letech nehrozí problémy, týkající se kritéria veřejných financí.

4.9. Portugalsko

Hospodářství:

Portugalsko je zemědělským i průmyslovým státem s velkými zásobami nerostných surovin. Hlavními odvětvími jsou hutnictví, těžební, strojírenský a chemický průmysl. Ze 75% vyprodukovaného zboží je směňováno v rámci EU. Ropa a zemní plyn jsou nedostatkové a musí se proto dovážet. Je největším producentem korku na světě.⁴³

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 105: míra inflace v Portugalsku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,1	1,53	1	1	0,67	1,03	1,37	1,3	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Portugalsko	2,2	2,2	2,8	4,4	3,7	3,3	2,5	2,1	3	2,4	2,7	-0,9

Portugalsko již od samého počátku mělo, dalo by se říct, velké problémy v oblasti naplňování inflačního kritéria. Přitom rok před přistoupením do eurozóny bylo Portugalsko na hraniční úrovni, a kritérium tím pádem splňovalo. Počátkem následujícího

⁴³ WIKIPEDIE, Portugalsko [online]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Portugalsko>>

roku ale začal „nadlimitní stav“, který kontinuálně trval až do roku 2004. Lépe řečeno, v následujícím roce došlo k vychýlení v důsledku snížení průměrné míry inflace, neboť inflace v Portugalsku zůstala na stejné úrovni jako v roce předcházejícím. Nad limit se poté dostalo Portugalsko ještě jednou, a to v roce 2006. Mimo tato období se již zemi podařilo stlačit cenovou hladinu na úroveň nižší než 1,5 % a v roce 2009 se země dokonce dostala do záporných hodnot – do deflace.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 106: nominální úroková míra v Portugalsku

úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Portugalsko	4,88	4,78	5,6	5,16	5,01	4,18	4,14	3,44	3,92	4,42	4,52	4,21

Zde jde opět vidět, že Portugalsko jde ve stopách prvních 5 sledovaných států. Vývoj úrokových měr je s těmito státy totiž totožný, nedocházelo k žádným prudkým výkyvům tj. žádným prudkým poklesům ani růstu.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 107: vývoj veřejného dluhu Portugalska

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Portugalsko	52,10	51,40	50,50	52,90	55,60	56,90	58,30	63,60	64,70	63,60	66,30
Limit		60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

V případě Portugalska je patrný nepřetržitý růst v podílu dluhu na HDP, přičemž v roce 2005 dosahoval takové výše, že nesplňoval kritérium veřejného dluhu pro vstup do eurozóny. Nicméně tato odchylka není nijak tragická a v případě, že se podíl veřejného dluhu nebude dále prohlubovat, bude celkem snadné vrátit jej na úroveň pod 60 %.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 108: vývoj veřejných financí v Portugalsku

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Portugalsko	3,4	2,8	2,9	4,3	2,8	2,9	3,4	6,1	3,9	2,6	2,7

U Portugalska jsou zřejmé dlouhodobé problémy, co se stavu veřejných financí týká. Nedaří se mu totiž udržovat veřejného finance v takovém stavu, aby nehrozilo překročení limitní hodnoty. Je totiž patrné, že po výši deficitu téměř na hranici kritéria došlo vždy v následujících letech k jeho překročení. Při posouzení této skutečnosti lze uvážit, že tomu tak zřejmě bude i v letech po roce 2008. To tedy znamená, že plnění kritéria z dlouhodobého hlediska není příliš reálné.

4.10. Rakousko

Hospodářství:

Způvodně především agrární země se Rakousko rychle změnilo v zemi s vyspělým průmyslem a službami. Má nedostatečné nerostné zdroje, ale je největším producentem magnезitu na světě. Dále vyniká těžba grafitu, wolframu, kaolínu a soli. Nejvýznamnější je státní hutnictví železa, chemický průmysl s výrobou hnojiv, plastu a umělých vláken. Potravinářství, stejně tak jako dřevozpracující průmysl, jsou rovněž důležitými odvětvími⁴⁴.

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 109: vývoj inflace v Rakousku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,1	1,53	1	1	0,67	1,03	1,37	1,3	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Rakousko	0,8	0,5	2	2,3	1,7	1,3	2	2,1	1,7	2,2	3,2	0,4

Situace Rakouska je podobná té německé. Nejen že za celou sledovanou dobu Rakousko nepřekročilo hraniční hodnotu 1,5 %, ale vedle toho byla jeho samotná míra inflace na velmi nízké úrovni. Nejvíce se rakouská inflace přiblížila hraniční hodnotě v roce 2004, kdy jí do mezní hodnoty zbývaly necelé dvě desetiny procenta.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

⁴⁴ RAKOUSKO, Rakousko – informace o státě [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.net/zeme-rakousko>>

Tabulka 110: nominální úroková míra v Rakousku

úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Rakousko	4,71	4,68	5,56	5,07	4,97	4,15	4,15	3,39	3,8	4,3	4,26	3,71

U Rakouska jde od roku 2005 vidět postupný klesající trend v úrokové míře, který je v tomto období charakteristický zvýšením diferenciálu mezi oběma sledovanými hodnotami. Jeho situace je opět dosti podobná té německé.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 111: vývoj veřejného dluhu v Rakousku

Veřejný dluh (v %)		Roky									
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Rakousko	64,80	67,20	66,50	67,10	66,50	65,50	64,80	63,90	62,20	59,50	62,60
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Ačkoliv by se mohlo zdát, že je podíl rakouského veřejného dluhu na HDP veliký, tak při pečlivějším pohledu na graf 37 přílohy I zjistíme, že byl tento podíl ve skutečnosti „pouze“ o maximálně 7 % nad 60% hranicí. To ovšem nemění nic na skutečnosti, že toto kritérium není ze strany Rakouska plněno. Jedině v roce 2007 se Rakousko dostalo na danou 60% linii, poté se zase navrátilo ke svému stereotypu.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 112: vývoj veřejného deficitu v Rakousku

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Rakousko	2,4	2,3	1,7	0	0,7	1,4	4,4	1,6	1,6	0,6	0,4

Rakousko je na tom podobně jako Nizozemí. Jen s tím rozdílem, že se mu během sledovaného období nepodařilo jednak vytvořit přebytkový rozpočet a jednak bylo vychýlení deficitu od stanovené hodnoty v roce 2004 razantnější. Jinak si Rakousko vede stejně jako již zmiňované Nizozemí. Výše deficitu se dlouhodobě pohybuje na uspokojivé úrovni a vzhledem ke stále se lepšícímu stavu veřejných financí v nejbližší době nehrozí riziko porušení kritéria.

4.11. Španělsko

Hospodářství:

Španělsko je rozvinutý průmyslově-zemědělský stát, přičemž zde převažuje rostlinná výroba. Pěstují se zejména olivy, vinná réva, velký význam má rovněž pěstování zeleniny a ovoce. Významná je rovněž produkce mléka, vepřového a hovězího masa. K nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím patří průmysl automobilový, chemický, strojírenský a potravinářský.⁴⁵

Makroekonomické ukazatele:

1. Vývoj inflace

Tabulka 113: vývoj inflace ve Španělsku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,1	1,53	1	1	0,67	1,03	1,37	1,3	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Španělsko	1,8	2,2	3,5	2,8	3,6	3,1	3,1	3,4	3,6	2,8	4,1	-0,3

Dalo by se říct, že situace Španělska je z doposud zkoumaných států v oblasti naplňování cenové stability nejhorší. Kritérium cenové stability tato země totiž plnila pouze ve 4 případech, a to se přitom ještě v jednom z těchto 4 případů jednalo o hraniční hodnotu 1,5 % (rok 2007). Z toho lze tedy usoudit, že situace Španělska není zrovna nejlepší.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 114: nominální úroková míra ve Španělsku

úroková míra	Roky											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,64	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,64	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Španělsko	4,83	4,73	5,53	5,03	4,96	4,12	4,1	3,39	3,79	4,29	4,37	3,98

⁴⁵ IBERKONTAKT, Hospodářství [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.spanelsko.info/hospodarstvi.htm>>

Španělsko, stejně tak jako většina výše sledovaných států (vyjma Německa, Rakouska a Nizozemska) vykazuje zcela podobné charakteristiky, včetně mírného poklesu úrokové míry resp. zvětšení diferenciálu mezi referenční hodnotou a úrokovou sazbou.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 115: vývoj veřejného dluhu ve Španělsku

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Španělsko	64,10	62,30	59,30	55,50	52,50	48,70	46,20	43,00	39,60	36,10	39,70
Limit		60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Na případu Španělska je patrné relativně výrazné kontinuální sňívání dluhu. Ten se za období od vstupu do eurozóny v roce 1999 do předloňského roku (2008) snížil z 62,3 % o téměř 23 % na hodnotu 39,7 %. Není proto divu, že se pohybuje na hodnotě dostatečně vzdálené od 60% meze. K jedinému malému růstu došlo v posledním roce (2008), kdy se podíl dluhu zvýšil o necelá 4 %.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 116: vývoj veřejného deficitu ve Španělsku

veřejný deficit	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Španělsko	3,2	1,4	1	0,6	0,5	0,2	0,3	-1	-2	-1,9	4,1

Španělsku se od samého počátku dařilo vylepšovat stav veřejného deficitu resp. veřejných financí. V roce 2005 došlo k docela rapidnímu zlomu ve vývoji a veřejný rozpočet se přehoupl do přebytku, který byl vykazován až do roku 2007. Další rok byl ale charakteristický enormním zhoršením rozpočtu, na jehož konci se rozpočet ustálil jednak v deficitu a jednak nad referenční hodnotou.

4.12. Shrnutí makroekonomických ukazatelů pro 11 členů eurozóny

1. Vývoj inflace

Jelikož se jedná o ukazatele pro eurozónu jako takovou, nemá z toho důvodu smysl vztahovat výsledky k 1,5% odchylce od průměrné míry inflace. Na jejím základě se totiž

určuje, jestli členská resp. již účastnická země splňuje dané kritérium, potřebné ke vstupu do eurozóny.

Tabulka 117: inflace v eurozóně-11

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
míra inflace v eurozóně	1,38	1,43	2,83	2,92	2,65	2,29	2,08	2,22	2,29	2,17	3,39	0,11

Jde vidět, že vstupem zemí do eurozóny došlo k nárůstu celkové cenové hladiny. To samozřejmě pro jednotlivé státy znamenalo zvýšení cen a zdražení svých výrobků. Před vstupem do eurozóny byla průměrná míra inflace v 11 dříve sledovaných zemích okolo 1,38 %. Počátkem roku následujícího se ale tato inflace prudce zvýšila, přičemž nejvyšší úroveň dosáhla v roce 2008, a sice 3,39 % (to je o celá 2 % více než před vstupem). Současně s tímto tvrzením můžeme tedy poznamenat, že byla cenová hladina eurozóny-11 dlouhodobě (od roku 2000 do roku 2008) v porovnání s předvstupním rokem 1998 hodně vysoká. K tomu ovšem zajisté přispěl fakt, že toto období bylo (nejen v ekonomikách členských zemí, ale také mimo eurozonu) poznamenáno silnými proinflačními tlaky. K radikálnímu zlomu došlo v roce 2009, kdy se naopak inflace těchto členských států srazila na pouhé 0,11 %.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

V tomto případě je úvaha podobná jako v případě míry inflace. Jedná se o ukazatele pro eurozónu jako takovou, nemá zde proto opět příliš smysl vztahovat výsledky k tentokrát 2% odchylce od průměrné úrokové míry. Na jejím základě se totiž určuje, jestli členská resp. již účastnická země splňuje dané kritérium, potřebné ke vstupu do eurozóny.

Tabulka 118: nominální úroková míra v eurozóně

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
dlouhodobá úroková míra v eurozóně-11	4,72	5,09	5,26	4,97	5,43	4,13	3,76	3,62	4,09	4,36	4,18	3,99

Při pohledu na úroveň úrokových měr jednotlivých členských zemí, analyzovaných dříve v této práci, lze dojít k poznatku, že ve všech případech se dlouhodobé úrokové míry pohybovaly na velice podobné úrovni. Nepatrné odlišnosti byly zjevné pouze v průběhu posledních 3 let a to ještě jen u několika států (např. Německo, Irsko). Stejně tak všechny země splňovaly bez sebemenších problémů kritérium dlouhodobých úrokových měr.

Důležitým poznatkem byla také skutečnost, že vstupem zemí do eurozóny nebyl vývoj úrokových měr v podstatě nijak ovlivněn. V žádné zemi totiž nedošlo k jednorázovému prudkému nárůstu úrokových měr. Tato situace je jistě patrná i na grafu 60 přílohy II, kde je zachycena průměrná výše dlouhodobé úrokové míry všech 11 zemí za období 1998-2009. Jde z něj vidět, že přístupovým rokem 1999 došlo k prakticky minimálnímu nárůstu průměrné úrokové míry.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 119: vývoj veřejného dluhu v eurozone-11

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
průměrný veř. dluh v eurozóně	64,33	62,69	59,68	58,67	57,70	57,58	57,08	56,95	55,30	53,00	58,32

Při pohledu na vývoj veřejného dluhu v jednotlivých státech je evidentní, že ne všem státům se dařilo udržovat výši veřejného dluhu dlouhodobě pod referenční hodnotou. Veřejný dluh většiny států se totiž pohyboval nad referenční hodnotou buď v celém průběhu (Belgie, Itálie) nebo dlouhodobě, což znamená, že se dostal pod úroveň referenční hodnoty v průběhu několika let (Francie). Na druhé straně vedle zemí, jejichž zadlužení vzhledem k referenční hodnotě je celkem malé a dlouhodobě na přijatelné úrovni (Irsko, Lucembursko) jsou i země, u kterých se po relativně slibném začátku začal veřejný dluh zvyšovat a ten tak časem referenční hodnotu převýšil (Německo, Portugalsko).

Navzdory těmto skutečnostem můžeme pro oblast eurozóny-11 podotknout, že se postupně v průběhu let zadlužení členských zemí snižuje, přičemž se nepatrně drží pod 60% hranicí.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 120: vývoj veřejného deficitu v eurozone-11

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
průměrný veř. deficit k HDP v eurozóně	1,00	0,36	-1,19	0,00	0,91	1,44	1,66	1,43	0,15	-0,35	1,27

Po vzniku eurozóny a vstupu do ní došlo k velkému poklesu průměrného deficitu. Po 3letém období poklesu, který vyvrcholil přebytkem v roce 2000, došlo opět k růstu průměrného deficitu v eurozóně, který trval až do roku 2004. Následný opětovný pokles

v deficitu byl v roce 2008 „kompenzován“ opětovným růstem. V zásadě můžeme říci, že se průměrný deficit v eurozóně nedostal přes 2 %.

4.13. Makroekonomické ukazatele zbývajících (nově příchozích) států do eurozóny

V následující části budou analyzovány makroekonomické ukazatele nově přistoupivších států do eurozóny. Uskupení původních 11 členských zemí bylo nejprve v roce 2001 rozšířeno vstupem Řecka, o šest let později (2007) vstupem Slovinska, následující rok (2008) vstupem Kypru a Malty a doposud posledním státem, přistoupivším do eurozóny se v loňském roce stalo Slovensko.

Jak již bylo řečeno dříve, Slovensko bylo ze zkoumání záměrně vypuštěno. Jeho teprve roční účast v eurozóně a omezená datová základna by totiž měla za následek ne příliš objektivní výsledky při vyhodnocování.

Budou zde tedy postupně analyzovány státy v tomto pořadí: Řecko, Slovinsko, Kypr a Malta.

4.13.1. Řecko

Hospodářství:

Důležitým zdrojem příjmů Řecka je odvětví cestovního ruchu. Každoročně totiž do Řecka přijíždí kolem 10 milionu turistů. Důležitým zdrojem obživy je chov dobytka a zemědělství. Obzvláště velký význam má poté řecký olivovník, jehož olivy a produkce olivového oleje jsou hlavním vývozním artiklem. Stejně vyhlášená jsou řecká vína, která se vyvážejí do celého světa. Naopak rybolov není výnosný, a proto je Řecko závislé na dovozu mořských produktů. Na některých ostrovech stále ještě přežívá tradiční stavba dřevěných lodí, významná je rovněž těžba mramoru⁴⁶.

⁴⁶ VIAMARE cestovní kancelář, hospodářství na řeckých ostrovech [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.viamare.cz/recko/hospodarstvi-na-reckych-ostrovech>>

1. Vývoj inflace

Tabulka 121: vývoj inflace v Řecku

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,20	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Řecko	4,5	2,10	2,90	3,70	3,90	3,40	3,00	3,50	3,30	3,00	4,20	1,30

V kontextu se zněním konvergenčního kritéria cenové hladiny je s podivem, že je Řecko v současnosti členem eurozóny. Jak jde totiž vidět z grafu 43 přílohy III, tak Řecko v době přistoupení do eurozóny nesplňovalo konvergenční kritérium pro vstup, ale vedle toho se mu také nikdy (s výjimkou roku 2009) poté nepodařilo výše své cenové hladiny dostat pod úroveň maximálně povolené míry inflace. Současně lze upozorovat, že k velkému nárůstu inflace došlo právě jeho vstupem do eurozóny, jejíž nadlimitní stav přetrvával až do předloňského roku.

2. Dlouhodobá nominální úroková míra

Tabulka 122: nominální úroková míra Řecka

dlouhodobá úroková míra	roky										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. + 2)	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Řecko	6,3	6,1	5,3	5,12	4,27	4,26	3,59	4,07	4,5	4,8	5,17

Řecko se nevymyká tradici států původní jedenátky v oblasti úrokové míry a pohybuje se dlouhodobě pod stanovenou referenční hodnotou. Jak je názorně vidět z grafu 44 přílohy III, výchozí úroková míra v roce 1999 (ve výši 6,3%) se rok od roku snižovala. Zlomovým rokem byl rok 2005, od kterého došlo k opětovnému růstu úrokové míry. Od tohoto roku se řecká úroková míra přibližuje limitní hodnotě, ale pohybuje se stále ještě na relativně bezpečné úrovni.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 123: vývoj veřejného dluhu v Řecku

Veřejný dluh (v %)	Roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Řecko	94,50	94,00	103,40	103,70	101,70	98,00	98,60	100,00	97,10	95,60	99,20
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Jistě největším problémem, kde „Řecko tlačí bota“ je situace ohledně vývoje veřejného dluhu. Z údajů v tabulce je zřejmé, že dluh se dlouhodobě pohybuje hluboko nad limitním stavem, ba co je možná ještě horší, na hroživé úrovni 100 %. Je přitom nutné podotknout, že se nejedná o nějaké vychýlení ale o opravdu dlouhodobý stav. Není proto divu, že je na Řecko tlačeno ze strany Evropské Unie, aby to se svojí stávající výší dluhu začalo urychleně něco dělat.

Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 124: Vývoj veřejných financí v Řecku

veřejný deficit	roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Řecko	3,2	1,4	1	0,6	0,5	0,2	0,3	-1	-2	-1,9	4,1

Z údajů je patrné, že se v průběhu let dařilo Řecku postupně snižovat schodek veřejných financí, přičemž ten se v roce 2005 dostal do přebytku. S příchodem roku 2008 ale přišel zlom a nejen že došlo k prudkému nárůstu deficitu, ale výše tohoto deficitu na HDP převýšila limitní hodnotu 3 % a rázem tak dané kritérium nebylo plněno.

4.13.2. Slovinsko

Hospodářství:

V současnosti patří Slovinsko mezi jedny z nejúspěšnějších nových členských států EU. Zemědělství je svojí strukturou podobné tomu rakouskému. Tradiční je vinařství a sadařství, začínají se rozšiřovat i chmelnice. Převažuje živočišná výroba, přičemž se chová hlavně hovězí dobytek a prasata. Země má na druhé straně značně omezené nerostné zdroje – ropa, lignit, uran). Větší význam zaujímá pouze těžba olovnato-zinkových rud. Na vysoké úrovni je průmysl, a to zejména díky přílivu západního kapitálu a technologiím.

Z něj vynikají zejména elektrotechnika, výroba sportovního zboží (lyže Elan), metalurgie. Významnou roli hraje těžba a zpracování dřeva⁴⁷.

1. Vývoj inflace

Tabulka 125: vývoj inflace Slovinska

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,2	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Slovinsko	7,9	6,10	8,90	8,60	7,50	5,70	3,70	2,50	2,50	3,80	5,50	0,90

Slovinsko během nečlenského období vykazovalo značně vysokou míru inflace. Tu se mu dařilo postupem času snižovat, přičemž v roce 2006, kdy se rozhodovala o slovinském členství v eurozóně, byla její hodnota již nižší než ta průměrná. Ovšem na druhé straně lze také vypočítat, že vstupem do eurozóny následující rok, se tato hodnota opět vychýlila a převážila hodnotu průměrnou.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 126: nominální úroková míra ve Slovinsku

úroková míra	roky						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Slovinsko	6,4	4,68	3,81	3,85	4,53	4,61	4,38

Stejně jako ve všech předchozích případech, i zde je kritérium úrokové míry splněno. V roce 2003 sice dlouhodobá úroková míra převýšila průměrnou, avšak v té době to ještě nemuselo Slovinsko nijak významně rozrušovat vzhledem k tomu, že do eurozóny vstoupilo až o 4 roky později, kdy se úroveň úrokových měr již pohybovala na bezpečné úrovni. Současně lze vysledovat trend, že od tohoto roku se diferenciál mezi oběma úrokovými mírami prakticky nemění.

⁴⁷ Spacil, D., Slované: Slovinsko [online]. Dostupný z WWW: http://www.slovane.ic.cz/slovane/slovinsko/slovinsko_hospodarstvi.htm

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 127: vývoj veřejného dluhu ve Slovinsku

Veřejný dluh (v %)	roky							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Slovinsko	26,80	28,00	27,50	27,80	27,00	26,70	23,30	22,50
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60

Z údajů je zcela přesvědčivé, že zadlužení Slovinska není z hlediska kritéria veliké. Porovnáme-li období před vstupem a po vstupu, tak zjistíme, že vstupem do eurozóny se zadlužení Slovinska podařilo ještě více snížit. Zatímco v předvstupním období se veřejný dluh pohyboval těsně pod 30 %, po vstupu to již bylo pouze něco málo nad 20 %.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 128: vývoj veřejného deficitu ve Slovinsku

veřejný deficit	roky										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Slovinsko	2,4	3	3,7	4	2,5	2,7	2,2	1,4	1,3	0	1,8

I přes prvotní růst veřejného deficitu se jej Slovinsku od roku 2001 dařilo rok od roku snižovat. Z tohoto hlediska tedy vstup do eurozóny v roce 2007 ovlivnil veřejný rozpočet opětovným nárůstem během jednoho roku na necelá 2 %, což je vzhledem k referenční hranici žádoucí hodnota.

4.13.3. Kypr

Hospodářství:

Kypr je díky své poloze strategickým obchodním i bezpečnostním bodem pro EU. Zdejší hospodářství nejvíce profituje z turismu a finančních služeb, přičemž tento sektor (terciální) tvoří cca 75 % kyperské ekonomiky⁴⁸. Pro Kypr je typický různý stupeň vyspělosti v obou částech (turecké a řecké). Zatímco řecká část se rozvíjí, turecká – mezinárodně neuznávaná – je závislá na mateřské zemi. Dominuje pěstování zeleniny,

⁴⁸ ENCYKLOPEDIA EVROPA2045, Kypr [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=3&tema=22>>

tabáku, oliv a vinné révy, z které se produkuje věhlasné sherry a brandy. Je rovněž důležitou mezinárodní námořní tepnou s 6. největší flotilou na světě⁴⁹.

1. Vývoj inflace

Tabulka 129: vývoj inflace na Kypru

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
max. možná inflace (1. ř. + 1,5)	2,2	2,03	2,60	3,03	2,50	2,50	2,17	2,53	2,87	2,80	4,07	1,67
Kypr	2,3	1,10	4,90	2,00	2,80	4,00	1,90	2,00	2,20	2,20	4,40	0,20

Kyperská inflace byla v době vzniku eurozóny poměrně rozkolísaná, přičemž se nedokázala po delší časový horizont ustálit pod žádanou cenovou hladinou. To se jí podařilo až v období 2002-2007, kdy se rozhodovalo o členství Kypru v eurozóně. Zároveň je zajímavé sledovat situaci na konci roku 2008, tedy konci prvního roku jako člena eurozóny. V něm totiž došlo k prudkému nárůstu inflace, která nakonec převýšila i unijní referenční cenovou hladinu.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 130: nominální úroková míra na Kypru

úroková míra	roky										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,96	5,32	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,96	7,32	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Kypr	7,36	7,55	7,63	5,7	4,74	5,8	5,16	4,13	4,48	4,6	4,6

Kypr je první ze sledovaných zemí, kde se úroková míra výrazněji vychylovala. Je ovšem nutno říct, že původní státy eurozóny se staly členy již v roce 1999 a musely tím pádem již od tohoto roku úrokovou míru splňovat. Oproti tomu Kypr, který měl v té době do eurozóny ještě daleko, zaznamenával právě oně výkyvy. Je ale také vidět, že postupem času se úrokové míry ustálily a to právě v době, kdy se rozhodovalo o členství Kypru v eurozóně. Od té chvíle je zjevný již známý trend z ostatních zemí.

⁴⁹ SVITÁKOVÁ, V., Kypr: základní informace [online]. Dostupný z WWW: <http://kypr.orbion.cz/informace/>

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 131: vývoj veřejného dluhu na Kypru

Veřejný dluh (v %)	roky									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kypr	51,80	58,80	60,70	64,70	68,90	70,20	69,10	64,60	58,30	48,40
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Z hlediska členství Kypru v eurozóně se jeho zadlužení pohybovalo v předvstupním roce, tj. v roce 2007 téměř na 60% hodnotě, což ovšem vyhovovalo podmínkám stanoveným k možnosti vstupu. Zajímavé ovšem je, že do té doby byl dlouhodobě veřejný dluh nadlimitní. Při pohledu na průběh tohoto kyperského veřejného dluhu můžeme ale konstatovat, že dluh byl snižován cíleně, čehož důkazem je již zmíněný předvstupní rok 2007.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 132: vývoj veřejných financí na Kypru

veřejný deficit	roky									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kypr	4,3	2,3	2,2	4,4	6,5	4,1	2,4	1,2	-3,4	-0,9

Zde jde opět vidět, že v 6letém období před vstupem nebyl stav veřejných financí příliš uspokojivý. Počátkem následujícího roku se situace ale začala značně vylepšovat, což bychom mohli připsat prvním úvahám Kypru o možném přistoupení do eurozóny v blízké budoucnosti. Již v předvstupním roce se zemi podařilo dosáhnout přebytkového rozpočtu, který přetrvával i následující rok.

4.13.4. Malta

Hospodářství:

Malta je typická vysokým nedostatek přírodních zdrojů a spodní vody. Je tedy zcela závislé na zahraničním obchodu, včetně turismu. Z nových členských států unie je Malta ovšem nejvyspělejší. Zemědělství má velký význam zejména na ostrově Gozo, ovšem i tak musí

země hlavně v letních obdobích pokrývat velkou část potřeby dovozem. Z průmyslu hrají významnou roli strojírenství, elektronika, stavba a oprava lodí⁵⁰.

1. Vývoj inflace

Tabulka 133: vývoj inflace na Maltě

míra inflace	Rok											
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	0,7	0,53	1,10	1,53	1,00	1,00	0,67	1,03	1,37	1,30	2,57	0,17
<i>max. možná inflace (1. ř. + 1,5)</i>	<i>2,2</i>	<i>2,03</i>	<i>2,60</i>	<i>3,03</i>	<i>2,50</i>	<i>2,50</i>	<i>2,17</i>	<i>2,53</i>	<i>2,87</i>	<i>2,80</i>	<i>4,07</i>	<i>1,67</i>
Malta	3,7	2,30	3,00	2,50	2,60	1,90	2,70	2,50	2,60	0,70	4,70	1,80

Podíváme-li se na průběh inflace v letech před vstupem do eurozóny, tak zjistíme, že její hodnota [inflace] kolísala po celou dobu (do roku 2006) jen nepatrně od hraniční hodnoty. Následující rok (2007), kdy se rozhodovalo maltské členské účasti, se inflace prudce snížila o 2%, takže splňovala kritérium cenové hladiny natolik, aby mohla v lednu následujícího roku vstoupit do eurozóny. Současně se vstupem do eurozóny je ovšem opět vidět enormní nárůst inflace, blížící se 5 %.

2. Dlouhodobá nominální úroková sazba

Tabulka 134: nominální úroková míra na Maltě

úroková míra	roky								
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3 země EU	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	4,3
ref. hodnota (1. ř. +2)	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	6,3
Malta	6,19	5,82	5,04	4,69	4,56	4,32	4,72	4,81	4,54

V období let 2001-2006 docházelo k pozvolnému snižování úrokové míry, přičemž v následujících dvou letech došlo k jejímu nepatrnému růstu. Současně s tím se během loňského roku úroková míra navrátila do starých kolejí a opět začala pozvolna klesat. Nutno ovšem říct, že v žádném z těchto období nebylo porušeno kritérium úrokové míry.

⁵⁰ Encyklopedie WIKIPEDIE, Ekonomika Maltý [online]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_Maltý>

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 135: vývoj veřejného dluhu na Maltě

Veřejný dluh (v %)	roky									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Malta	57,10	55,90	62,10	60,10	69,30	72,10	70,20	63,60	62,00	63,80
Limit	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Jak je vidět, veřejný dluh Malty se většinu doby pohyboval v nadlimitních hodnotách a stejně tak tomu bylo i po vstupu do eurozóny. V roce 2008 jsou kromě toho patrné náznaky dalšího možného růstu dluhu v budoucnosti. Mimo to se Maltě nepodařilo srazit dluh pod 60% hranici navzdory patrnému snižování dluhu v předchozích letech (2004-2007). Ale i tak není vládní dluh Malty v porovnání s jinými zeměmi (Itálie) nijak tragický.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 136: vývoj veřejných financí na Maltě

veřejný deficit	roky									
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Limit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Malta	7,7	6,2	6,4	5,5	9,9	4,7	2,9	2,6	2,2	4,7

Již od vzniku eurozóny v roce 1999 byl stav veřejných financí na Maltě, dalo by se říct, hodně špatný. Jak se ale blížil rozhodný rok, začala si Malta uvědomovat potřebu s tímto stavem něco dělat. Nakonec se jí podařilo dostat deficit na takovou úroveň, aby dané kritérium splňovala – což je zřejmé z roku 2007. Po vstupu se situace opět začala obracet.

4.14. Shrnutí makroekonomických ukazatelů po rozšíření eurozóny o nové příchozí země

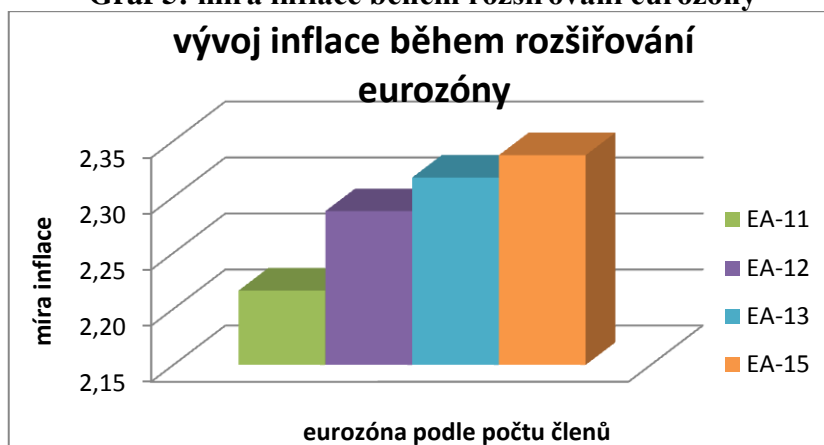
Na tomto místě je nutné se zmínit, že vedle výše zmíněných států Řecka, Slovinska, Kypru a Malty se dalším novým členem eurozóny stalo Slovensko. Jelikož ale vstoupilo do eurozóny k 1. lednu 2009, bylo ze zkoumání záměrně vypuštěno.

1. Vývoj inflace v eurozóně

Tabulka 137: míra inflace v eurozone EA11, EA12, EA13 a EA15

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Prům. inflace
EA-11	1,43	2,83	2,92	2,65	2,29	2,08	2,22	2,29	2,17	3,39	0,11	2,22
EA-12	1,43	2,83	2,98	2,76	2,38	2,16	2,33	2,38	2,24	3,46	0,21	2,29
EA-13	1,43	2,83	2,98	2,76	2,38	2,16	2,33	2,38	2,36	3,62	0,26	2,32
EA-15	1,43	2,83	2,98	2,76	2,38	2,16	2,33	2,38	2,36	3,74	0,36	2,34

Graf 5: míra inflace během rozšiřování eurozóny

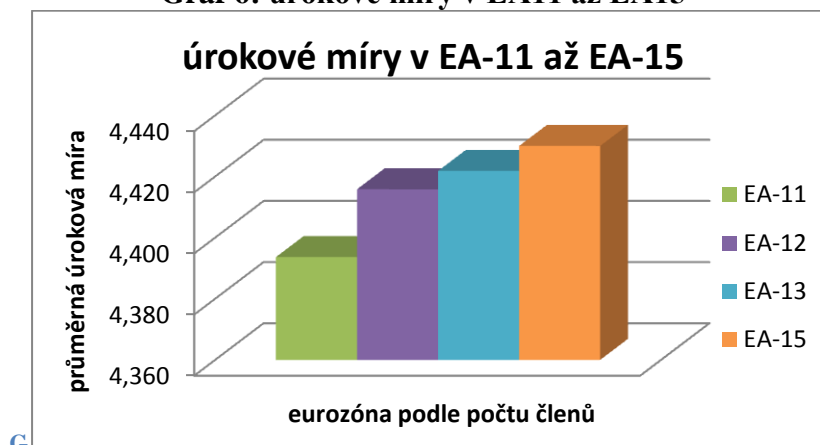
Z údajů je zcela patrné, že nejnižší průměrná míra inflace byla v rámci eurozóny vykazována v situaci, kdy byly jejím členem původní členské státy (původních 11 zemí), a to 2,22 %. Od okamžiku, kdy do eurozóny začaly vstupovat nové země (rokem 2001) a ta se tedy začala postupně rozšiřovat, došlo zároveň k nárůstu celkové průměrné míry inflace v ní (což je patrné z grafu 1). Porovnáme-li inflaci EA-11 s inflací EA-15, zjistíme, že celkový nárůst inflace se pohybuje kolem 0,15 %. Z toho tedy lze vyvodit závěr, že rozšiřování eurozóny je bezprostředně spjato s růstem inflace v ní.

2. Dlouhodobá úroková sazba v eurozóně

Tabulka 138: nominální úroková sazba v EA11až EA15

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	prům. úroková míra
EA-11	4,69	5,49	5,02	4,93	4,14	4,13	3,4	3,84	4,35	4,37	3,99	4,394
EA-12	4,69	5,49	5,04	4,94	4,15	4,14	3,42	3,86	4,36	4,41	4,09	4,416
EA-13	4,69	5,49	5,04	4,94	4,15	4,14	3,42	3,86	4,37	4,43	4,11	4,422
EA-15	4,69	5,49	5,04	4,94	4,15	4,14	3,42	3,86	4,37	4,46	4,17	4,430

Graf 6: úrokové míry v EA11 až EA15

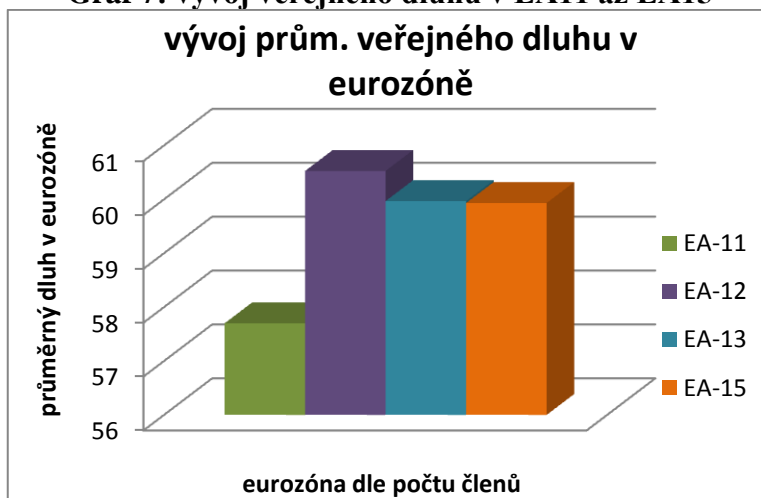
V situaci úrokových měr je situace obdobná jako v případě inflace. Opět došlo postupným rozšiřováním eurozóny k postupnému průměrnému růstu úrokové míry, i když celkový nárůst mezi EA-11 a EA-15 není tak výrazný – došlo k navýšení o pouhé 0,04 %. I zde je tedy patrný trend – i když ne tak velký – že čím více členů eurozóna má, s tím větší dlouhodobou průměrnou úrokovou mírou v ní se musí počítat.

3. Podíl veřejného dluhu na HDP

Tabulka 139: vývoj veřejného dluhu v EA11 až EA15

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	prům. veř. dluh
EA-11	62,69	59,68	58,67	57,70	57,58	57,08	56,95	55,30	53,00	58,32	57,70
EA-12	62,69	59,68	62,43	61,37	60,95	60,54	60,53	58,78	56,55	61,73	60,53
EA-13	62,69	59,68	62,43	61,37	60,95	60,54	60,53	58,78	53,99	58,71	59,97
EA-15	62,69	59,68	62,43	61,37	60,95	60,54	60,53	58,78	53,99	58,36	59,93

Graf 7: vývoj veřejného dluhu v EA11 až EA15

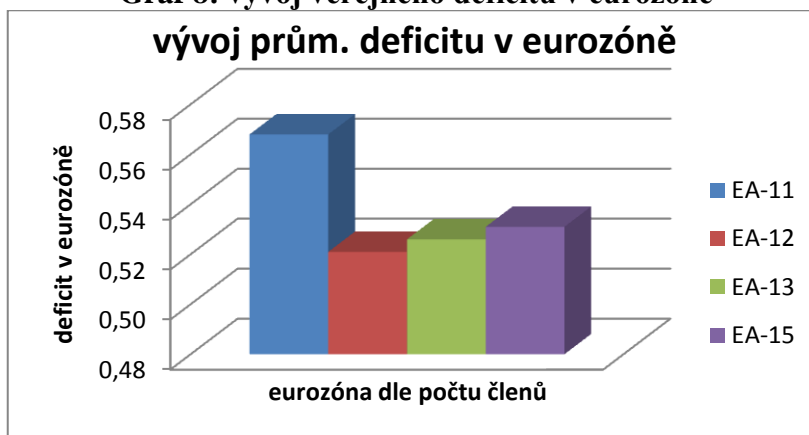
Výše průměrného veřejného dluhu eurozóny byl značně ovlivněn vstupem Řecka v roce 2001, neboť jeho dluh se po celou dobu pohyboval vysoko nad vyžadovanou úrovní 60 %. Příchodem Slovinska v roce 2007, jehož dluh se naopak pohyboval na relativně nízkých hodnotách, došlo k poklesu průměrného veřejného dluhu. Další rozšíření o Kypr a Maltu tuto výši veřejného dluhu prakticky neovlivnilo. Z toho jde tedy vidět, že průměrný veřejný dluh není příchodem nových států automaticky navyšován.

4. Poměr schodku veřejných financí a HDP

Tabulka 140: vývoj veřejných financí v EA11 až EA15

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	prům. deficit
EA-11	0,36	-1,19	0,00	0,91	1,44	1,66	1,43	0,15	-0,35	1,27	0,57
EA-12	0,36	-1,19	0,05	0,88	1,33	1,55	1,23	-0,03	-0,48	1,51	0,52
EA-13	0,36	-1,19	0,05	0,88	1,33	1,55	1,23	-0,03	-0,45	1,53	0,53
EA-15	0,36	-1,19	0,05	0,88	1,33	1,55	1,23	-0,03	-0,45	1,58	0,53

Graf 8: vývoj veřejného deficitu v eurozóně

Průměrný schodek veřejných financí v rámci eurozóny se naopak přistoupením nových členských zemí snížil. Je zřejmé, že zejména po vstupu Řecka v roce 2001 byl pokles největší. Přistoupením zbývajících 3 států se schodek začal nepatrně zvyšovat.

5. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jakým způsobem členství v eurozóně a její následné rozšiřování ovlivní členské státy (jejich makroekonomické ukazatele) resp. eurozónu samotnou. Další bod, přestože nebyl v práci explicitně zmíněn, ale lze jej z výsledků vyvodit, se týkal významu konvergenčních kritérií pro eurozónu.

Porovnáním roku 1998, kdy ještě eurozóna respektive 3. etapa nebyla oficiálně spuštěna s rokem 1999, tedy s rokem zahájení 3. etapy hospodářské měnové unie, lze dospět k poznatku, že vstupem států do této etapy došlo u všech bez výjimky ke zvýšení průměrné míry inflace. Názorně může tuto situaci ilustrovat graf 63 přílohy II, na kterém je patrný nárůst inflace v 11 zemích po seskupení eurozóny. Ta se pohybovala standardně o minimálně 1 % výše než před jejím uskupením. Podobnou situaci můžeme vysledovat i při jejím rozšiřování, kdy inflace v tomto ohledu roste vzhledem k původní jedenáctce (viz graf 1 v kapitole 6.14). Lze tedy vyvodit závěr, že vstupem do eurozóny roste průměrná inflace a to:

- *jednak v zemích vstupujících do eurozóny,*
- *jednak v rámci eurozóny při jejím rozšiřování.*

Co se týče průměrné úrokové míry, jakožto dalšího měnového kritéria, došlo u ní naopak vznikem Evropské měnové unie (eurozóny) s přihlédnutím k roku 2000 (viz graf 64 přílohy II) k poklesu. Naopak postupné rozšiřování eurozóny o další členské státy průměrnou úrokovou míru zase zvyšovalo. (viz graf 2 v kapitole 6.14). Po shrnutí těchto skutečností tak úroková míra:

- *vstupem zemí do eurozóny postupně klesala,*
- *v eurozóně v důsledku jejího dalšího rozšiřování opětovně rostla.*

V oblasti veřejného dluhu docházelo k postupnému snižování již od vytvoření měnové unie (viz graf 65 přílohy II). Přistoupením Řecka se ovšem celková hodnota dluhu zvýšila, přičemž dalším rozšířením v roce 2007 se opět nepatrně snížila a dále zůstala prakticky neměnná (viz graf 3 v kapitole 6.14) . Z toho tedy vyplývá závěr, že nebýt enormních závazků Řecka, tak by veřejný dluh v eurozóně byl postupným rozšiřováním prakticky neměnný, i když v porovnání s výší dluhu u původních členů o něco vyšší.

Výše veřejného deficitu eurozóny byla již od samého začátku charakteristická velikými výkyvy. Nelze proto s určitostí tvrdit, že vstup vedl ke zlepšení či zhoršení stavu veřejných financí v rámci této oblasti (viz graf 66 přílohy II). Ovšem od okamžiku, kdy poprvé došlo k rozšíření eurozóny v roce 2001, lze tvrdit, že se průměrná výše veřejného deficitu v porovnání s původním uskupením (EA-11) snížila a to i navzdory faktu, že s každým dalším členem jeho výše nepatrně rostla (viz graf 4 v kapitole 6.14).

Samotné rozšiřování eurozóny a s tím spojené důsledky na změny hodnot konvergenčních kritérií v jednotlivých zemích přivádí autora k otázce, jaký význam vlastně ona konvergenční kritéria představují pro eurozónu a její další expanzi neboli jaké výhody a nevýhody plynou z těchto „omezujících podmínek“.

Na stranu výhod zajisté patří možnost pravidelného sledování vývoje oněch kritérií v ročním intervalu. Tím lze snadno zjistit, jak se v průběhu let mění vývoj ukazatelů v daných zemích a na základě toho určit, jakým směrem ekonomiky daných zemí směřují. Další nespornou výhodou spojenou s konvergenčními kritérii je to, že jejich dlouhodobým plněním bez sebevětších výkyvů od hraničních hodnot je ekonomika země chápána jako stabilní a rozvinutá, což se samozřejmě může pozitivně odrazit i v její reputaci mezi ostatními zeměmi nejen v eurozóně.

Patrná nevýhoda je spjata se zmíněnou výhodou ve formě možnosti pravidelného sledování vývoje kritérií. Údaje jsou totiž zpracovávány jednotlivými vládami a ty jsou poté následně poskytnuty orgánu Evropské unie. Ten tudíž při vyhodnocování daných kritérií vychází z těchto údajů, přičemž neví, zda jsou jemu poskytnuté údaje správné, jinými slovy neví, jestli údaje nejsou záměrně zfalšované ve prospěch dané země.

Ze zjištěných dat je také zjevné, že po vstupu do eurozóny došlo u několika států k dlouhodobějšímu vychýlení od referenční hodnoty (ať už se jedná o inflaci, veřejný dluh či deficit). Je tedy otázkou, jak je možné, že jim toto dlouhodobější vychýlení bylo ze strany evropské autority umožněno. V rámci Paktu stability a růstu jsou totiž vymezena určitá sankční opatření vůči státům, které vykazují STŘEDNĚDOBĚ nadměrný deficit veřejných financí. Zde je důležité uvědomit si význam slova střednědobě. Dle pravidel Paktu stability a růstu v části 2.10.1 jsou na státy, jejichž deficit je v prvních dvou letech od vstupu do eurozóny nadměrný, uvaleny sankce a v případě přetrvávání deficitu i ve třetím roce

přecházejí sankce v pokutu. Ovšem z hlediska dlouhodobého nadměrného deficitu nejsou v tomto Paktu žádná opatření stanovena. Aby členské zemi EU bylo umožněno vstoupit do eurozóny, musí ta jednak splnit konvergenční kritérium veřejného deficitu - max 3 % (a ostatní kritéria) a zároveň následným vstupem do eurozóny udržovat (dle pravidel Paktu stability a růstu) střednědobě jeho výši pod touto hodnotou. Zde tedy vzniká otázka, jestli není tento fungující stav příliš přísný, neboť dost států se od 3 % hodnoty v tomto střednědobém horizontu odchýlilo. Možná by bylo lepší, kdyby byla zemi se splněným kritériem deficitu pod 3 % třeba po dobu 2 let ponechána volnost a pouze se sledovalo, jak se za tuto dobu výše deficitu vyvíjí. V prvním roce by se u zemí zkoumalo, zda došlo k nárůstu deficitu nad 3 % či zda se deficit pod touto hodnotou udržel. Druhý rok by se u země, kde deficit převýšil 3 %, sledovalo, zda se jí podařilo tento deficit snížit či nikoliv. Pokud by deficit přetrvával v nadlimitní hodnotě, byly by dané zemi uvaleny sankce za účelem snížení deficitu pod 3% hodnotu.

Další možnou nevýhodou plynoucí z konvergenčních kritérií je jejich krátkodobost. Pokud totiž země řadu let neplní některé z konvergenčních kritérií a jeden rok se jí podaří plnit všechna kritéria, může rok nato do eurozóny vstoupit. Doba mezi tímto přechodem je tedy hodně krátká. Lepší by v této situaci možná bylo, sledovat plnění konvergenčních kritérií v delším časovém úseku (třeba 3 roky za sebou) a poté stát do eurozóny přijmout. V takovém případě by se totiž stabilita ekonomiky dané země lépe prověřila.

Situace některých států také ukazují, že tato kritéria nejsou striktně dodržována (třeba v případě Kypru a výše jeho veřejného dluhu v předvstupním roce 2007 na grafu 61 přílohy III nebo v případě Řecka a jeho veřejného dluhu na grafu 49 přílohy III, u něhož je vůbec zarážející, jak se mohlo se svým enormním podílem dluhu, který se nikdy (ani rok před vstupem do eurozóny) nepřiblížil limitní hodnotě 60 %, do eurozóny vůbec dostat. Z toho důvodu by tedy mělo být všem zemím měřeno stejným metrem a netolerovat být sebedmenší překročení limitní hodnoty.

Seznam použité literatury

Použitá literatura:

- [1] BALDWIN, R. WYPLOSZ, CH., *Ekonomie Evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada, (2008). 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1
- [2] CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. *Evropská integrace – Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0
- [3] KLAUS, V., *Klausova kritéria pro přijetí (či nepřijetí) společné evropské měny*. In PEČINKOVÁ, I. (ed.), *EURO versus KORUNA: Rizika přínosy jednotné evropské měny pro ČR 2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury ISBN 978-80-7325-138-3
- [4] KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. et al. (2006), *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 2.dopl. a přepracované vyd. Praha: C. H. Beck ISBN 80-7179-455-4
- [5] LACINA L. a kol. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*, 1. vyd. Praha: C. H. Beck (2007), 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5
- [6] SINGER, M., *Pět otázek a odpovědí k problematice zavedení eura v České republice*. In PEČINKOVÁ, I. (ed.), *EURO versus KORUNA: Rizika přínosy jednotné evropské měny pro ČR 2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury ISBN 978-80-7325-138-3
- [7] TOMÁŠEK, M. In LOUŽEK, M. (ed.) *Měnová politika a příchod eura: Sborník textů ze seminářů 16/2002*, Praha: Cep, 2002. ISBN: 80-86547-08-6
- [8] ZAHRADNÍK P. *Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-86547-08-6

Internetové zdroje:

- [9] *Belgičané.cz: Hospodářství Belgie [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.belgicane.cz/hospodarstvi-belgie/>>
- [10] *Česká národní banka (2003), Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium [online]*. Dostupný z WWW: <www.cnb.cz/m2export/sites/www.../ermII_15_07_2003.pdf>
- [11] *Český statistický úřad, Když se řekne inflace, resp. míra inflace... Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#3>*
- [12] *ČESKÁ SPOŘITELNA, Vývoj veřejných rozpočtů [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20082_vyvoj_rozpocetueu>
- [13] *ČESKÁ SPOŘITELNA, Vývoj veřejných dluhů v EU [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20083_vyvoj_stat_dluhueu>
- [14] *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Celkový vládní dluh (převzato z Eurostatu) [online]*. Dostupný z WWW: <<http://apl.czso.cz/ode/tab/tsieb090.htm>>
- [15] *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Saldo veřejných rozpočtů (převzato z Eurostatu) [online]*. Dostupný z WWW: <<http://apl.czso.cz/ode/tab/tsieb080.htm>>

- [16] *ENCYKLOPEDIA EVROPA2045, Kypr [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=3&tema=22>>
- [17] *ERETOVÁ, K., Je eurozóna optimální měnovou oblastí? [online]. 2009 dostupný z WWW:*
<<http://eretova.blog.idnes.cz/c/84334/Je-eurozona-optimalni-menovou-oblasti.html>>
- [18] *EUROPA (2007), Background information on the euro and euro area [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/07/596&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>
- [19] *EUROSTAT; Tables, graphs and maps interface (TGM) table [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>
- [20] *EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, Organizace [online]. Dostupný z WWW:*
<http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_002.cs.html>
- [21] *EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, Hospodářská a měnová unie [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://www.ecb.int/ecb/history/emu/html/index.cs.html#stage1>>
- [22] *EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA: Úkoly [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://www.ecb.int/ecb/orga/tasks/html/index.cs.html>>
- [23] *EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA: EUROSystém, Statistical Data Warehouse: Interest rates statistics [online]. Dostupný z WWW:*
<sdw.ecb.europa.eu/browseTable.do?node=SEARCHRESULTS&sk=IRS.M.BE.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.DE.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.IE.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.GR.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.ES.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.FR.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.IT.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.CY.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.LU.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.MT.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.NL.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.AT.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.PT.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.SI.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.SK.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&sk=IRS.M.FI.L.L40.CI.0000.EUR.N.Z&periodSortOrder=ASC&start=&end=&submitOptions.x=0&submitOptions.y=0&trans=YPC>
- [24] *EVROPSKÁ KOMISE, Evropská unie v České republice – Česká republika a euro [online]. Dostupný z WWW:* <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/euro/ceska_cs.htm>
- [25] *EVROPSKÁ KOMISE, Evropská unie v České republice: konvergenční kritéria [online]. Dostupný z WWW:* <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_63_cs.htm>
- [26] *FRANCIE, Hospodářství Francie [online]. Dostupný z WWW:* <<http://www.zemepis.net/zeme-francie>>
- [27] *HOSPODÁŘSKÁ GEOGRAFIE: Konvergenční kritéria [online]. Dostupný z WWW:*
<http://hgr.topsid.com/index.php?war=evropska_unie&unit=konvergenzni_kriteria>
- [28] *IBERKONTAKT, Hospodářství [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://www.spanelsko.info/hospodarstvi.htm>>
- [29] *MIRASLEBL, Itálie – geografie [online]. Dostupný z WWW:* <<http://www.miras.cz/cestovani/info-italie-geografie.php>>
- [30] *NIZOZEMÍ, Nizozemské hospodářství [online]. Dostupný z WWW:*
<<http://www.nizozemi.biz/hospodarstvi/>>

- [31] PERISCOPE, *Hospodářství Finska [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.finsko.cz/obecne/175-Hospodarstvi-finska.html>>
- [32] POSPÍŠIL, R. *Měnová politika EU a postup ekonomické integrace České republiky do eurozóny [online]*. Dostupný z WWW: <www.upol.cz/uploads/media/Ing._Pospisil.pdf> WIKIPEDIE, *ERM II [online]* dostupné z WWW: < http://cs.wikipedia.org/wiki/ERM_II, >
- [33] RAKOUSKO, *Rakousko – informace o státě [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.net/zeme-rakousko>>
- [34] SPÁČIL, D., *Slované: Slovinsko [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.slovane.ic.cz/slovane/slovinsko/slovinsko_hospodarstvi.htm>
- [35] SVITÁKOVÁ, V., *Kypr: základní informace [online]*. Dostupný z WWW: <<http://kypr.orbion.cz/informace/>>
- [36] ŠINDELKA, V., *Finance.cz (2006), Česko se připravuje na zavedení eura [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/88448-cesko-se-pripravuje-na-zavedeni-eura/>>
- [37] TOULKY EVROPOU.CZ, *Lucembursko [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.toulkyevropou.cz/ev_lucembursko.php>
- [38] VIAMARE cestovní kancelář, *hospodářství na řeckých ostrovech [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.viamare.cz/recko/hospodarstvi-na-reckych-ostrovech>>
- [39] WIKIPEDIE, *Ekonomika Malty [online]*. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_Malty> WIKIPEDIE, *Finsko [online]*. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Finsko>>
- [40] WIKIPEDIE, *Irsko:Hospodářství [online]*. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Irsko#Hospod.C3.A1.C5.99stv.C3.AD>>
- [41] WIKIPEDIE, *Portugalsko [online]*. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Portugalsko>>
- [42] ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE: *Euro a Česká republika [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro.html>
- [43] ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE: *Pakt stability a růstu [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pakt_stabil_rust.html>
- [44] ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE: *Výkladový slovníček – Maastrichtská konvergenční kritéria [online]*. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=M>
- [45] ZEMEPIS.NET, *Německo [online]*. Dostupný z WWW: <<http://www.zemepis.net/zeme-nemecko>>
- [46] ŽĎÁREK, V. *Vybrané problémy reálné a nominální konvergence: Nominal and real convergence – selected issues [online]*. Dostupný z WWW: < en.vsem.cz/data/data/ces-soubory/konference.../gf_ZdarekBrno.pdf>

Seznam příloh

Příloha I: Původní členské státy eurozóny

Příloha II: Makroekonomické údaje za eurozónu-11

Příloha III: Nově příchozí státy

Přílohy

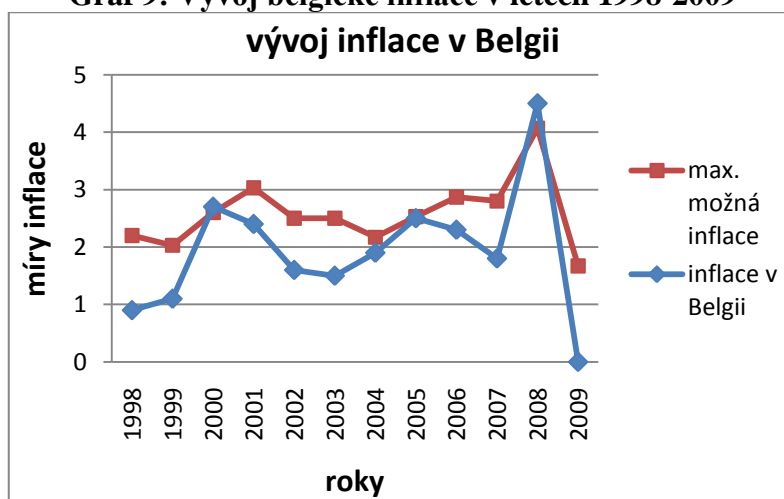
Příloha I.

Původní členské státy eurozóny

Belgie

Míra inflace:

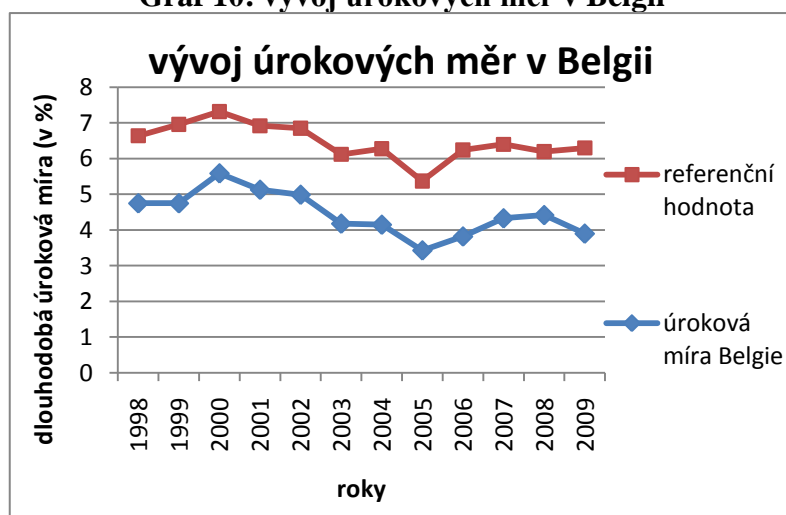
Graf 9: Vývoj belgické inflace v letech 1998-2009

Vlastní tvorba

Úroková míra:

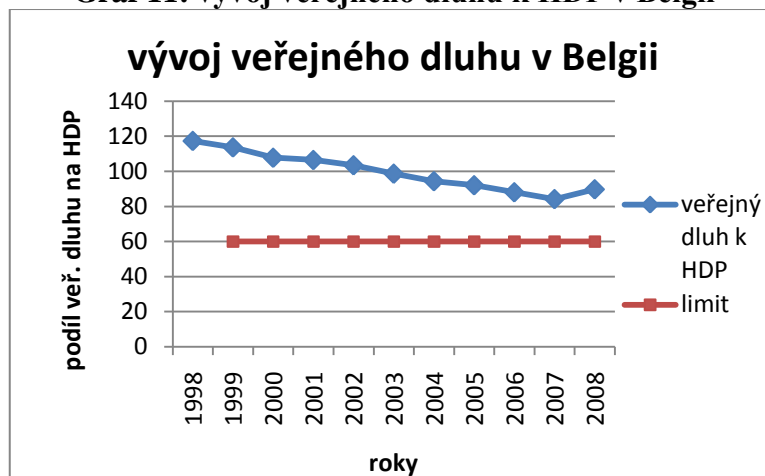
Graf 10: vývoj úrokových měr v Belgii

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

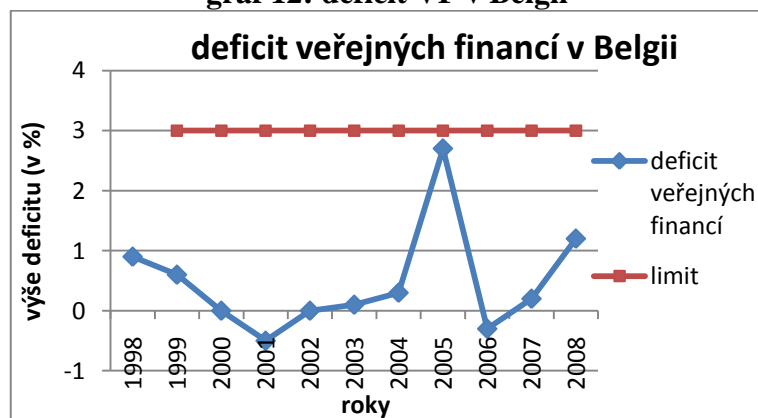
Graf 11: vývoj veřejného dluhu k HDP v Belgii

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 12: deficit VF v Belgii

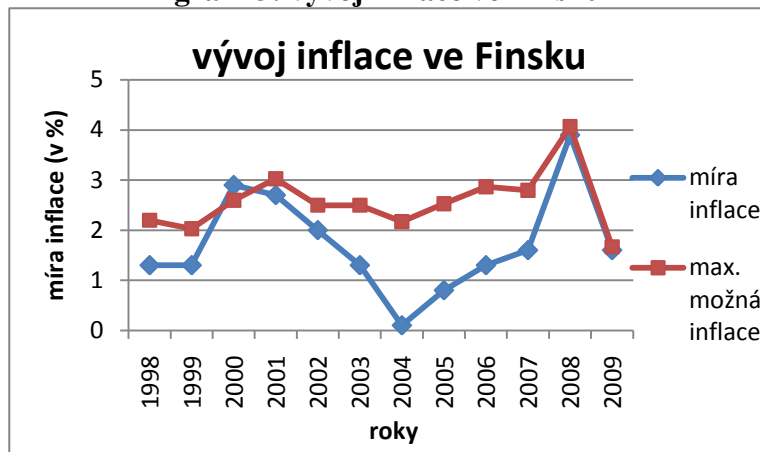

Vlastní tvorba

Finsko

Míra inflace:

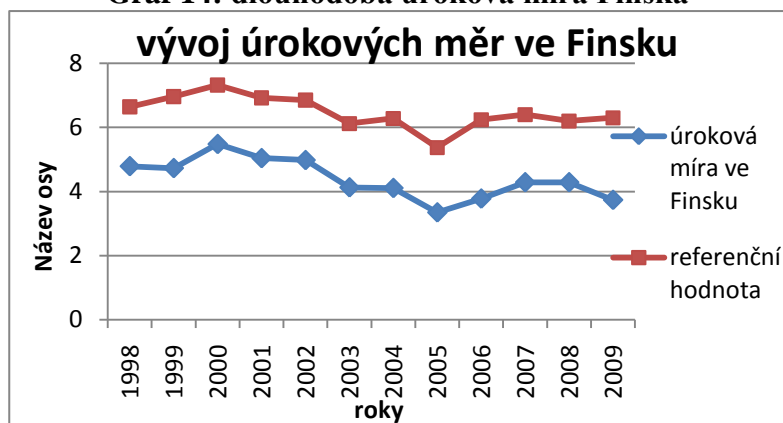
graf 13: vývoj inflace ve Finsku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

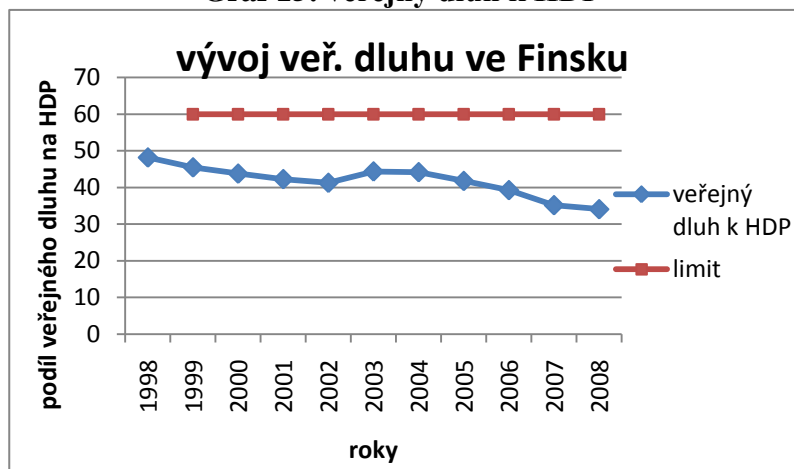
Graf 14: dlouhodobá úroková míra Finska

Vlastní tvorba

Veřejný dluh k HDP:

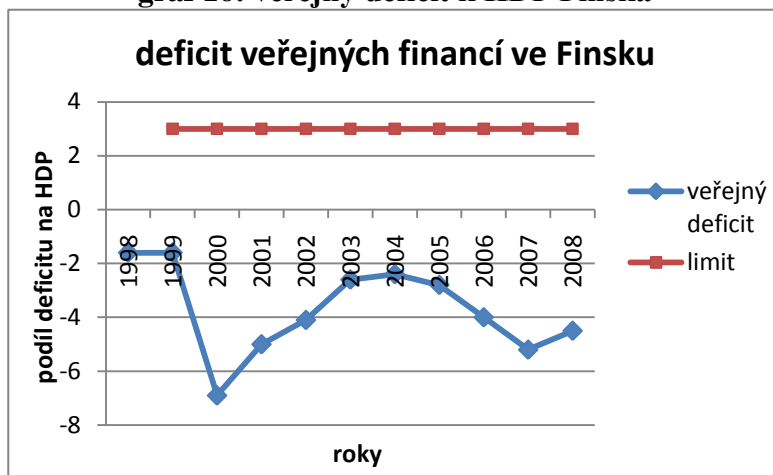
Graf 15: veřejný dluh k HDP

Vlastní tvorba

Veřejný deficit k HDP:

graf 16: veřejný deficit k HDP Finska

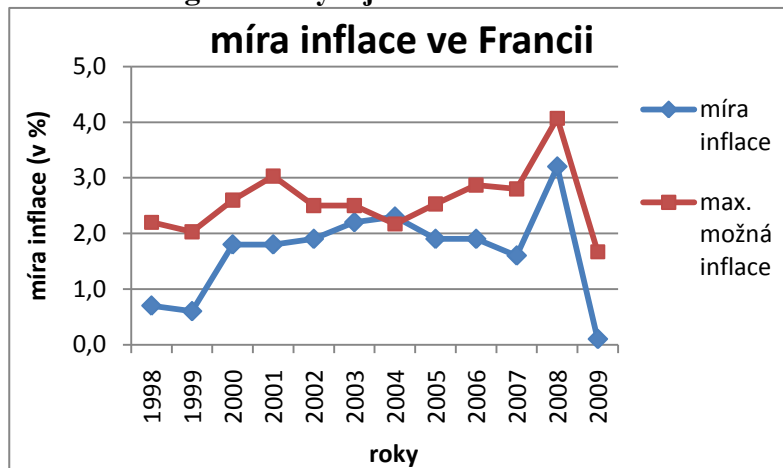

Vlastní tvorba

Francie

Míra inflace:

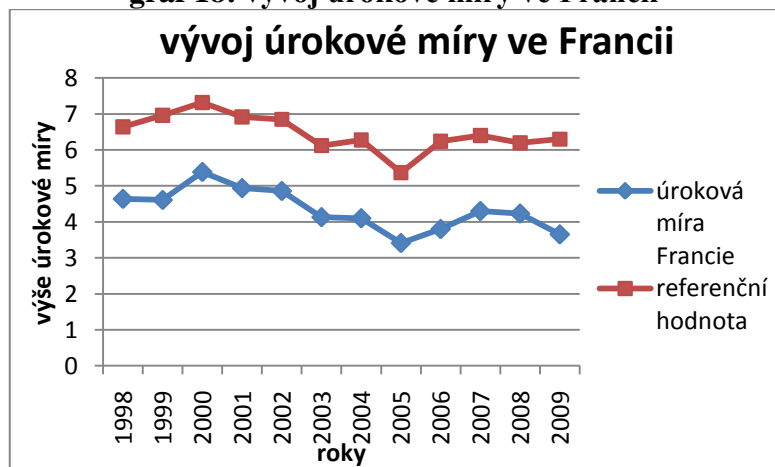
graf 17: vývoj inflace ve Francii

Vlastní tvorba

Úroková míra:

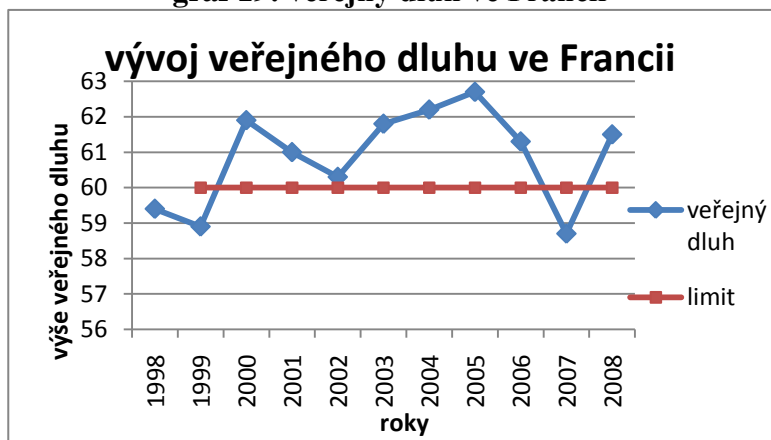
graf 18: vývoj úrokové míry ve Francii

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

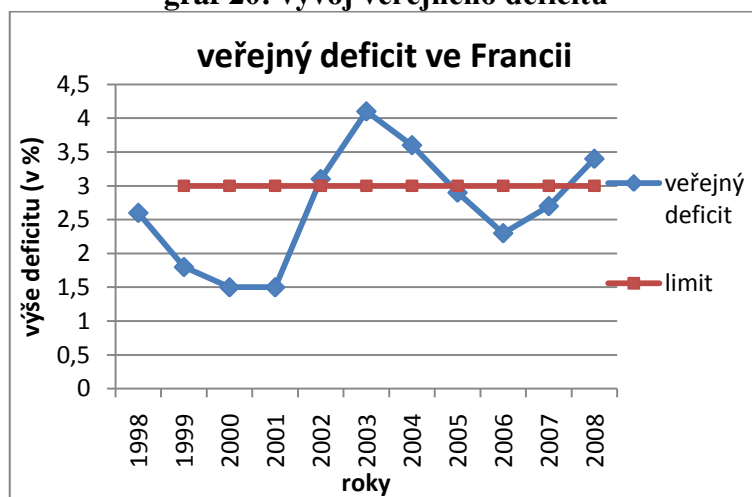
graf 19: veřejný dluh ve Francii

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 20: vývoj veřejného deficitu

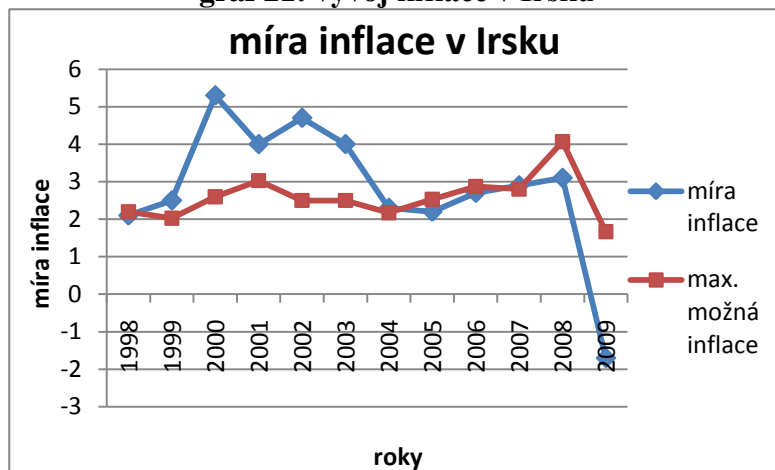

Vlastní tvorba

Irsko

Míra inflace:

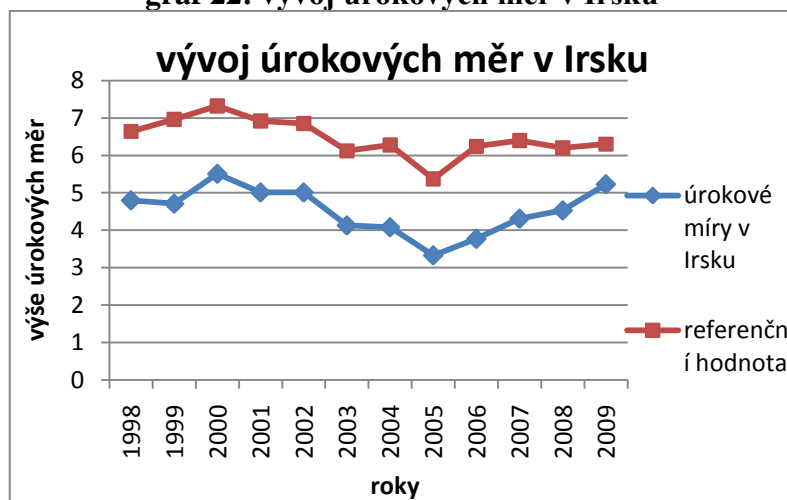
graf 21: vývoj inflace v Irsku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

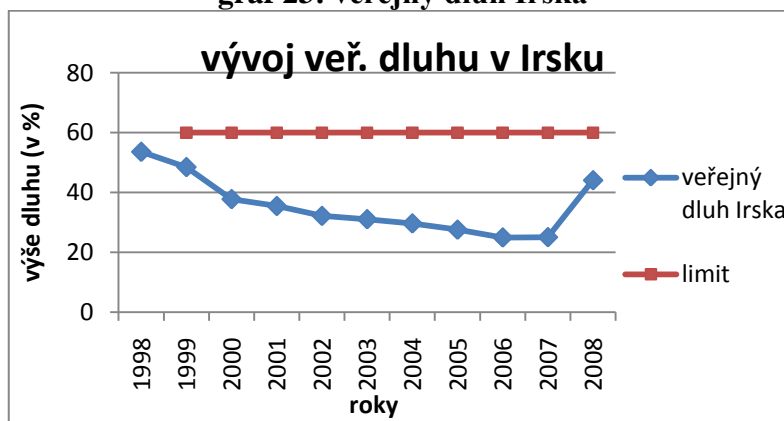
graf 22: vývoj úrokových měr v Irsku

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

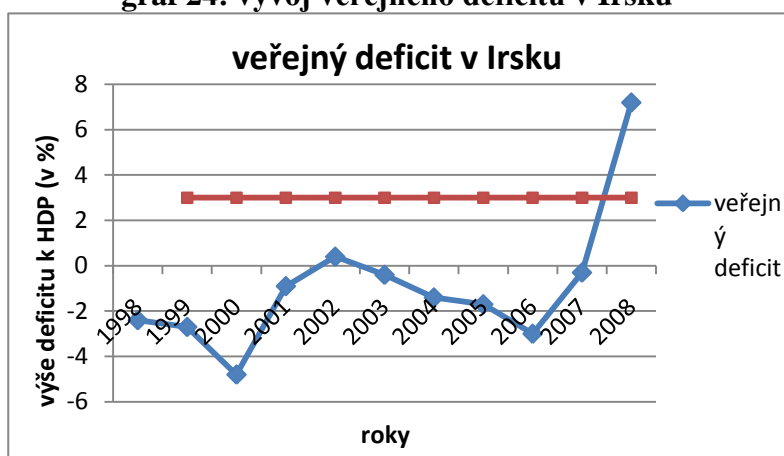
graf 23: veřejný dluh Irska

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 24: vývoj veřejného deficitu v Irsku

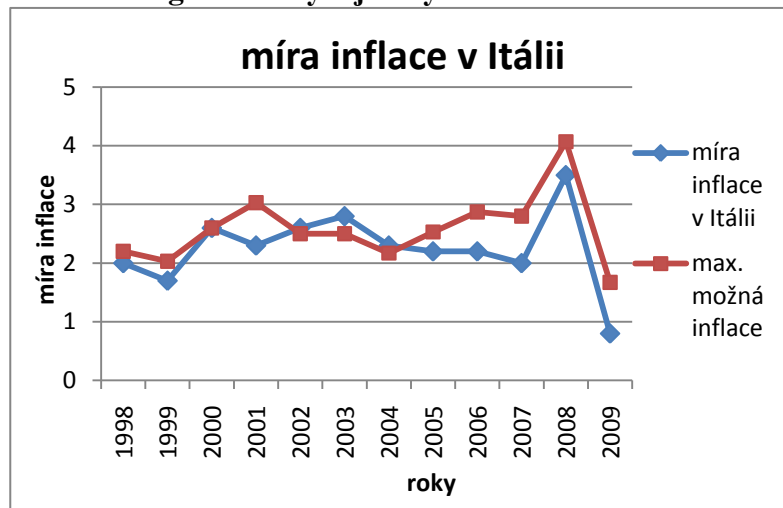

Vlastní tvorba

Itálie

Míra inflace:

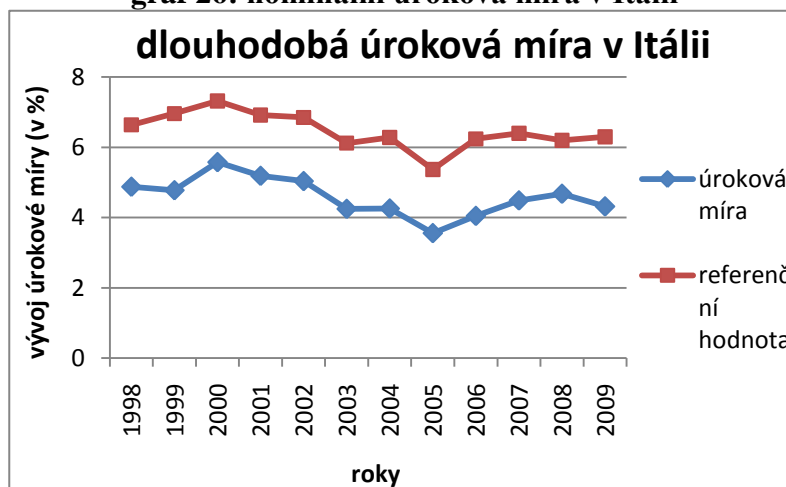
graf 25: Vývoj míry inflace v Itálii

Vlastní tvorba

Úroková míra:

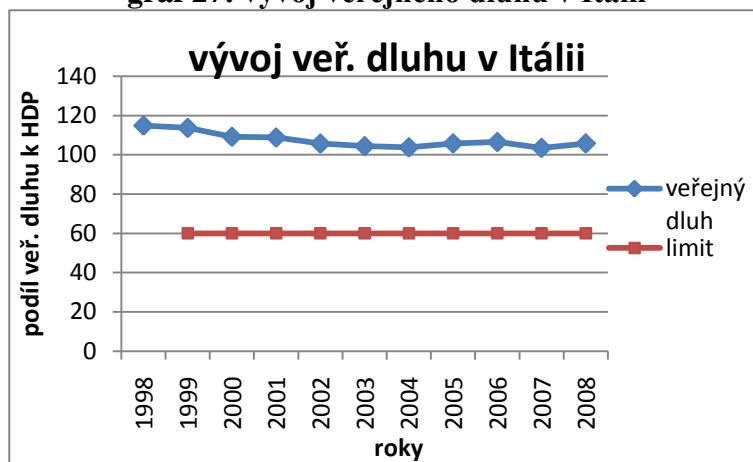
graf 26: nominální úroková míra v Itálii

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

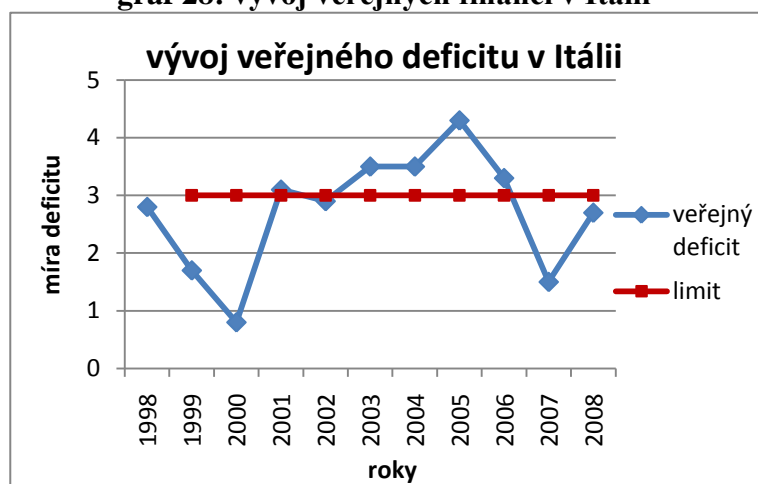
graf 27: vývoj veřejného dluhu v Itálii

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 28: vývoj veřejných financí v Itálii

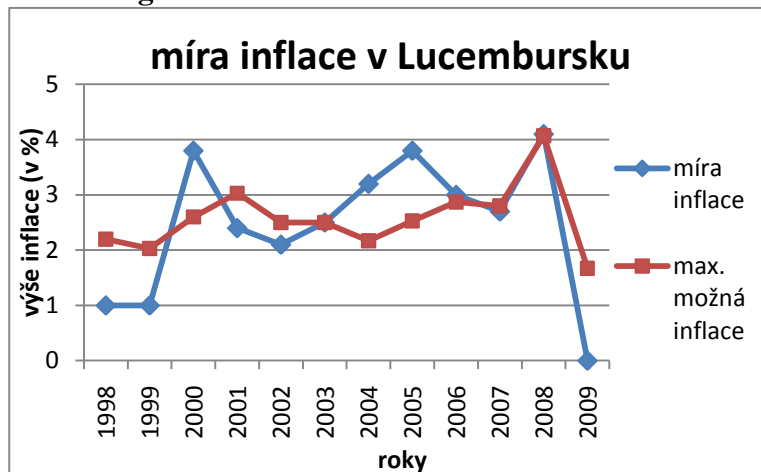

Vlastní tvorba

Lucembursko

Míra inflace:

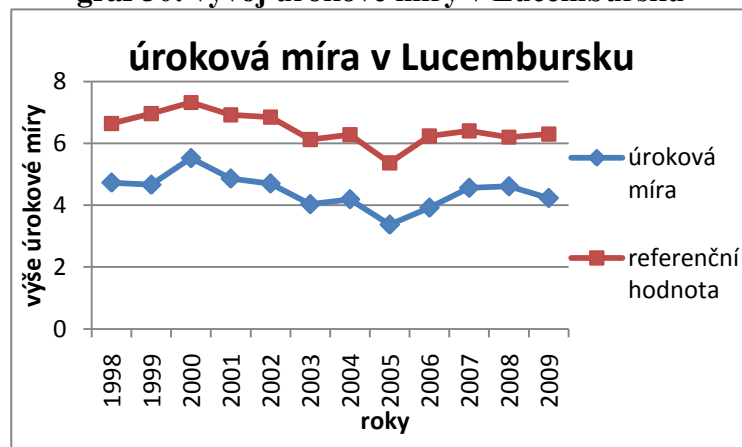
graf 29: míra inflace v Lucembursku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

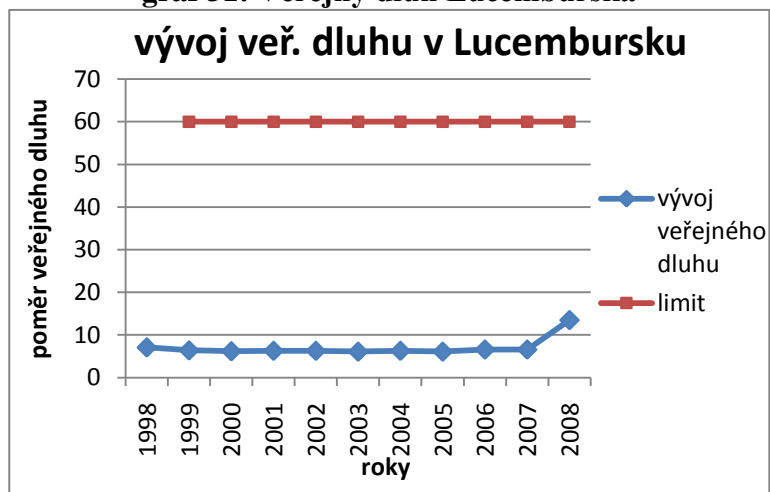
graf 30: vývoj úrokové míry v Lucembursku

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

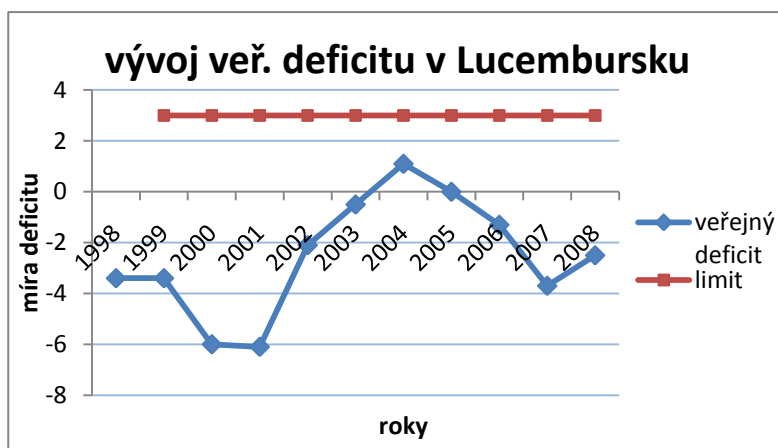
graf 31: Veřejný dluh Lucemburska

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí a HDP:

graf 32: Vývoj veřejného deficitu v Lucembursku

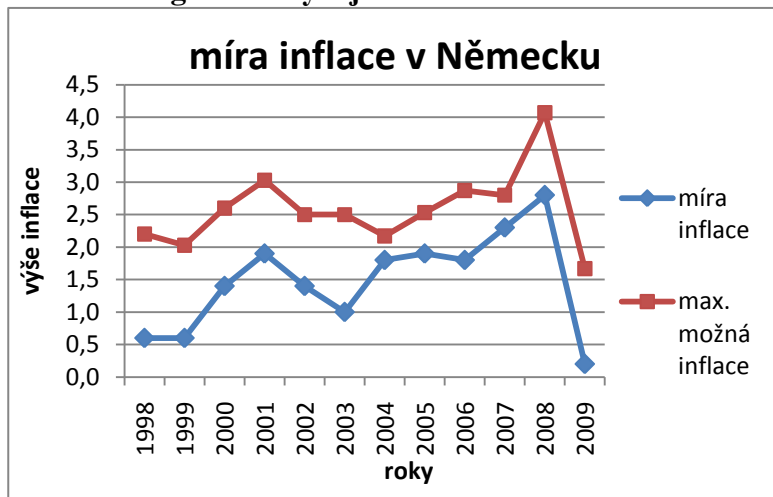

Vlastní tvorba

Německo

Míra inflace:

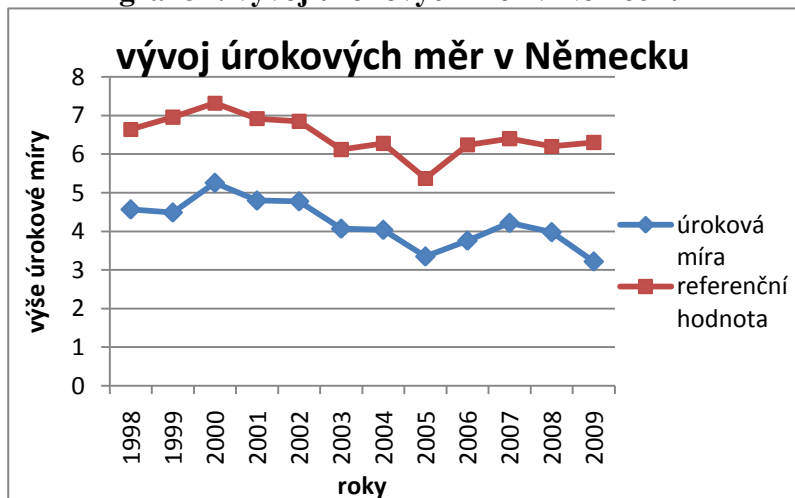
graf 33: vývoj inflace v Německu

Vlastní tvorba

Úroková míra:

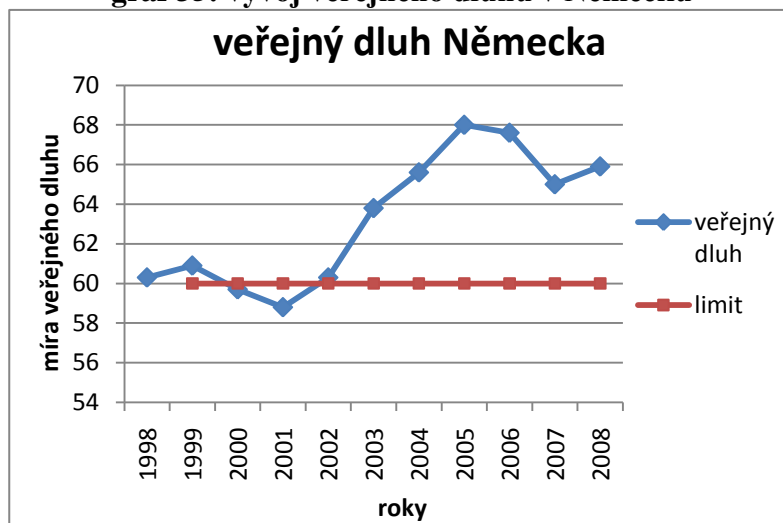
graf 34: vývoj úrokových měr v Německu

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

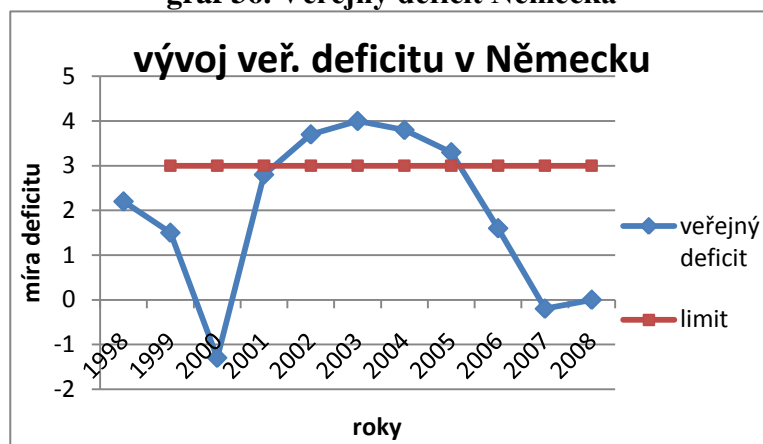
graf 35: vývoj veřejného dluhu v Německu

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 36. Veřejný deficit Německa

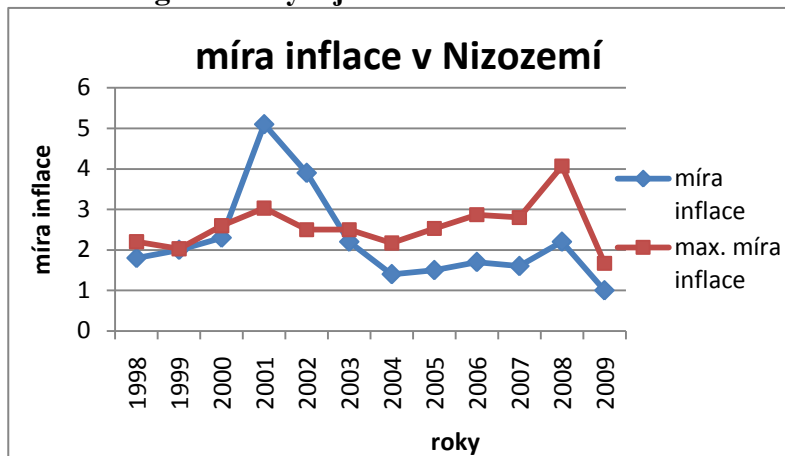

Vlastní tvorba

Nizozemsko

Míra inflace

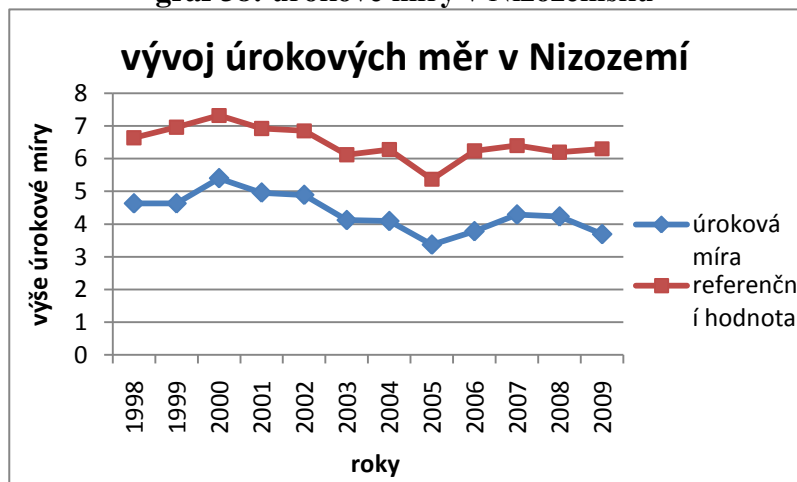
graf 37: vývoj inflace v Nizozemsku

Vlastní tvorba

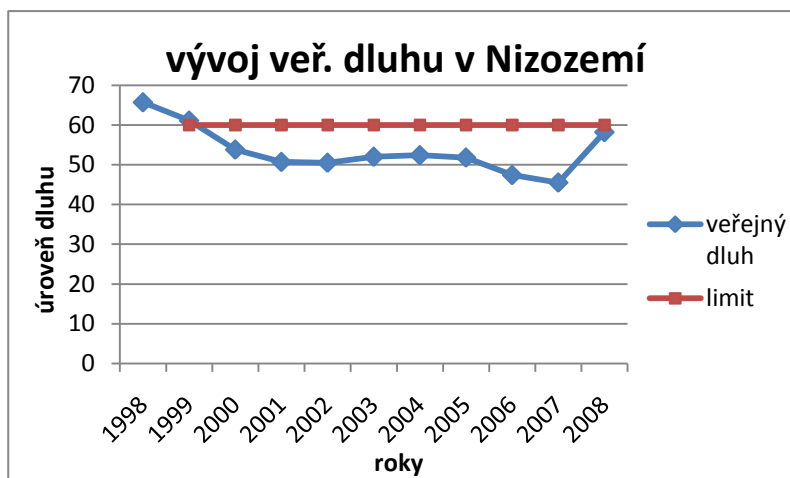
Úroková míra:

graf 38: úrokové míry v Nizozemsku

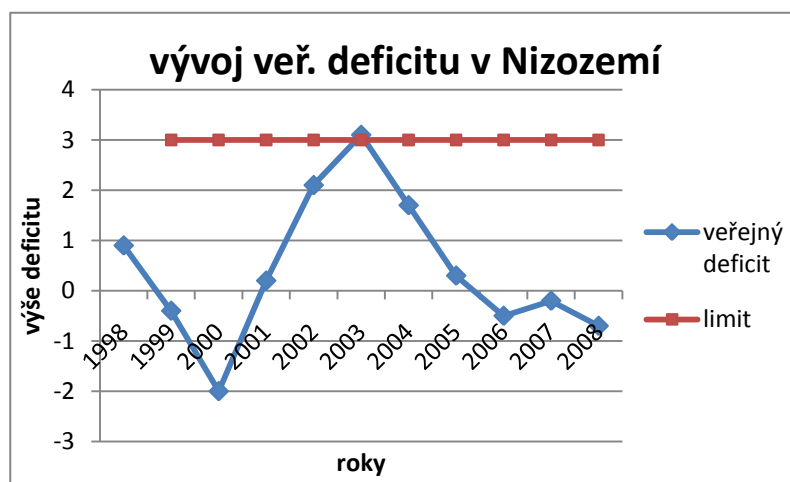
Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

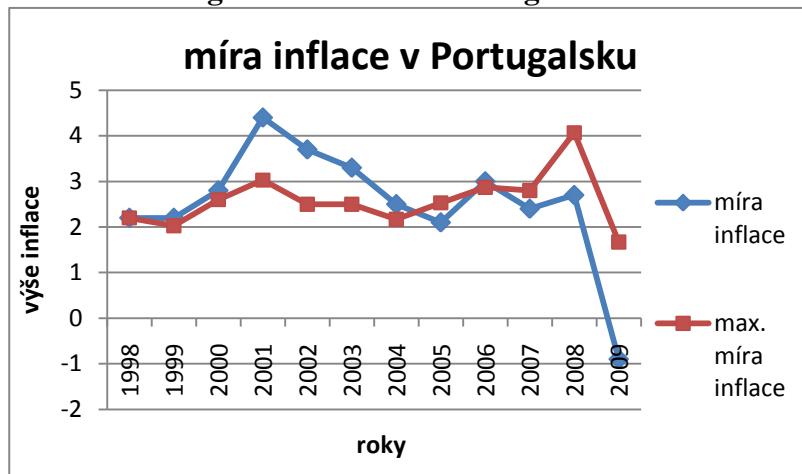

Vlastní tvorba

Portugalsko

Míra inflace:

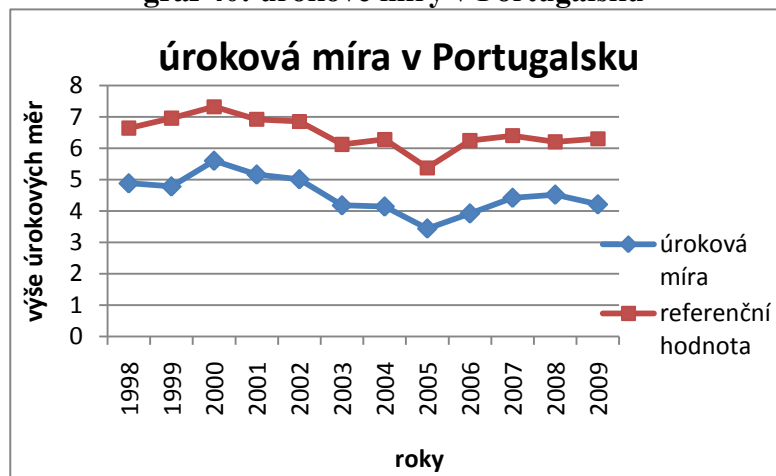
graf 39: inflace v Portugalsku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

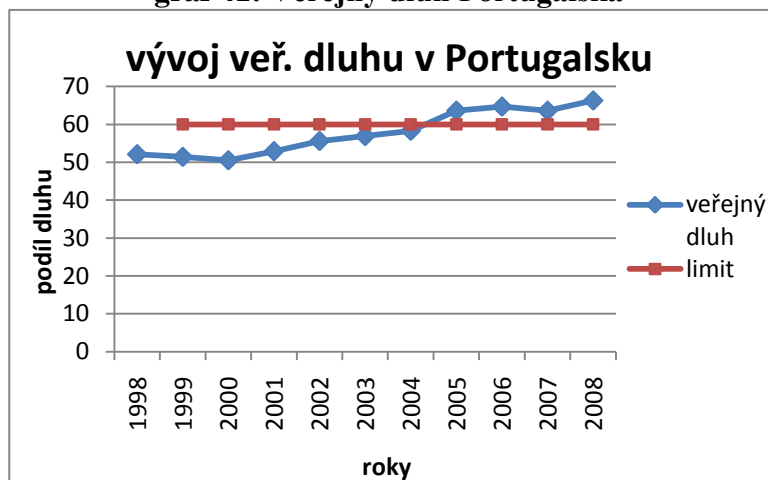
graf 40: úrokové míry v Portugalsku

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

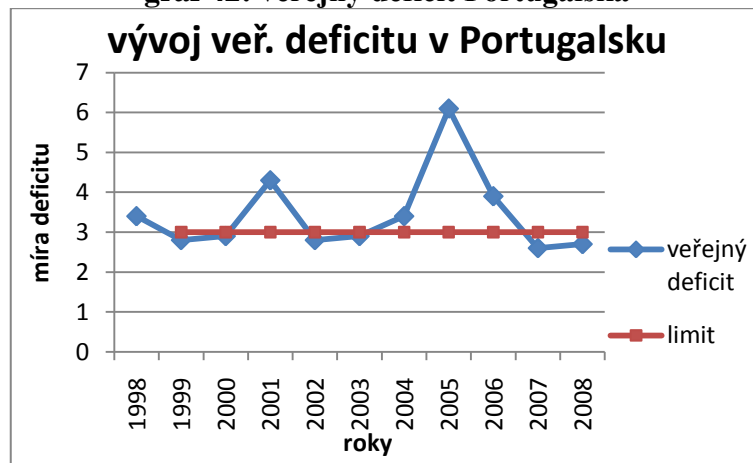
graf 41: Veřejný dluh Portugalska

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 42: veřejný deficit Portugalska

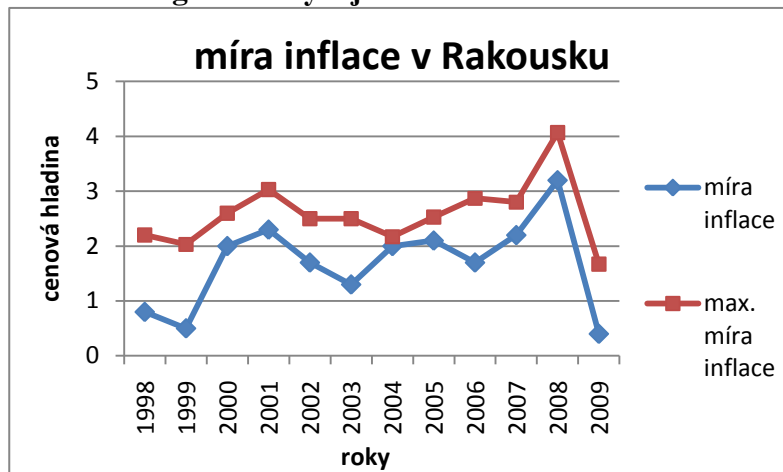

Vlastní tvorba

Rakousko

Míra inflace:

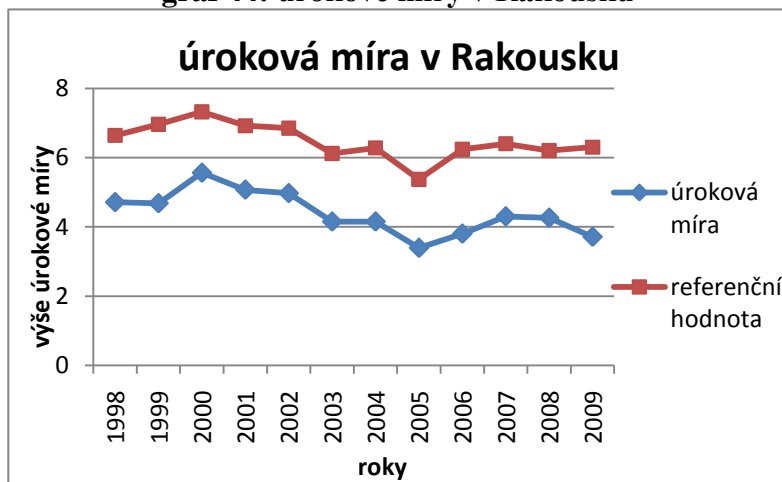
graf 43: vývoj inflace v Rakousku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

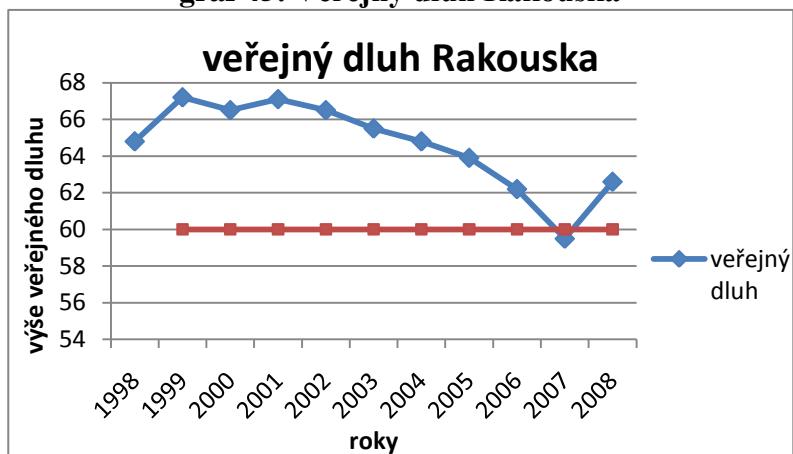
graf 44: úrokové míry v Rakousku

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

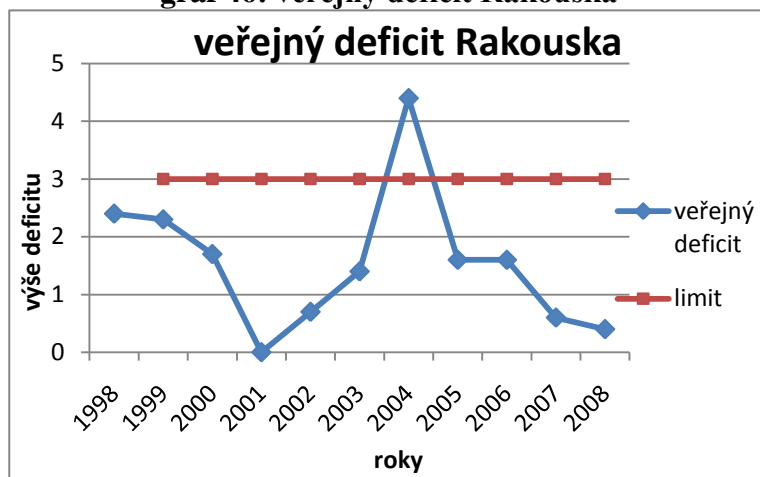
graf 45: Veřejný dluh Rakouska

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 46: veřejný deficit Rakouska

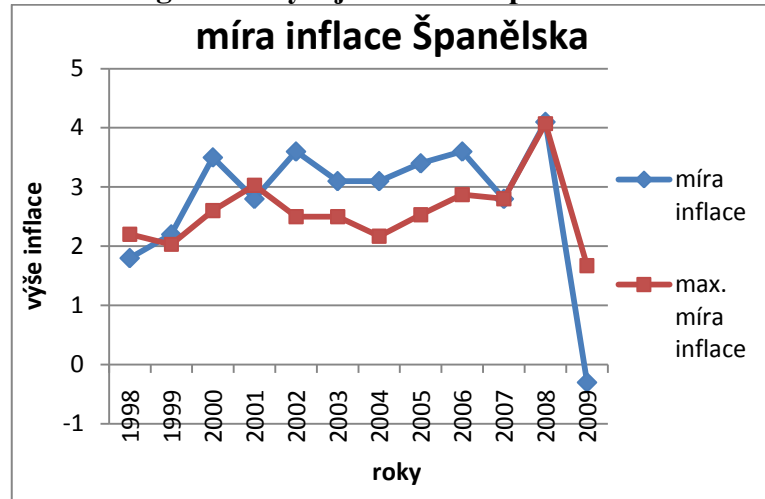

Vlastní tvorba

Španělsko

Míra inflace:

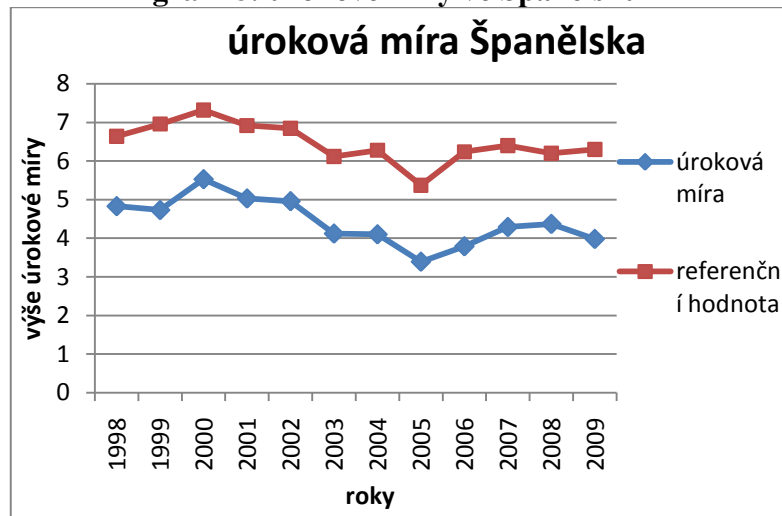
graf 47: vývoj inflace ve Španělsku

Vlastní tvorba

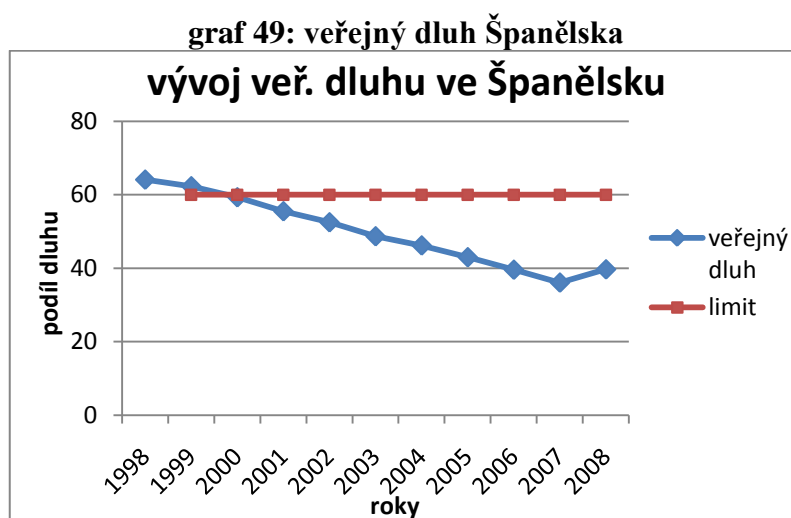
Úroková míra:

graf 48: úrokové míry ve Španělsku

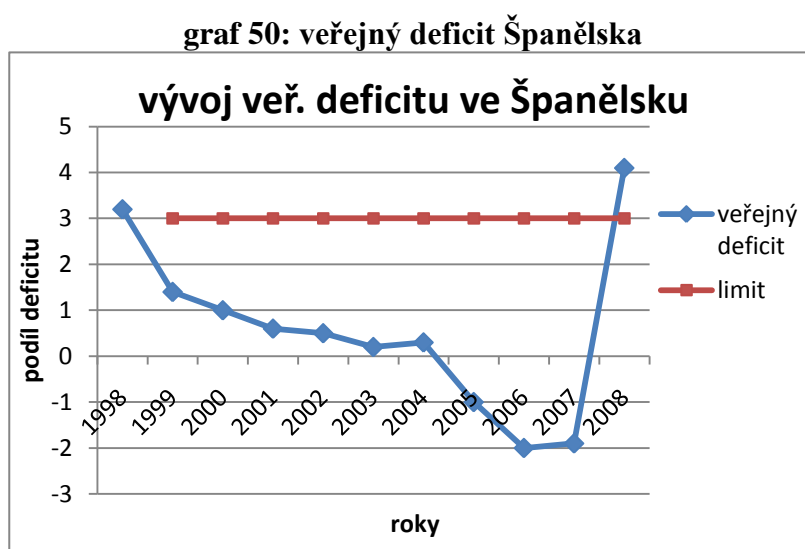
Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

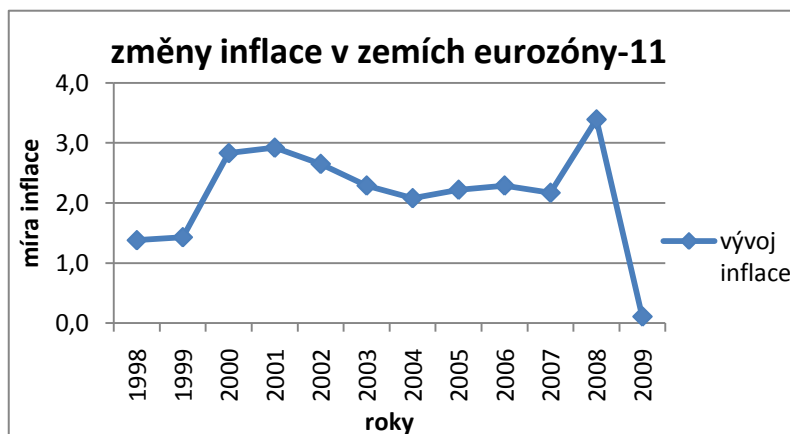

Vlastní tvorba

Příloha II:
Makroekonomické údaje za eurozónu-11

Míra inflace:

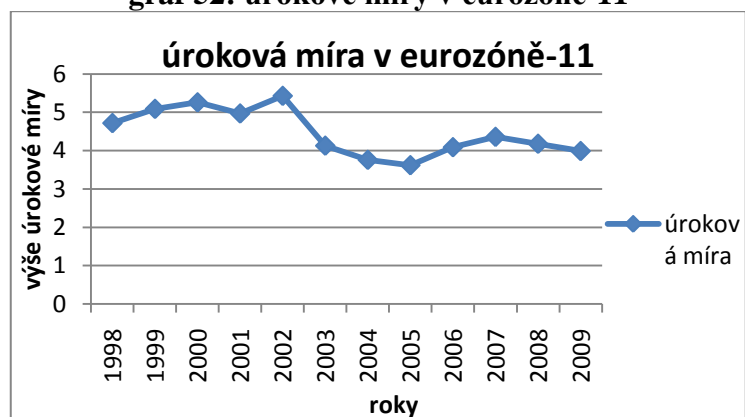
graf 51: vývoj inflace v eurozóně-11

Vlastní tvorba

Úroková míra:

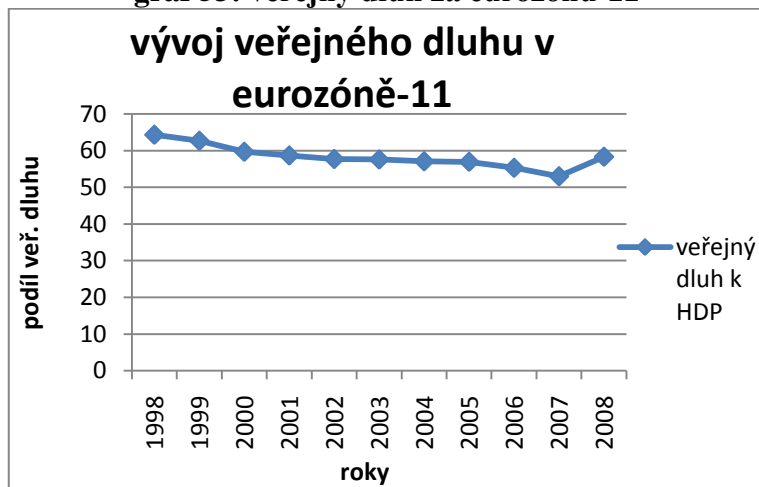
graf 52: úrokové míry v eurozóně-11

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

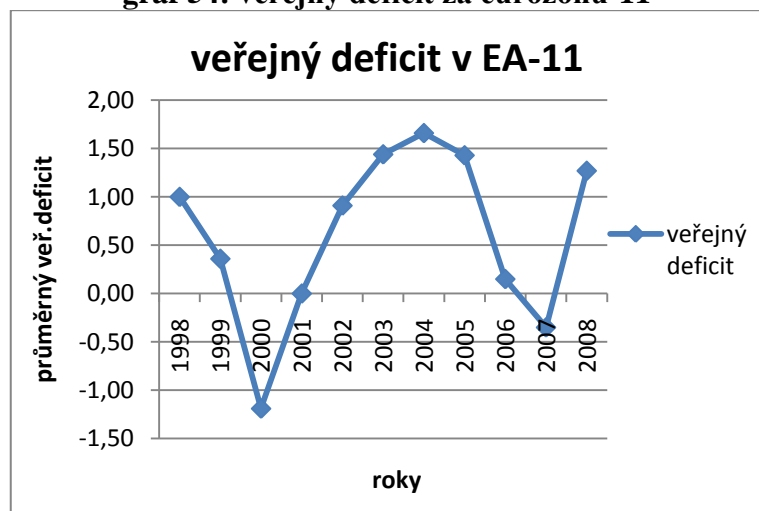
graf 53: veřejný dluh za eurozonu-11

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 54: veřejný deficit za eurozonu-11

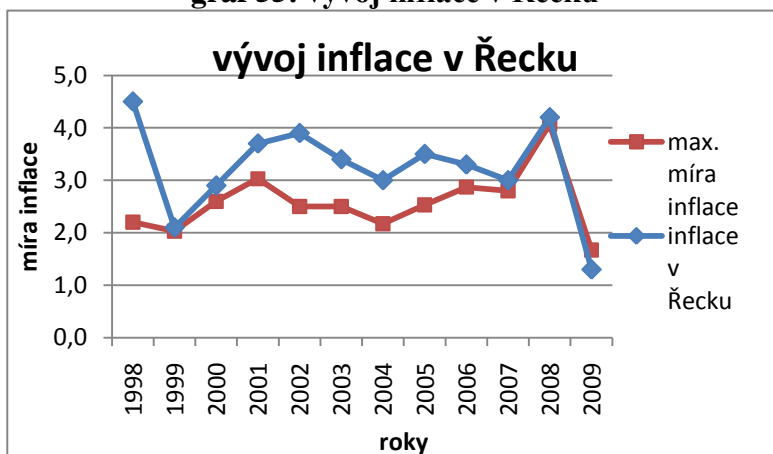
Vlastní tvorba

Příloha III.
Nově příchozí státy

Řecko

Míra inflace:

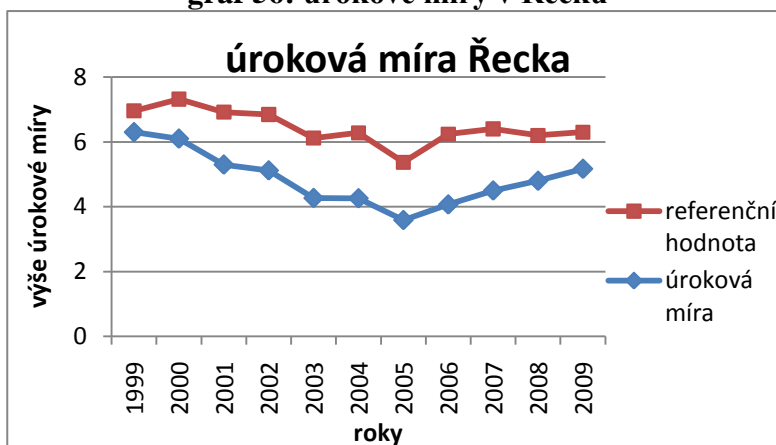
graf 55: vývoj inflace v Řecku

Vlastní tvorba

Úroková míra:

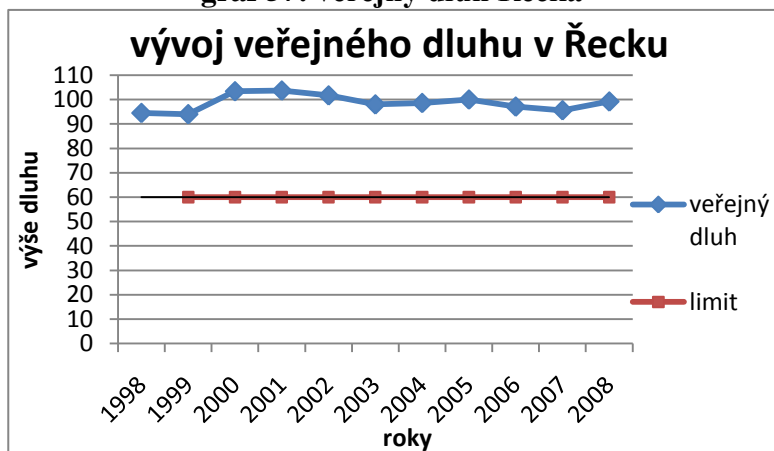
graf 56: úrokové míry v Řecku

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

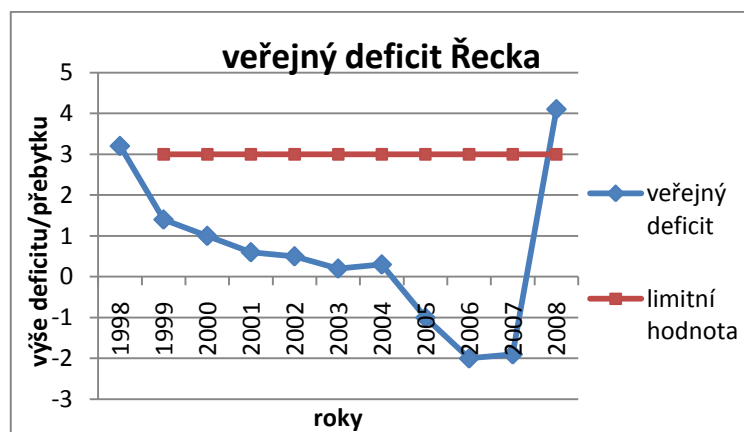
graf 57: veřejný dluh Řecka

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 58: výše veřejného deficitu Řecka

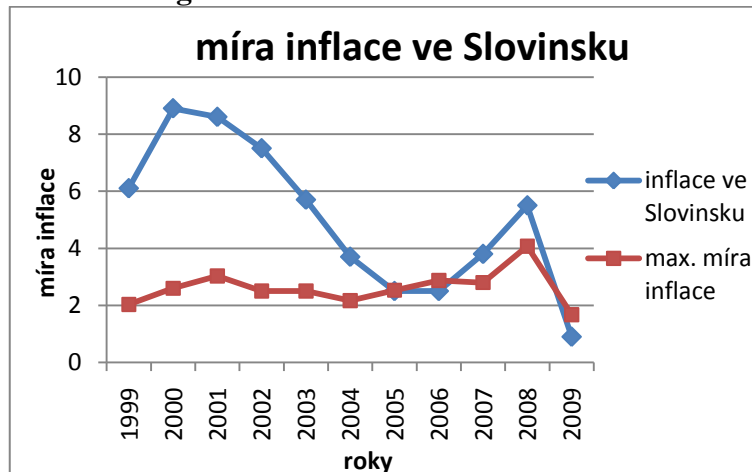

Vlastní tvorba

Slovinsko

Míra inflace:

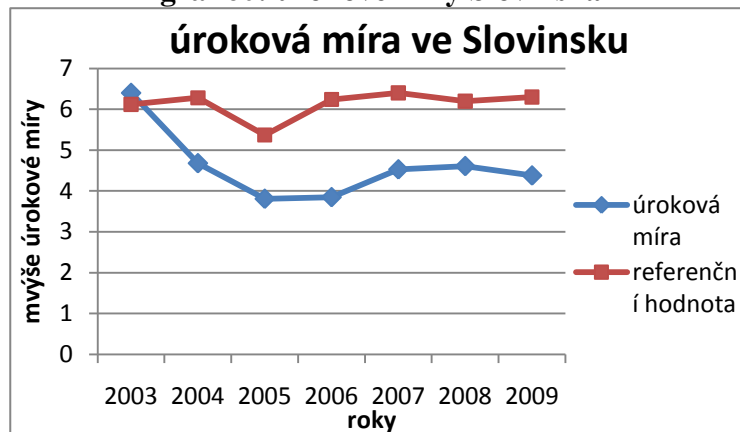
graf 59: míra inflace Slovinska

Vlastní tvorba

Úroková míra:

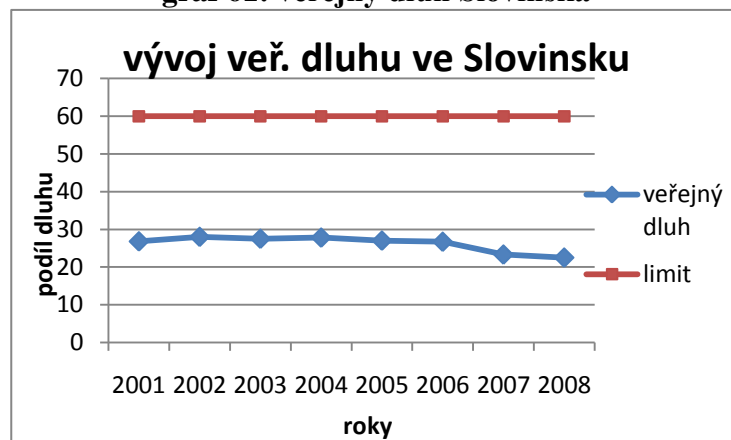
graf 60: úrokové míry Slovinska

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

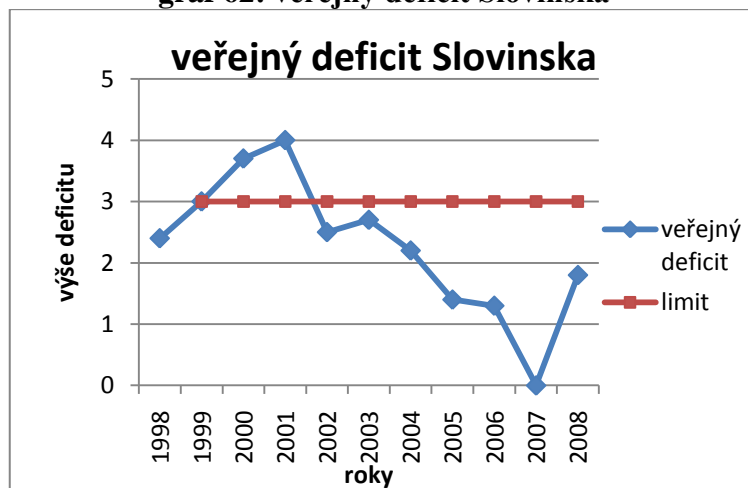
graf 61: veřejný dluh Slovinska

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 62: veřejný deficit Slovinska

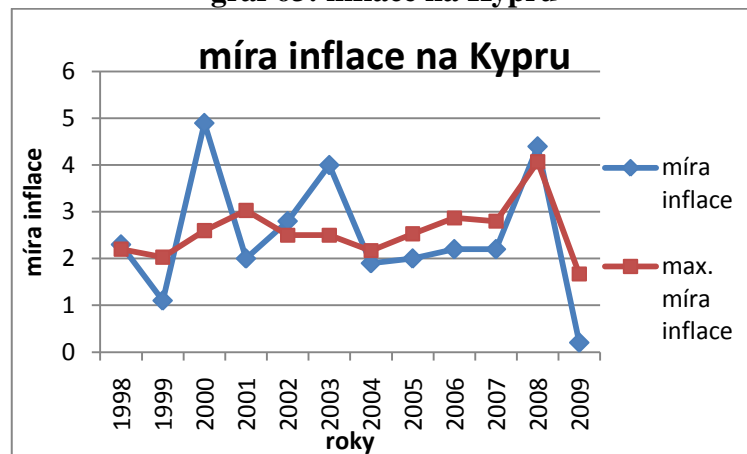

Vlastní tvorba

Kypr

Míra inflace:

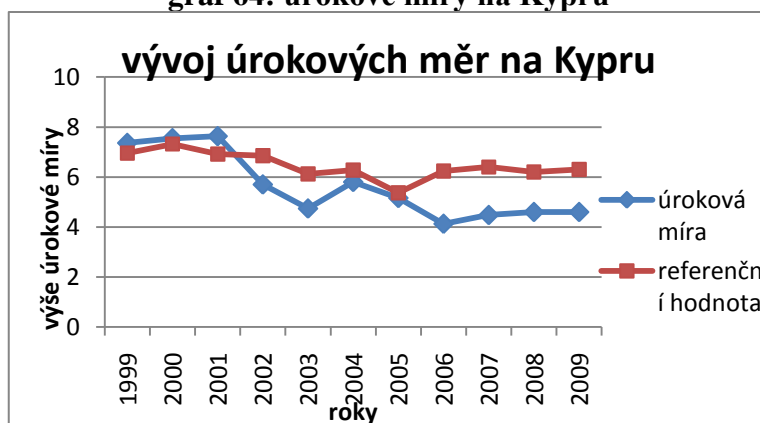
graf 63: inflace na Kypru

Vlastní tvorba

Úroková míra:

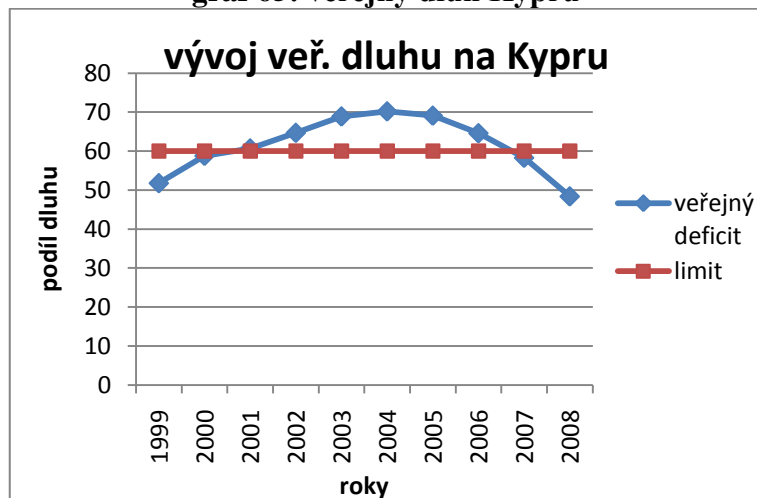
graf 64: úrokové míry na Kypru

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

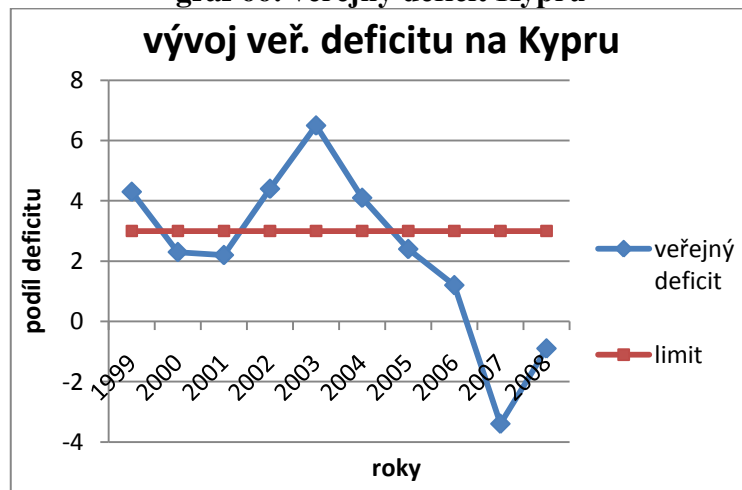
graf 65: veřejný dluh Kypru

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 66: veřejný deficit Kypru

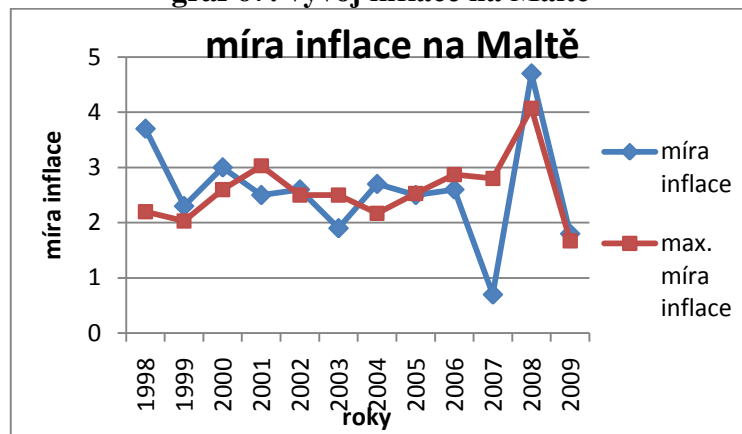

Vlastní tvorba

Malta

Míra inflace:

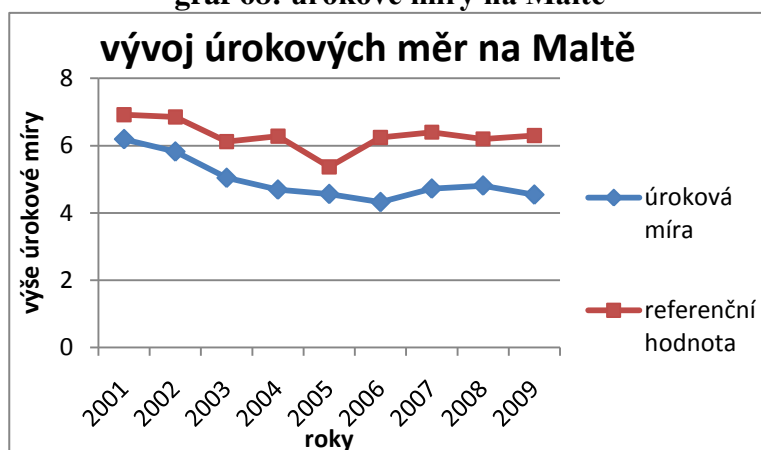
graf 67: vývoj inflace na Maltě

Vlastní tvorba

Úroková míra:

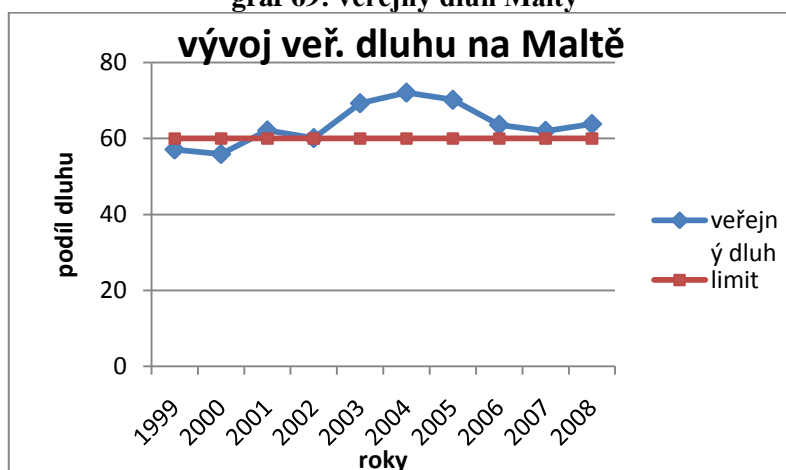
graf 68: úrokové míry na Maltě

Vlastní tvorba

Veřejný dluh:

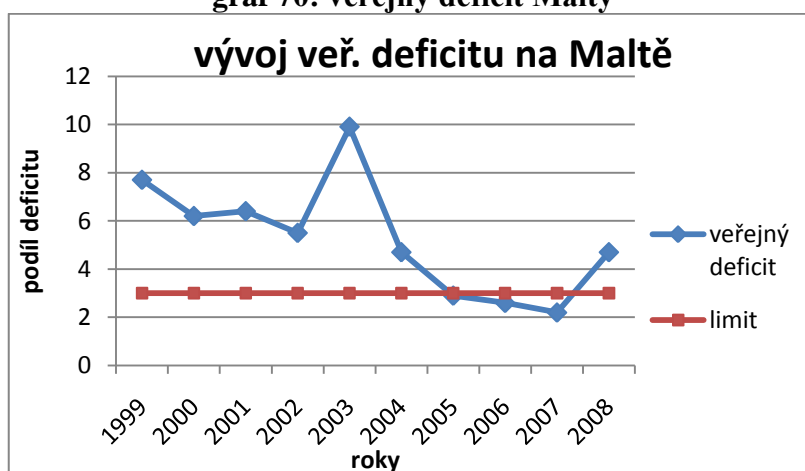
graf 69: veřejný dluh Malty

Vlastní tvorba

Schodek veřejných financí:

graf 70: veřejný deficit Malty

Vlastní tvorba